

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Diplomová práce

**Srovnání nezaměstnanosti v České republice
a vybraných zemích EU (Slovensko, Polsko, Maďarsko,
Slovinsko)**

Lucie Novotná

© 2015 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra ekonomických teorií

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Lucie Novotná

Provoz a ekonomika

Název práce

Srovnání nezaměstnanosti v České republice a vybraných zemích EU (Slovensko, Polsko, Maďarsko, Slovinsko)

Název anglicky

Comparison of unemployment in the Czech Republic and selected EU countries (Slovakia, Poland, Hungary, Slovenia)

Cíle práce

Cílem práce je zhodnocení vývoje nezaměstnanosti v České republice a komparace s vývojem v Polsku, Maďarsku, Slovensku a Slovinsku. V rámci tohoto cíle bude v teoretické části vymezena charakteristika nezaměstnanosti, druhy nezaměstnanosti a politika zaměstnanosti. V další části teoretických východisek bude vymezena Evropská unie, zejména z hlediska trhu práce, politiky zaměstnanosti a stavu nezaměstnanosti ve státech EU. V analytické části bude provedena analýza a zhodnocení nezaměstnanosti v ČR a následně komparace nezaměstnanosti v ČR s vybranými zeměmi EU. Pro srovnání byly vybrány čtyři státy, mezi které patří Slovensko, Polsko, Maďarsko a Slovinsko.

Metodika

Práce bude zpracována metodou shromažďování a srovnání poznatků z odborné literatury a Internetových zdrojů. Analytická část bude založena na analýze nezaměstnanosti v ČR a následně komparaci s vybranými státy EU.

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

Nezaměstnanost, trh práce, míra nezaměstnanosti, druhy nezaměstnanosti, politika zaměstnanosti, nezaměstnaný

Doporučené zdroje informací

BRČÁK, Josef, SEKERKA, Bohuslav. Makroekonomie. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010. 292s. ISBN 978-80-7380-245-5

BUCHTOVÁ, Božena a kol. Nezaměstnanost: psychologický, ekonomický a sociální problém. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2002. 236s. ISBN 80-247-9006-8

HOLMAN, Robert. Ekonomie, 5. vydání. Praha: C. H. BECK, 2011. 696s. ISBN 978-80-7400-006-5

JUREČKA, Václav a kol. Makroekonomie. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010. 332s. ISBN 978-80-247-3258-9

KREBS, Vojtěch, DURDISOVÁ, Jaroslava, POLÁKOVÁ, Olga, ŽIŽKOVÁ, Jana. Sociální politika. 1. vydání. Praha: CODEX Bohemia, 1997. 328s. ISBN 80-85963-33-7

Ostatní zdroje budou upřesněny v průběhu zpracování diplomové práce.

ZÁHRADNÍK, Petr. Vstup do Evropské unie: přínosy a náklady konvergence. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2003. 359s. ISBN 80-7179-472-4

Předběžný termín obhajoby

2015/06 (červen)

Vedoucí práce

Ing. Růžena Breuerová, CSc.

Elektronicky schváleno dne 3. 9. 2014

doc. Ing. Josef Brčák, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 11. 11. 2014

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 16. 03. 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci „*Srovnání nezaměstnanosti v České republice a vybraných zemích EU (Slovensko, Polsko, Maďarsko, Slovinsko)*“ jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucí diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 26. 3. 2015

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Růženě Breuerové, CSc. za vedení, cenné rady, připomínky a pomoc při zpracování diplomové práce.

Srovnání nezaměstnanosti v České republice a vybraných zemích EU (Slovensko, Polsko, Maďarsko, Slovinsko)

Souhrn

Práce se zabývá tématem „*Srovnání nezaměstnanosti v České republice a vybraných zemích EU (Slovensko, Polsko, Maďarsko, Slovinsko)*“. Podklady pro srovnání situace nezaměstnanosti v ČR a vybraných zemích EU jsou shromážděny primárně na základě podkladů z databáze Eurostatu.

Nezaměstnanost patří nejen v Evropské unii k nejvíce sledovanému makroekonomickému ukazateli, který informuje o stavu dané ekonomiky. Mezi druhy nezaměstnanosti patří frikční, cyklická, strukturální a sezónní. Trh práce lze popsat pomocí obecné míry nezaměstnanosti, podílem nezaměstnaných osob, počtem uchazečů na jedno volné pracovní místo a mírou ekonomické aktivity. První dva ukazatele se používají pouze v ČR. Politika zaměstnanosti se člení na aktivní a pasivní. Je zabezpečována Ministerstvem práce a sociálních věcí a Úřady práce.

Cílem politiky zaměstnanosti EU je dosažení 75% míry zaměstnanosti do konce roku 2020. Srovnání nezaměstnanosti ve vybraných státech EU s ČR je ve vlastní práci zhodnoceno dle harmonizované nezaměstnanosti za rok 2014, míry nezaměstnanosti v období roku 2003 – 2014 a harmonizované míry nezaměstnanosti za rok 2014.

Klíčová slova:

Nezaměstnanost, trh práce, míra nezaměstnanosti, druhy nezaměstnanosti, politika zaměstnanosti, nezaměstnaný, harmonizovaná míra nezaměstnanosti, harmonizovaná nezaměstnanost

Comparison of unemployment in the Czech Republic and selected EU countries (Slovakia, Poland, Hungary, Slovenia)

Summary

This thesis focuses on the topic "*Comparison of Unemployment in the Czech Republic and Selected EU Countries (Slovakia, Poland, Hungary and Slovenia)*". Materials for comparing the situation of unemployment in the Czech Republic and selected EU countries are compiled primarily on the basis of material from the Eurostat database.

Unemployment is one of the most monitored macroeconomic indicators in the EU and beyond, informing on the status of the given economy. Types of unemployment include frictional, cyclic, structural and seasonal. The labour market can be described by the general rate of unemployment, by the proportion of unemployed persons, the number of applicants per open job position and the rate of economic activity. The first two indicators are only used in the Czech Republic. The employment policy is divided into active and passive policy. It is elaborated by the Ministry of Labour and Social Affairs and by Labour Offices.

The EU employment policy's aim is to achieve a 75% employment rate by the end of 2020. Comparison of unemployment in selected EU states with the Czech Republic is assessed in the actual work according to harmonised unemployment for 2014, the unemployment rate in the period of 2003 – 2014, and the harmonised unemployment rate for 2014.

Key words:

Unemployment, labour market, unemployment rate, types of unemployment, employment policy, unemployed, harmonised unemployment rate, harmonised unemployment

Obsah

1. Úvod	9
2. Cíl práce a metodika	10
3. Teoretická východiska	12
3.1. Poptávka, nabídka a rovnováha na trhu práce	12
3.2. Nezaměstnanost a její druhy	15
3.3. Měření nezaměstnanosti	20
3.4. Důsledky nezaměstnanosti	25
3.5. Politika zaměstnanosti	27
3.5.1. Státní politika zaměstnanosti	27
3.5.2. Institucionální zabezpečení	31
3.6. Evropská unie	33
3.6.1. Charakteristika a instituce EU	33
3.6.2. Politika zaměstnanosti a nezaměstnanost v EU	35
4. Vlastní práce.....	44
4.1. Nezaměstnanost v ČR.....	44
4.1.1. Nezaměstnanost v ČR dle ČSÚ a MPSV.....	44
4.1.2. Nezaměstnanost v ČR dle Eurostatu.....	50
4.2. Nezaměstnanost ve vybraných zemích EU – Slovensko, Polsko, Maďarsko, Slovinsko	55
4.2.1. Nezaměstnanost na Slovensku.....	55
4.2.2. Nezaměstnanost v Polsku	59
4.2.3. Nezaměstnanost v Maďarsku.....	64
4.2.4. Nezaměstnanost na Slovinsku	68
4.3. Srovnání nezaměstnanosti v České republice s vybranými státy EU	72
4.3.1. Srovnání ČR a Slovenska	72
4.3.2. Srovnání ČR a Polska	74
4.3.3. Srovnání ČR a Maďarska.....	76
4.3.4. Srovnání ČR a Slovinska	78
5. Zhodnocení výsledků	80
6. Závěr	82
7. Seznam literatury.....	85
8. Seznam grafů, obrázků, tabulek a vzorců	89

1. Úvod

Tématem diplomové práce je „*Srovnání nezaměstnanosti v České republice a vybraných zemích EU (Slovensko, Polsko, Maďarsko, Slovinsko)*“.

V současné době je téměř běžným stavem, že část obyvatelstva nemá zaměstnání. Určitá část nezaměstnaných práci nehledá, protože je buď spokojena bez práce, nebo rezignovala na hledání zaměstnání. Zbytek nezaměstnaných práci hledají, jsou evidováni na úřadech práce a schopni do práce nastoupit v nejbližší možné době. Tito nezaměstnaní se řadí do pracovní síly společně se zaměstnanými.

Proto oblast nezaměstnanosti ať už v České republice (dále jen „ČR“) či v jiných státech světa byla, je a pravděpodobně bude nejvíce sledovaným a diskutovaným jevem v ekonomice. Nezaměstnanost nelze hodnotit globálně, ale je nutné hledět na mnoho dalších údajů. Mezi ty patří například: jakých osob se nezaměstnanost týká, na jaké části území se vyskytuje, kolik procent dosahuje její míra a také po jak dlouhou dobu. To po jak dlouhou dobu je občan nezaměstnaný má negativní dopady, jak na něho samotného, tak na jeho rodinu. Nejedná se jen o dopady ekonomického, ale i sociálního charakteru.

ČR patří do Evropské unie (dále jen „EU“) společně s vybranými státy – Slovenskem, Polskem, Maďarskem a Slovinskem. Všechny tyto státy se neubrání tomu, aby byly srovnávány s jinými státy v EU, případně s průměrem v EU 28. Na základě tohoto porovnání je možné si udělat názor o postavení ČR vůči ostatním státům v rámci EU.

ČR společně se Slovenskem, Polskem a Maďarskem patří do aliance čtyř států střední Evropy a nazývá se Visegrádskou skupinou (dále jen „V4“). Byla založena v roce 1991. Slovinsko a Rakousko patří do Visegrádu plus, což znamená, že se mohou účastnit schůzek s V4. „*Veškeré aktivity Visegrádské skupiny jsou směřovány k posílení stability v regionu střední Evropy.*“¹

„*Všechny země Visegrádské skupiny (V4) usilovaly o členství v Evropské unii. Svou integraci do EU považovaly za další krok v procesu překonávání umělých dělících čar v Evropě pomocí vzájemné podpory.*“² Svého cíle dosáhly 1. května 2004, kdy se všechny státy V4 staly členskými státy EU.

¹ Dostupné z: <<http://www.visegradgroup.eu/v4-110412>> [cit. 2015-03-22]

² Dostupné z: <<http://www.visegradgroup.eu/v4-110412>> [cit. 2015-03-22]

2. Cíl práce a metodika

Cíl práce

Cílem práce je zhodnocení vývoje nezaměstnanosti v ČR a komparace s vývojem v Polsku, Maďarsku, Slovensku a Slovinsku. V rámci tohoto je v teoretické části diplomové práce vymezena poptávka, nabídka a trh práce, následně druhy nezaměstnanosti a její měření. Také jsou popsány důsledků nezaměstnanosti a politika zaměstnanosti, tedy jakým způsobem a kdo zabezpečuje státní politiku zaměstnanosti v ČR. Následuje stručná charakteristika EU a jejích institucí. Dále v delším rozsahu je pojednáno o politice zaměstnanosti a nezaměstnanosti v EU, kde dochází k vymezení trhu práce v EU a stavu nezaměstnanosti v členských státech EU 28.

Ve vlastní práci je provedeno nejprve zhodnocení nezaměstnanosti v ČR na státní a následně na mezinárodní úrovni, aby mohlo dojít ke komparaci s vybranými státy. Následně jsou vyhodnoceny údaje o nezaměstnanosti vybraných států a to Polska, Maďarska, Slovenska a Slovinska. Po jednotlivém zhodnocení vybraných států, jsou tyto státy jednotlivě srovnávány s ČR. Po dokončení srovnání vybraných států s ČR se zhodnotí dosažené výsledky, které vyplývají ze srovnání jednotlivých států.

Metodika

Práce je zpracována metodou shromažďování a srovnání poznatků z odborné literatury a internetových zdrojů.

V první části teoretických východisek dochází k shromažďování a srovnání poznatků z odborné literatury, internetových zdrojů a Zákonu o zaměstnanosti. V druhé části teoretických východisek jsou použity internetové zdroje o EU v obecné rovině a následně využity informace z internetového zdroje Europa.eu a databáze Eurostatu pro zjištění situace na trhu práce v EU.

Vlastní práce je založena na analýze nezaměstnanosti v ČR a následné komparaci s vybranými státy EU. Nejprve ve vlastní práci dochází ke zhodnocení nezaměstnanosti v ČR a to ve dvou rovinách. V první rovině dle Českého statistického úřadu (dále jen „ČSÚ“) a Ministerstvem práce a sociálních věcí (dále je „MPSV“), což poslouží k důkladnějšímu

popisu situace na trhu práce v ČR. V druhé rovině dle Eurostatu, toto hodnocení slouží pro mezinárodní srovnání, tedy pro srovnání s vybranými státy.

Podklady pro analýzu situace nezaměstnanosti v ČR a vybraných zemích EU jsou shromážděny primárně na základě podkladů z databáze Eurostatu a také na základě dat z ČSÚ, který vykazuje některé statistiky z databáze Eurostatu v českém jazyce. Dle těchto podkladů z databáze Eurostatu je srovnání nezaměstnanosti v ČR a vybraných státech provedeno na základě:

- počtu nezaměstnaných osob – harmonizovaná nezaměstnanost,
- míry nezaměstnanosti,
- harmonizované míry nezaměstnanosti.

Počet nezaměstnaných osob tedy harmonizovaná nezaměstnanost je hodnocena za každý měsíc roku 2014 a to dle věkové skupiny a poté celkem za každý měsíc. Míra nezaměstnanosti je provedena za období 2003 – 2014 a to celkový vývoj míry nezaměstnanosti za dané období, dále míra nezaměstnanosti dle pohlaví a následně dle věkové skupiny. Harmonizovaná míra nezaměstnanosti je zhodnocena za jednotlivé měsíce roku 2014.

Při zhodnocení situace nezaměstnanosti ve vybraných státech a ČR dochází k samotnému srovnání každého vybraného státu s ČR. Toto srovnání je opět provedeno na základě počtu nezaměstnaných osob, míry nezaměstnanosti a harmonizované míry nezaměstnanosti.

3. Teoretická východiska

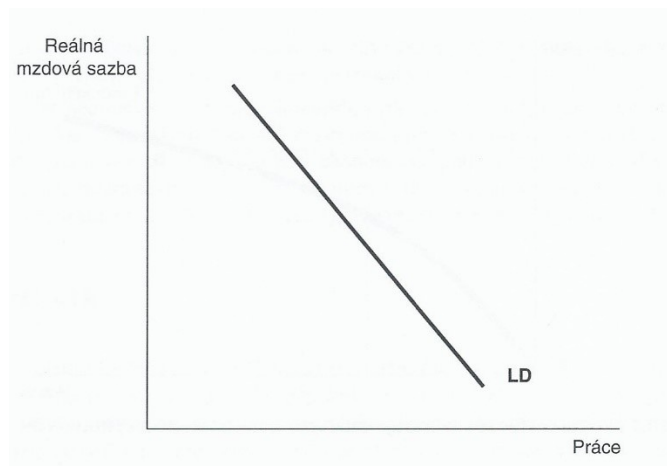
3.1. Poptávka, nabídka a rovnováha na trhu práce

Poptávka po práci

„Poptávka po práci má klesající charakter vzhledem ke mzdové úrovni (sazbě).“³
„Poptávka po práci je vztahem reálné mzdové sazby a množství práce, kterou firmy požadují.“⁴ Počet hodin práce, které poptávají všechny subjekty v ekonomice, se nazývá poptávané množství práce. Mzdovou sazbou se rozumí množství statků a služeb, které si firma může pořídit směnou za hodinu práce. „Čím nižší je mzdová sazba, tedy cena práce, tím více firmy budou práci poptávat.“⁵ Naopak u firem klesne poptávané množství práce s růstem mzdové sazby.

„Mezní produkt práce je přírůstek reálného HDP, který získáme zapojením jedné dodatečné hodiny práce. S růstem mezního produktu práce dochází k růstu poptávky po práci a posunu křivky LD směrem doprava.“⁶

Obrázek č. 1: Křivka poptávky po práci

Zdroj: SWANENBERG A., Makroekonomie bez předchozích znalostí, s. 148

³ BRČÁK, J. a kol., Makroekonomie - teorie a praxe, s. 144

⁴ SWANENBERG, A., Makroekonomie bez předchozích znalostí, s. 147

⁵ BRČÁK, J. a kol., Makroekonomie - teorie a praxe, s. 144

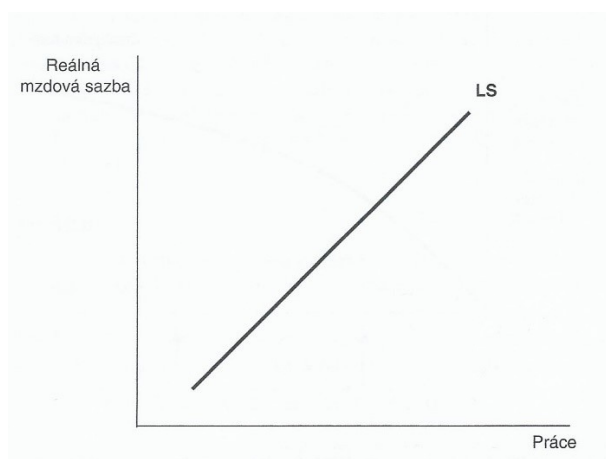
⁶ SWANENBERG, A., Makroekonomie bez předchozích znalostí, s. 148

Nabídka práce

„Nabídka práce v ekonomice je ovlivněna demografickým vývojem, migrací obyvatelstva a institucionálními pravidly lidské reprodukce.“⁷

„Nabídka práce je vztah množství práce a reálné mzdové sazby (za předpokladu, že ostatní výrobní faktory zůstávají neměnné).“⁸ Počet hodin práce, které domácnosti mají v úmyslu být v práci, se nazývá množství nabízené práce. „Nabídka práce má rostoucí charakter, jelikož čím vyšší je mzdová sazba, tím více lidí práci nabízejí.“⁹

Obrázek č. 2: Křivka nabídky po práci

Zdroj: SWANENBERG A., Makroekonomie bez předchozích znalostí, s. 147

Trh práce

„Hlavní funkcí trhů práce je spojit pracovníky s pracovními místy. Zaměstnanost se proto rovná poptávce firem po pracovních.“¹⁰ Pokud vznikne na trhu práce nerovnováha, tak se jedná o nezaměstnanost.

„Trh práce je segmentován, ve srovnání s ostatními trhy je asymetrický a je částečně administrativně řízen.“¹¹ S člověkem na trhu práce je jednáno jako se zbožím, ale nemá stejné vlastnosti. Člověk jde na trh práce s tím, že chce vydělat peníze. Stav na trhu práce je také významně ovlivněn stylem života, který lidé vedou (např. neochota se přestěhovat za práci).

⁷ VLČEK, J., Ekonomie a ekonomika, s. 405

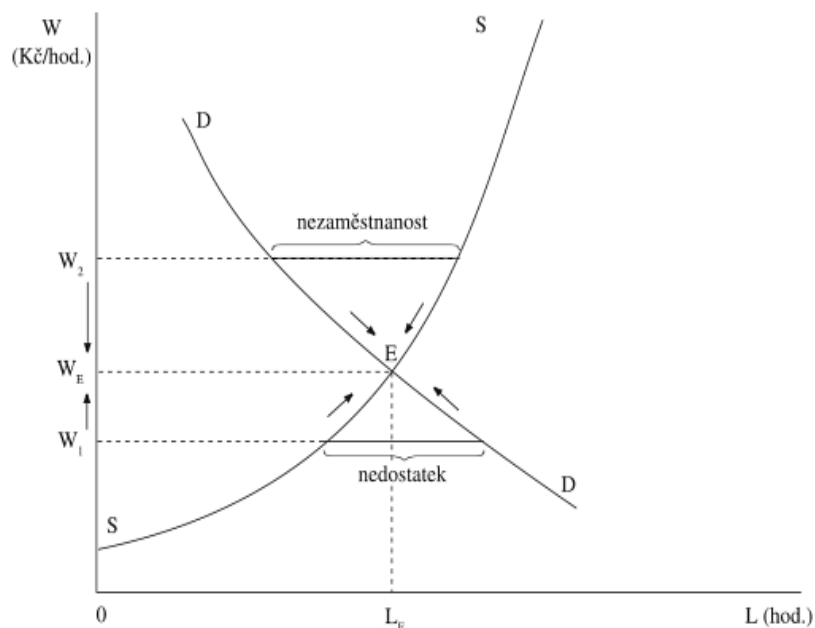
⁸ SWANENBERG, A., Makroekonomie bez předchozích znalostí, s. 149

⁹ BRČÁK, J. a kol., Makroekonomie - teorie a praxe, s. 144

¹⁰ VLČEK, J., Ekonomie a ekonomika, s. 403

¹¹ VLČEK, J., Ekonomie a ekonomika, s. 405

Obrázek č. 3: Trh práce

Zdroj: HOLMAN R., *Ekonomie* s. 271

„Trh práce je v rovnováze při reálné mzdě W_E . Při nižší mzdě by byl nedostatek práce a při vyšší mzdě by byl přebytek práce, čili nezaměstnanost.“¹²

Na vodorovné ose je množství práce v hodinách (L). Na svislé ose je reálná mzdová sazba (W). V bodě E nastává rovnováha na trhu práce, při rovnovážné mzdové sazbě W_E .

„Při mzdě W_1 by byl na trhu nedostatek práce – firmy by nenacházely takové množství práce, jaké by chtěly zaměstnat. Konkurence mezi firmami by vyháněla mzdu vzhůru, což by vedlo lidi ke zvětšování nabízeného množství práce (pohyb po křivce nabídky vzhůru) a firmy ke snižování poptávaného množství práce (pohyb po poptávkové křivce vzhůru).“¹³

V opačném případě při mzdě W_2 by vznikla nezaměstnanost, protože by nastal přebytek na trhu práce. „Konkurence mezi lidmi hledajícími práci by ale tlačila mzdu dolů až na úroveň W_E , kdy by nezaměstnanost zmizela.“¹⁴

¹² HOLMAN, R., *Ekonomie*, s. 271

¹³ HOLMAN, R., *Ekonomie*, s. 271

¹⁴ HOLMAN, R., *Ekonomie*, s. 271

3.2. Nezaměstnanost a její druhy

Nezaměstnanost byla i je v současné době jedním z nejvíce sledovaných a diskutovaných jevů tržního hospodářství. Lze k ní přistupovat z několika různých pohledů. Je možné ji pokládat za projev, toho jak je uspořádáno a vedeno zaměstnávání osob ve státě, ale také ji lze považovat za následek určitých schopností, sklonů a stanovisek jedinců.

Obecně je nezaměstnanost považována za velice složitý jev a není ji možno hodnotit pouze souhrnně. K jejímu východisku je nutné mít k dispozici celou řadu potřebných údajů. K těmto údajům se řadí zejména: jakých osob se nezaměstnanost týká, na jakém území se vyskytuje, po jak dlouhou dobu a jak vysoká je její míra. Je zřejmé, že nezaměstnaností nejsou ohroženy všechny skupiny pracovníků stejně.

Druhy nezaměstnanosti

K řešení a většímu porozumění slouží druhy nezaměstnanosti. *„Z hlediska příčiny vzniku nezaměstnanosti je rozlišována nezaměstnanost:*

1. *frikční,*
2. *strukturální,*
3. *cyklická,*
4. *sezónní.*¹⁵

1. Frikční nezaměstnanost

Občas je označována jako normální nezaměstnanost. *„Jedná se o přirozený jev, osoba nehledá práci příliš dlouho a míra této nezaměstnanosti je složkou přirozené míry nezaměstnanosti.*¹⁶ Její míra nezaměstnanosti se pohybuje kolem 1 – 2 % a nemá převážně dlouhý charakter. *„Frikční nezaměstnanost vzniká působením životního cyklu obyvatelstva. Je spojena s pohybem lidí z jednoho regionu do jiného, s hledáním prvního zaměstnání po absolvování školy, případně s hledáním nového lépe vyhovujícího pracovního uplatnění, s následováním životního partnera do jeho místa bydliště apod.*¹⁷

¹⁵ BRČÁK, J. a kol., Makroekonomie - teorie a praxe, s. 145

¹⁶ BRČÁK, J. a kol., Makroekonomie - teorie a praxe, s. 145

¹⁷ JUREČKA, V. a kol., Makroekonomie, s. 139

2. Strukturální nezaměstnanost

„*Strukturální nezaměstnanost vzniká v důsledku strukturálních změn v ekonomice, kdy se některá odvětví zmenšují a jiná naopak expandují.*“¹⁸ Tyto změny vyvolávají situaci, kdy poptávka po určitých typech zaměstnání klesá a současně roste poptávka po jiných zaměstnáních. To odvětví, které se zmenšuje, je nuceno propouštět a lidé si tak mohou najít zaměstnání u rozvíjejících se odvětví. Řešením této situace je možnost pracovníky rekvalifikovat nebo je přeložit na jiné území, kde by pro ně byla volná pracovní místa v jejich oboru.

Tato nezaměstnanost má většinou delší charakter v porovnání s nezaměstnaností frikční. Je tomu z toho důvodu, že člověk, který hledá určité zaměstnání (např. horníka), po třech měsících, kdy hledal toto zaměstnání, zjistil, že toto pracovní místo není k nalezení. Proto si musel začít hledat pracovní místo, které bylo na trhu práce nabízeno (např. skladník, řidič autobusu). Poté následovala samotná rekvalifikace na nové pracovní místo, která trvá někdy i měsíce.

3. Cyklická nezaměstnanost

„*Cyklická nezaměstnanost začíná vznikat, když ekonomika opouští fázi vrcholu a přechází do fáze krize a klesá celková poptávka po pracovní síle.*“¹⁹ Při cyklické nezaměstnanosti je ekonomika ve fázi celkového hospodářského poklesu. Lze říci, že nezaměstnanost je více či méně ve všech odvětvích. Lidé, kteří jsou propuštěni z jednoho odvětví, mají jen malou možnost najít nové zaměstnání. Je to z toho důvodu, že ve všech odvětvích klesá poptávka po práci a jsou postiženy všechny profese.

ČR zaznamenala hospodářský pokles a cyklickou nezaměstnanost v roce 1998 – 1999. Nezaměstnanost v roce 1998 dosahovala 6,5 % a roku 1999 dokonce 8,7 %, což byl oproti předchozím letům 1993 – 1997 (nezaměstnanost cca 4,0 %) velký nárůst. Vývoj obecné míry nezaměstnanosti od roku 1993 je uveden ve Veřejné databázi ČSÚ.²⁰

Dále ČR zaznamenala hospodářskou krizi mezi roky 2008 a 2009. Od roku 2009 obecná míra nezaměstnanosti výrazně stoupla. Nejvíce tomu bylo v roce 2010, kdy obecná míra nezaměstnanosti byla 7,3 %, což je s porovnáním roku 2008 (4,4 %) vysoký nárůst. V roce 2010 byla obecná míra nezaměstnanosti vysoká, vzhledem k tomu, že ještě stále

¹⁸ HOLMAN, R., *Ekonomie*, s. 281

¹⁹ VLČEK, J., *Ekonomie a ekonomika*, s. 412

²⁰ Dostupné z: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislotab=PRA1010CU&&kapitola_id=3>

doznívala již zmíněná hospodářská krize. Po roce 2010 obecná míra nezaměstnanosti mírně klesla na 7,0 % (rok 2013). Vývoj obecné míry nezaměstnanosti za rok 2003 – 2014 je zobrazen v tabulce č. 9.

4. Sezónní nezaměstnanost

Jedná se o nezaměstnanost, která má charakter krátkodobý. *„Způsobuje ji diskontinuita produkce v odvětví, kde je výroba závislá na počasí (např. stavebnictví, povrchová těžba nerostných surovin, zemědělství, lesnictví či rybolov).“²¹* *„Sezonní nezaměstnanost je pokládána za součást frikční nezaměstnanosti, a podílí se tedy také na přirozené míře nezaměstnanosti.“²²* Tato nezaměstnanost hraje zvláštní roli ve státech, kde zaujímá vysoký podíl cestovní ruch. Jedná se například o země jako je Španělsko, Itálie, Mexiko.

„Jiné účelné a potřebné členění rozlišuje nezaměstnanost:

1. dobrovolnou,
2. nedobrovolnou.²³

1. Dobrovolná nezaměstnanost

Jedná se o nezaměstnanost, kdy nezaměstnaný hledá pracovní místo, ale za vyšší peníze, než které jsou na trhu nabízeny. Na trhu tedy jsou volná pracovní místa, ale část nezaměstnaných nechce pracovat za nabízenou mzdu. Tím pádem nemohou sehnat zaměstnání. *„Frikční a strukturální nezaměstnanost jsou považovány za formy dobrovolné nezaměstnanosti.“²⁴*

2. Nedobrovolná nezaměstnanost

„Nezaměstnaní hledají práci za takovou mzdu, která na trhu práce převládá (někteří z nich by dokonce akceptovali mzdu nižší), avšak nemohou ji najít.“²⁵ Tento typ nezaměstnanosti je pro člověka daleko složitější než dobrovolná nezaměstnanost. Je tomu tak, protože při dobrovolné nezaměstnanosti lze najít pracovní místo se mzdou, kterou od něj lze očekávat, za to u nedobrovolné nezaměstnanosti lze přijmout jakékoliv pracovní místo

²¹ DVORÁKOVÁ, Z. a kol., Řízení lidských zdrojů, s. 68

²² SWANENBERG, A., Makroekonomie bez předchozích znalostí, s. 146

²³ KREBS, V. a kol., Sociální politika, s. 276

²⁴ BRČÁK, J. a kol., Makroekonomie - teorie a praxe, s. 145

²⁵ HOLMAN, R., Ekonomie, s. 289

za jakoukoliv mzdu, a přesto ho nelze nalézt. Toto je pro člověka úhlavní životní problém, ale zároveň i pocit beznaděje. „Za nedobrovolnou nezaměstnanost je považována cyklická nezaměstnanost.“²⁶

Přirozená míra nezaměstnanosti

„Označení „přirozená“ neznamená, že by se jednalo o nevyhnutelnou nebo vhodnou výši nezaměstnanosti. Význam pojmu je v tom, že se skutečná nezaměstnanost od této míry v dlouhém období neodchyluje.“²⁷

„Pokud je skutečný produkt Y na úrovni potenciálního produktu Y^* , existuje v ekonomice pouze přirozená míra nezaměstnanosti u^* .“²⁸ V této situaci stát používá optimálně své zdroje. Pokud se produkt Y nachází pod úrovní potenciálního produktu Y^* , tak v ekonomice existuje nezaměstnanost, která překračuje hranici přirozené míry nezaměstnanosti.

„Při přirozené míře nezaměstnanosti a produktu skutečná míra inflace odpovídá míře inflace očekávané, jsou stejné. Neexistuje tedy tendence k akceleraci ani k deceleraci inflace. Přirozená míra nezaměstnanosti je proto také označována jako míra nezaměstnanosti, která neakceleruje růst inflace.“²⁹

Velikost přirozené míry nezaměstnanosti se mění vzhledem k tomu, že na ní působí několik faktorů. Mezi tyto faktory patří mimo jiné:

- „motivace lidí hledat si nové zaměstnání,
- schopnost úřadů práce,
- velikost a délka poskytování podpory v nezaměstnanosti,
- demografická skladba pracovní síly.“³⁰

Pokud bude **motivace lidí při hledání si nového zaměstnání** vysoká, tak přirozená míra nezaměstnanosti bude nízká. Na lidi při hledání nového zaměstnání působí mnoho skutečností jako je výše mzdy či uplatnění svého vzdělání.

²⁶ BRČÁK, J. a kol., Makroekonomie - teorie a praxe, s. 145

²⁷ JUREČKA, V. a kol., Makroekonomie, s. 144

²⁸ BRČÁK, J. a kol., Makroekonomie - teorie a praxe, s. 142

²⁹ BRČÁK, J. a kol., Makroekonomie - teorie a praxe, s. 142

³⁰ JUREČKA, V. a kol., Makroekonomie, s. 145

Přirozená míra nezaměstnanosti se opět bude snižovat, když **schopnost úřadů práce** bude čím dál tím vyšší. Je tomu, z toho důvodu, protože uchazeči o zaměstnání budou dostatečně informováni o volných pracovních místech a zároveň firmy o vhodných uchazečích. Tím dochází k celkovému zlepšení informovanosti všech subjektů na trhu práce a to zapříčiní již zmíněné snižování přirozené míry nezaměstnanosti.

„Čím déle a čím větší podporu budou lidé dostávat, tím menší snahu o hledání nového pracovního místa vyvinou – přirozená míra nezaměstnanosti bude dosahovat vyšších hodnot.“³¹

Demografická skladba pracovní síly tedy rozdílné demografické skupiny velmi ovlivňují přirozenou míru nezaměstnanosti. *„Tak jak se mění podíl těchto skupin, tak je ovlivňována přirozená míra nezaměstnanosti v ekonomice. Pokud by například v dané zemi a v daném období dosáhly produktivního věku a vstoupily do celkových pracovních sil početnější ročníky mladých lidí (jejich váha v celkových pracovních silách by vzrostla), došlo by ke zvyšování přirozené míry nezaměstnanosti.“³²*

Výše zmíněné faktory společně i s ostatními ovlivňují přirozenou míru nezaměstnanosti a to tak, jakým způsobem se mění jejich síla a vývoj v dané ekonomice.

Okunův zákon a přirozená míra nezaměstnanosti

V situaci, kdy se řeší příčiny nezaměstnanosti, je nutné se soustředit na vývoj potenciálního a skutečného hrubého domácího produktu. *„Arthur Okun zjistil, že když domácí produkt roste rychleji, míra nezaměstnanosti klesá, a když naopak domácí produkt roste pomalu nebo klesá, míra nezaměstnanosti se zvyšuje.“³³* Toto vyjadřuje Okunův zákon, s kterým je velmi úzce spojen pojem přirozená míra nezaměstnanosti. Je možno říci, že je to míra nezaměstnanosti, u které je trh práce v rovnováze. Pokud skutečná míra nezaměstnanosti je rovna všeobecné míře nezaměstnanosti, tak je to situace, kdy všichni, kteří chtějí pracovat při nabízené mzdě, získají práci. Za této situace se ekonomika potýká pouze s jedním typem nezaměstnanosti a to frikční, protože ta zahrnuje nezaměstnané občany, kteří nechtějí pracovat při nabízení mzdě. Je to z důvodu toho, že si myslí, že naleznou lepší práci. *„Okunův zákon tedy popisuje vztah mezi mírou nezaměstnanosti*

³¹ JUREČKA, V. a kol., Makroekonomie, s. 145

³² BRČÁK, J. a kol., Makroekonomie - teorie a praxe, s. 143

³³ HOLMAN, R., Ekonomie, s. 284

*a tempem ekonomického růstu. Podle tohoto zákona způsobí pokles reálného produktu o 2 až 3 % pod úroveň potenciálního produktu zvýšení míry nezaměstnanosti o 1 %.*³⁴

3.3. Měření nezaměstnanosti

Je třeba mít na paměti, že nezaměstnanost se z makroekonomického hlediska týká lidí v produktivním věku, „*což je věk od ukončení povinné školní docházky do odchodu do penze.*“³⁵

Aby bylo možné měřit nezaměstnanost, je nutné si vymezit strukturu obyvatelstva na dvě hlavní skupiny a to obyvatelstvo:

1. ekonomicky aktivní a
2. ekonomicky neaktivní.

1. Ekonomicky aktivní

„*Ekonomicky aktivní obyvatelstvo jsou osoby tvořící pracovní sílu.*“³⁶ Do pracovní síly se zahrnují zaměstnaní i nezaměstnaní. „*Jedná se o osoby, které jsou starší 15 let a zároveň splňují podmínky pro zařazení do skupiny zaměstnaných či nezaměstnaných osob.*“³⁷ „*Velikost pracovní síly se mění, protože dochází k pohybům mezi zaměstnanými, nezaměstnanými a ekonomicky neaktivními lidmi.*“³⁸

„*Zaměstnaní jsou lidé, kteří v týdnu, kdy se dělá statistický přehled, vykonávali placenou práci, včetně pracovníků na částečný úvazek a momentálně nepracujících jedinců, kteří jsou na dovolené, nemocní či stávkují.*“³⁹

„*Nezaměstnaní, nemají zaměstnání, ale aktivně jej hledají. Aktivně hledat zaměstnání v českých podmínkách znamená být evidován jako nezaměstnaný na úřadu práce, pravidelně ve stanovených termínech se tam hlásit a být schopen nastoupit na uvolněné místo v co nejkratší lhůtě.*“⁴⁰

³⁴ BRČÁK, J., SEKERKA, B., Makroekonomie, s. 191

³⁵ JUREČKA, V. a kol., Makroekonomie, s. 137

³⁶ PAVELKA, T. a kol., Dlouhodobá nezaměstnanost v České republice, s. 10

³⁷ PAVELKA, T. a kol., Dlouhodobá nezaměstnanost v České republice, s. 10

³⁸ VLČEK, J., Ekonomie a ekonomika, s. 408

³⁹ VLČEK, J., Ekonomie a ekonomika, s. 408

⁴⁰ JUREČKA, V. a kol., Makroekonomie, s. 137

„Dle definice Eurostatu se za nezaměstnané považují osoby:

- *15tileté a starší (není stanovena horní věková hranice)*
- *bez práce (nebyly v pracovněprávním vztahu ani nebyly sebezaměstnané),*
- *hledají aktivně práci (registrovaly se na úřadu práce nebo u soukromé agentury zprostředkovávající práci nebo hledají přímo ve firmách)*
- *připravené nastoupit do práce (jsou během referenčního období k dispozici okamžitě nebo nejpozději do 14 dnů pro výkon placeného zaměstnání nebo sebezaměstnání.“⁴¹*

2. Ekonomicky neaktivní

Ekonomicky neaktivní obyvatelstvo patří mimo pracovní sílu. *„Ekonomicky neaktivní jsou lidé, kteří se připravují na výkon povolání (studenti), ženy v domácnosti, invalidé a osoby, které rezignovaly na hledání práce.“⁴²* Na rezignování na hledání práce lze pohlížet ze dvou úhlů pohledu a to na lidi, kteří nemusí pracovat a lidi, kteří nechtějí pracovat. Ti lidé, kteří nemusí pracovat, mají dostatek finančních prostředků, patří mezi ně např. manželky úspěšných podnikatelů. Naopak mezi lidi, kteří nechtějí pracovat, patří bezdomovci či zloději.

Lidé bez práce, kteří neshání aktivně zaměstnání, jsou evidováni mimo pracovní sílu. Ti, kteří aktivně shání zaměstnání, se stávají uchazečem o zaměstnání.

Uchazeč o zaměstnání může být jen fyzická osoba, která má bydliště na území ČR a která musí splňovat další podmínky dle Zákona o zaměstnanosti⁴³.

Měření nezaměstnanosti neboli popsání situace na trhu práce lze pomocí:

1. míry nezaměstnanosti,
2. podílu nezaměstnaných osob,
3. míry ekonomické aktivity,
4. počtem uchazečů na jedno volné pracovní místo – Beveridgeova křivka.

⁴¹ BRČÁK, J. a kol., Makroekonomie - teorie a praxe, s. 140

⁴² VLČEK, J., Ekonomie a ekonomika, s. 408

⁴³ Zákon o zaměstnanosti (Zákon č. 435/2004 Sb.)

1. Míra nezaměstnanosti

Na základě výše vymezených konkrétních skupin obyvatel lze stanovit ukazatele, které znázorňují vývoj na trhu práce. „Nejčastěji používaným ukazatelem je míra nezaměstnanosti (*rate of unemployment – u*), kterou vypočteme jako podíl počtu nezaměstnaných (*N*) k ekonomicky aktivním (*EA*) a vyjádříme v procentech.“⁴⁴ Ekonomicky aktivní obyvatelstvo (*EA*) je tvořeno zaměstnanými a nezaměstnanými. *EA* je také označováno pojmem pracovní síla.

Vzorec č. 1: Výpočet míry nezaměstnanosti

$$u = \frac{N}{EA} * 100$$

Zdroj: JUREČKA, V. a kol., Makroekonomie, s. 137

Za ukazatele míry nezaměstnanosti se v České republice využívá **obecná míra nezaměstnanosti**.

Obecná míra nezaměstnanosti

Tento ukazatel vychází z podkladů ČSÚ a je konstruován dle metodiky Eurostatu, která je zpracována na základě doporučení Mezinárodní organizace práce (ILO). Tato míra nezaměstnanosti je získávána z tzv. Výběrového šetření pracovních sil (dále jen „VŠPS“). Při VŠPS eviduje ČSÚ počet nezaměstnaných osob na náhodně určeném vzorku domácností.

„Vyjadřuje podíl počtu nezaměstnaných na celkové pracovní síle (v procentech), kde číselník i jmenovatel jsou ukazatele konstruované podle mezinárodních definic a doporučení aplikovaných ve VŠPS.“⁴⁵ Mezi občany je méně známá, protože se používá zejména Eurostatem pro publikaci mezinárodních srovnání míry nezaměstnanosti v rámci EU.

Dalším typem míry nezaměstnanosti je **specifická míra nezaměstnanosti**, která se využívá při hlubší analýze na trhu práce. „Představuje podíl nezaměstnaných určité sociální kategorie na celkovém počtu ekonomicky aktivního obyvatelstva.“⁴⁶ Jedná se např. o podíl nezaměstnaných žen/mužů, nezaměstnaní dle věkové skupiny či stupně vzdělání.

⁴⁴ JUREČKA, V. a kol., Makroekonomie, s. 137

⁴⁵ Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zam_vsps> [cit. 2014-08-16].

⁴⁶ DVOŘÁKOVÁ, Z. a kol., Řízení lidských zdrojů, s. 533

2. Podíl nezaměstnaných osob

Ukazatel podíl nezaměstnaných osob se používá od roku 2013, do roku 2012 byl využíván ukazatel registrovaná míra nezaměstnanosti.

Tento ukazatel se používá od ledna 2013 místo ukazatele registrovaná míra nezaměstnanosti a to na základě dohody mezi ČSÚ a MPSV. „Vyjadřuje podíl nezaměstnaných osob ve věku 15 až 64 let evidovaných na úřadech práce (MPSV) vztažený k počtu obyvatel ve stejném věku (podle bilance obyvatelstva z demografické statistiky Českého statistického úřadu).“⁴⁷

Od původního ukazatele (registrovaná míra nezaměstnanosti) zůstává číselník (počet evidovaných lidí bez práce – nezaměstnaní) nezměněn, jen se přizpůsobí věková skupina (15 – 64 let) jmenovateli. V původním ukazateli byla ve jmenovateli pracovní síla (ekonomicky aktivní obyvatelstvo), která se nyní nahradila celkovým počtem obyvatel v daném věku.

„Důvody pro změnu ukazatele registrované míry nezaměstnanosti:

- *ukazatel míry registrované nezaměstnanosti srovnává dosažitelné uchazeče o zaměstnání s pracovní silou tvořenou kombinací údajů z více zdrojů – dosažitelní uchazeči o zaměstnání z evidence ÚP, zaměstnané osoby z dat Výběrových šetření (VŠPS) ČSÚ,*
- *údaje o zaměstnanosti z VŠPS na úrovni okresů nejsou dostatečně reprezentativní, detailní výsledky trpí vyšší chybivostí, pro nižší územní celky zcela chybí*
- *nezanedbatelným důvodem je také srovnávání nebo záměna míry nezaměstnanosti MPSV a VŠPS ČSÚ a jejich nesprávná interpretace.“⁴⁸*

Podíl nezaměstnaných osob je nesrovnatelný s původním ukazatelem registrovaná míra nezaměstnanosti, protože nový ukazatel má díky definici jinou úroveň. Pro sledování vývoje nového ukazatele byla MPSV vytvořena časová řada od roku 2005.

⁴⁷ Dostupné z: <http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/i/podil_nezamestnanych_osob_v_cervnu_2014_ve_stredoceskem_kraj> [cit. 2014-08-07].

⁴⁸ Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/zmena_metodiky> [cit. 2014-08-16].

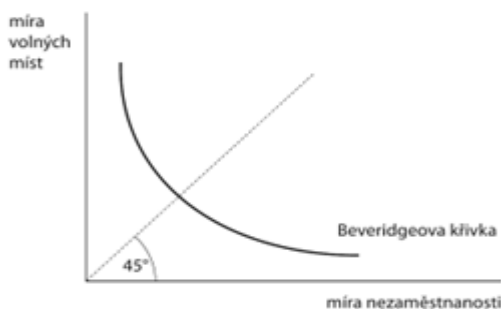
3. Míra ekonomické aktivity

„Míra ekonomické aktivity vyjadřuje podíl pracovní síly (zaměstnaných a nezaměstnaných) na počtu všech osob starších 15 let.“⁴⁹ Vyjadřuje se v procentech.

Dle údajů ČSÚ se v ČR pohybuje průměr míry ekonomické aktivity od roku 2008 kolem 58 %. U mužů je tato míra vyšší a to kolem 68 % a u žen naopak nižší, zhruba 50 %. V prvním čtvrtletí roku 2014 tomu bylo v ČR v průměru 59,1 %, u mužů 68 % a u žen 50,7 %.⁵⁰

4. Počet uchazečů na jedno volné pracovní místo – Beveridgeova křivka

Obrázek č. 4: Beveridgeova křivka

Zdroj: Makroekonomie, Jurečka V. a kol., s. 142

Při posuzování situace na pracovním trhu je vhodné sledovat mimo míry nezaměstnanosti také příležitosti nezaměstnaných na nalezení volného pracovního místa. Aby toto bylo možné zhodnotit, tak je nutné porovnat dva ukazatele, a to: počet uchazečů o zaměstnání a počet volných pracovních míst. „Vztah mezi mírou volných pracovních míst a mírou nezaměstnanosti bývá popisován pomocí Beveridgeovy křivky. Mírou volných pracovních míst rozumíme podíl volných pracovních míst na celkovém počtu pracovních míst potřebných k zaměstnání všech pracovních sil.“⁵¹ Na výše uvedeném obrázku je zobrazena Beveridgeova křivka, která má klesající charakter. Je tomu, z toho důvodu, že při vysoké míře volných pracovních míst je většinou v ekonomice nízká míra nezaměstnanosti, to také platí opačně.

⁴⁹ Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zam_vsps> [cit. 2014-08-16].

⁵⁰ Dostupné z:

<http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=null&cislotab=VSPS+508_1&voa=tabulka&go_zobraz=1&aktualizuj=Aktualizovat&cas_1_21=20141>

⁵¹ JUREČKA, V. a kol., Makroekonomie, s. 141

3.4. Důsledky nezaměstnanosti

„V základním členění jsou důsledky nezaměstnanosti členěny do dvou skupin, mezi ekonomické a sociální.“⁵²

Ekonomické důsledky nezaměstnanosti zahrnují:

- *„ztrátu produkce,*
- *ztrátu kvalifikace pracovníků,*
- *vyšší výdaje státního rozpočtu na podpory v nezaměstnanosti,*
- *nižší daňové příjmy.“⁵³*

Ztráta produkce vzniká v situaci, kdy je ve státě vysoká nezaměstnanost a „země nevyrobí na hranici svých produkčních možností, protože část zdrojů (nejen pracovních, ale i kapitálových apod.) není využita.“⁵⁴ **Ztráta kvalifikovaných pracovníků** má také značně záporný dopad na ekonomiku, vzhledem k tomu, že „lidský kapitál je jeden ze zdrojů ekonomického růstu.“⁵⁵

Vyšší výdaje státního rozpočtu na podporu v nezaměstnanosti jsou výdaje v podobě podpor v nezaměstnanosti a to za situace, kdy je vyšší nezaměstnanost. S výdaji na podporu v nezaměstnanosti také souvisí výdaje na provoz úřadu práce a také výdaje na aktivní politiku zaměstnanosti, která bude charakterizována v další kapitole.

Výdaji státního rozpočtu úzce souvisí s **nižšími daňovými příjmy**. „Daňové příjmy se odvíjejí od výše mezd a platů zaměstnaných osob a ze zisku právnických osob. O ty stát při propouštění zaměstnanců a snižování produkce přichází. Nižší jsou pak i odvody na příspěvky na sociální politiku a veřejné zdravotní pojištění. Lidé bez práce obvykle snižují spotřebu, takže i příjmy z ostatních daní mohou být nižší.“⁵⁶

⁵² BRČÁK, J. a kol., Makroekonomie - teorie a praxe, s. 146

⁵³ BRČÁK, J. a kol., Makroekonomie - teorie a praxe, s. 146

⁵⁴ JUREČKA, V. a kol., Makroekonomie, s. 148

⁵⁵ BRČÁK, J. a kol., Makroekonomie - teorie a praxe, s. 146

⁵⁶ BRČÁK, J. a kol., Makroekonomie - teorie a praxe, s. 146

Sociální důsledky nezaměstnanosti mohou „u některých osob představovat psychické zatížení, které se pak odráží na jejich zdravotním stavu, společenských, rodinných a osobních vztazích.“⁵⁷

Mezi nejvýznamnější sociální důsledky patří „vliv na:

- *životní úroveň,*
- *rodinu,*
- *strukturaci a vnímání času,*
- *fyzické a psychické zdraví.*“⁵⁸

Pokles **životní úrovně** nezaměstnaného a jeho rodiny je značná, protože nezaměstnaný je odkázán pouze na pobírání dávek z podpory v nezaměstnanosti. „Průzkumy naznačují, že příjmy z podpor nedosahují ani poloviny předchozích výdělků.“⁵⁹ Nezaměstnanost má **vliv na rodinu** nejen díky tomu, že jí klesnou příjmy, ale dopadá na ní i z jiných hledisek. „Vede např. k narušení denních rodinných zvyklostí, mění pozici a autoritu nezaměstnaného v rodině, může rozbít partnerské vztahy, omezuje sociální kontakty rodiny.“⁶⁰

„Nezaměstnanost narušuje obvyklý denní režim, **časovou strukturaci dne a mění vnímání času.** Čas pro nezaměstnané přestává být důležitý, ztrácí svůj obsah a často je naplňován nudou a pasivními nebo i společensky nežádoucími aktivitami.“⁶¹ U mnoha lidí má nezaměstnanost vliv na jejich **psychické a fyzické zdraví.** „Vyvolává v člověku pocity nepotřebnosti, neužitečnosti i neschopnosti, vede ke ztrátě sebedůvěry.“⁶²

Je nutné podotknout, že některých nezaměstnaných osob se výše zmíněné sociální důsledky vůbec nedotknou nebo jen v malé míře. „Vždy závisí na individuálních postojích, mravní síle a strategiích nezaměstnaných.“⁶³

⁵⁷ JUREČKA, V. a kol., Makroekonomie, s. 146

⁵⁸ KREBS, V. a kol., Sociální politika, s. 278

⁵⁹ KREBS, V. a kol., Sociální politika, s. 278

⁶⁰ KREBS, V. a kol., Sociální politika, s. 278

⁶¹ KREBS, V. a kol., Sociální politika, s. 279

⁶² KREBS, V. a kol., Sociální politika, s. 279

⁶³ KREBS, V. a kol., Sociální politika, s. 279

3.5. Politika zaměstnanosti

3.5.1. Státní politika zaměstnanosti

„Politika zaměstnanosti, která je součástí hospodářské politiky státu, usiluje o dosažení rovnováhy mezi nabídkou práce a poptávkou po práci. Zpravidla je výsledkem úsilí státu, zaměstnavatelů, zaměstnanců a odborů.“⁶⁴

Státní politiku zaměstnanosti upravuje Zákon o zaměstnanosti v souladu s právem EU. Jejím hlavním cílem je dosažení plné zaměstnanosti a ochrany proti nezaměstnanosti.

„Státní politika zaměstnanosti v České republice zahrnuje zejména:

- a) zabezpečování práva na zaměstnání,*
- b) sledování a vyhodnocování situace na trhu práce, zpracovávání prognóz a koncepcí zaměstnanosti a rozvoje lidských zdrojů*
- c) na úseku trhu práce, programů a projektů pro pracovní uplatnění fyzických osob,*
- d) koordinaci opatření v oblasti zaměstnanosti a rozvoje lidských zdrojů na úseku trhu práce v souladu s evropskou strategií*
- e) zaměstnanosti a podmínkami pro čerpání pomoci z Evropského sociálního fondu,*
- f) tvorbu a koordinaci jednotlivých programů a opatření k zajištění priorit v oblasti zaměstnanosti a rozvoje lidských zdrojů na úseku trhu práce,*
- g) uplatňování aktivní politiky zaměstnanosti,*
- h) tvorbu a zapojení do mezinárodních programů souvisejících s rozvojem zaměstnanosti a lidských zdrojů na úseku trhu práce,*
- i) hospodaření s prostředky na politiku zaměstnanosti,*
- j) poskytování informačních, poradenských a zprostředkovatelských služeb na trhu práce,*
- k) opatření na podporu a dosažení rovného zacházení s muži a ženami, s osobami bez ohledu na jejich rasový a etnický původ, s osobami se zdravotním postižením a s dalšími skupinami osob, které mají ztížené postavení na trhu práce, pokud jde o přístup k zaměstnání, rekvalifikaci, přípravu k práci a ke specializovaným rekvalifikačním kurzům, a opatření pro zaměstnávání těchto osob.“⁶⁵*

⁶⁴ KLIKOVÁ, CH., KOTLÁN, I. Hospodářská politika, s. 256

⁶⁵ Zákon o zaměstnanosti (Zákon č. 435/2004 Sb.)

Státní politika zaměstnanosti se člení na **aktivní politiku zaměstnanosti** (dále jen „APZ“) a **pasivní politiku zaměstnanosti** (dále jen „PPZ“).

Aktivní politika zaměstnanosti

„*Aktivní politika zaměstnanosti je souhrn opatření směřující k zajištění maximálně možné úrovně zaměstnanosti.*“⁶⁶ Je zabezpečována MPSV, Úřady práce spolupracují s dalšími subjekty, dle situace na trhu práce. „*Nástroje, jimiž je realizována aktivní politika zaměstnanosti, jsou zejména rekvalifikace, investiční pobídky, veřejně prospěšné práce, společensky účelná pracovní místa, překlenovací příspěvek, příspěvek na zapracování, příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program.*“⁶⁷ Dále se do APZ zahrnují opatření, mezi které patří poradenství, příspěvek zaměstnavatelům při zaměstnávání osob se zdravotním postižením a jiné.

„*Rekvalifikací se rozumí získání nové kvalifikace a zvýšení, rozšíření nebo prohloubení dosavadní kvalifikace, včetně jejího udržování nebo obnovování.*“⁶⁸

Investiční pobídky může vykonávat pouze zaměstnavatel a jejich účelem je podpora pro vytváření nových pracovních míst, rekvalifikace či školené pro nové zaměstnance. „*Veřejně prospěšnými pracemi se rozumí časově omezené pracovní příležitosti spočívající zejména v údržbě veřejných prostranství, úklidu a údržbě veřejných budov a komunikací nebo jiných obdobných činnostech.*“⁶⁹ **Společensky účelná pracovní místa** jsou vyhrazena pro uchazeče, u kterých nelze jiným způsobem zajistit pracovní místo k jejich uplatnění.

Pasivní politika zaměstnanosti

„*Pasivní politika zaměstnanosti spočívá ve vytváření akceptovatelných sociálních podmínek především pro dočasně nezaměstnané, aby byl snížen sociální a ekonomický dopad nezaměstnanosti jak na jednotlivce, tak na celou společnost.*“⁷⁰ PPZ zajišťuje vyplácení podpor v nezaměstnanosti, které slouží pouze na přechodnou dobu, dokud nezaměstnaní nenaleznou práci.

⁶⁶ Dostupné z: <https://portal.mpsv.cz/upcr/kp/plk/aktivni_politika_zamestnanosti> [cit. 2015-02-12]

⁶⁷ Zákon o zaměstnanosti (Zákon č. 435/2004 Sb.)

⁶⁸ Zákon o zaměstnanosti (Zákon č. 435/2004 Sb.)

⁶⁹ Zákon o zaměstnanosti (Zákon č. 435/2004 Sb.)

⁷⁰ BRČÁK, J. a kol., Makroekonomie - teorie a praxe, s. 147

Využít **podporu v nezaměstnanosti** může každý občan, který je uchazečem o zaměstnání a společně s tím splňuje podmínky dle zákona. Podpora v nezaměstnanosti má za cíl na určitou dobu zmírnit výpadky příjmů. Dle zákona, má „nárok na podporu v nezaměstnanosti uchazeč o zaměstnání, který:

- získal v rozhodném období zaměstnáním nebo jinou výdělečnou činností dobu důchodového pojištění
- požádal krajskou pobočku Úřadu práce, u které je veden v evidenci uchazečů o zaměstnání, o poskytnutí podpory v nezaměstnanosti a
- ke dni, k němuž má být podpora v nezaměstnanosti přiznána, není poživatelem starobního důchodu.“⁷¹

O tom, zda podpora v nezaměstnanosti přísluší uchazeči o zaměstnání, rozhodne vydáním krajská pobočka Úřadu práce. Pokud uchazeč o zaměstnání splnil výše zmíněné podmínky, tak mu podpora v nezaměstnanosti přísluší po stanovenou dobu, tzv. podpůrčí dobu. „*Podpůrčí doba činí u uchazeče o zaměstnání*

- do 50 let věku 5 měsíců,
- nad 50 do 55 let věku 8 měsíců,
- nad 55 let věku 11 měsíců.“⁷²

V situaci, kdy uchazeč o zaměstnání začal pobírat starobní důchod, dávky nemocenského pojištění nebo je ve vazbě, tak po tuto dobu mu poskytnuté dávky v nezaměstnanosti jsou pozastaveny a nemá nárok na jejich výplatu.

Podpora v nezaměstnanosti je ukončena, pokud uplyne její podpůrčí doba nebo je vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání ukončeno. V případech jako je nástup do zaměstnání nebo nástup do výkonu trestu dochází k vyloučení uchazeče z evidence o zaměstnání.

Výše podpory v nezaměstnanosti se stanoví pomocí procentní sazby z průměrného měsíčního výdělku. Tento výdělek se zjišťuje u uchazeče o zaměstnání z jeho poslední ukončené práce a to v rozhodném období. Rozhodné období je období předcházejícího kalendářního čtvrtletí. U osob samostatně výdělečně činných je procentní sazba stanovena z předešlého vyměřovacího základu v rozhodném období. Tento základ je pak převeden na 1 kalendářní měsíc.

⁷¹ Zákon o zaměstnanosti (Zákon č. 435/2004 Sb.)

⁷² Zákon o zaměstnanosti (Zákon č. 435/2004 Sb.)

„Procentní sazby podpory v nezaměstnanosti činí první 2 měsíce podpůrčí doby 65%, další 2 měsíce podpůrčí doby 50% a po zbývajících podpůrčí dobu 45% průměrného měsíčního čistého výdělku nebo vyměřovacího základu.“⁷³ Za situace, kdy uchazeč o zaměstnání skončil ve svém posledním zaměstnání sám bez vážných důvodů nebo dohodou, tak mu přísluší 45% průměrného měsíčního čistého výdělku nebo vyměřovacího základu. „Maximální výše podpory v nezaměstnanosti činí 0,58násobek průměrné mzdy v národním hospodářství za první až třetí čtvrtletí kalendářního roku předcházejícího kalendářního roku, ve kterém byla podána žádost o podporu v nezaměstnanosti.“⁷⁴

Výdaje na státní politiku zaměstnanosti

V následující tabulce č. 1 jsou shrnuty výdaje na státní politiku zaměstnanosti v letech 2006 až 2011. Ve sledovaných letech 2006 – 2011 byly výdaje na APZ nejvíce vynaloženy na Veřejně prospěšné práce, Společensky účelná pracovní místa a Rekvalifikace.

Tabulka č. 1: Výdaje na státní politiku zaměstnanosti (v tis. Kč)

Politika zaměstnanosti	2006	2007	2008	2009	2010	2011
pasivní	7 307 521	7 015 755	7 114 895	15 077 723	13 354 778	10 349 149
aktivní	5 300 675	5 673 321	6 131 729	4 953 467	6 171 493	3 815 885

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

⁷³ Zákon o zaměstnanosti (Zákon č. 435/2004 Sb.)

⁷⁴ Zákon o zaměstnanosti (Zákon č. 435/2004 Sb.)

3.5.2. Institucionální zabezpečení

Státní správu v rámci ČR vykonává:

1. MPSV a
2. Úřady práce České republiky (dále jen „Úřad práce“).

1. MPSV

Mezi hlavní úkoly MPSV patří řízení a kontrola výkonu státní správy a dodržování zásad při zabezpečování státní politiky zaměstnanosti.

Mimo těchto hlavních úkolů MPSV:

- „zpracovává celostátní koncepce a programy státní politiky zaměstnanosti a řešení stěžejních otázek na trhu práce, zaujímá stanoviska a návrhy ovlivňující státní politiku zaměstnanosti, které zpracovávají jiné ústřední orgány státní správy,
- zabezpečuje zpracovávání analýz a prognóz vývoje na trhu práce, včetně mezinárodního srovnání
- zabezpečuje správu a poskytování prostředků na zabezpečování státní politiky zaměstnanosti, zajišťuje národní financování opatření v oblasti zaměstnanosti a rozvoje lidských zdrojů na úseku trhu práce, které jsou obsažena v programech Evropského sociálního fondu
- zabezpečuje rozvíjení mezinárodních vztahů a mezinárodní spolupráci v oblasti zaměstnanosti a lidských zdrojů na úseku trhu práce, včetně spolupráce s Evropskou unií a další.“⁷⁵

2. Úřad práce ČR

Zákon o Úřadu práce vymezuje jeho úkoly a organizační strukturu. Sídlem je Hlavní město Praha. „*Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále je „ministerstvo“)* řídí Úřad práce a je jeho nadřízeným správním úřadem. *Úřad práce plní úkoly v oblastech zaměstnanosti, ochrany zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele a státní sociální podpory.*“⁷⁶

⁷⁵ Zákon o zaměstnanosti (Zákon č. 435/2004 Sb.)

⁷⁶ Zákon o Úřadu práce České republiky a o změně souvisejících zákonů (Zákon č. 73/2011 Sb.)

„Jsou samostatnými subjekty, územně organizovanými v okresech a plní v podstatě tyto základní funkce:

- a) informační
- b) poradenskou
- c) zprostředkovatelskou
- d) podnikatelskou.“⁷⁷

Informační funkce podává aktuální souhrn o struktuře nabídky pracovníků a vývoji na trhu práce v dané oblasti, o platových nárocích, volných pracovních místech.

Funkce poradní umožňuje poradenství v oblasti právních, sociálních, ekonomických a mimo jiné i psychologických problémů, pokud se jedná o pracovní využití a rekvalifikaci.

„*Funkce zprostředkovatelskou, tj. zajišťují zprostředkování práce uchazečům na základě evidence uchazečů volných pracovních míst, zabezpečují pracovní místa handicapovaným, dále rekvalifikace a poskytují hmotné zabezpečení uchazečům v případě nezaměstnanosti a rekvalifikaci.*“⁷⁸

Poslední *podnikatelská funkce* se účastní na vytváření nových pracovních příležitostí, zajišťování rekvalifikačních kurzů a podpory drobné podnikatelské činnosti. „*Podnikatelská činnost úřadu práce je svým způsobem nejvýznamnější. V ní spočívá těžiště aktivní politiky zaměstnanosti. Zahrnuje zejména:*

- *podporu a finanční spoluúčast úřadů práce na vytváření nových pracovních míst u zaměstnavatelů (jde o tzv. společensky účelná pracovní místa a veřejně prospěšné práce),*
- *podporu a finanční příspěvky těm uchazečům, kteří se rozhodnou pro drobné podnikání,*
- *programy podpor zaměstnavatelů, kteří zajišťují odbornou praxi a zaměstnávání absolventů škol,*
- *organizování a finanční spoluúčast na zabezpečování rekvalifikačních programů a rekvalifikace.*“⁷⁹

⁷⁷ KREBS, V. a kol., Sociální politika, s. 285

⁷⁸ KREBS, V. a kol., Sociální politika, s. 285

⁷⁹ KREBS, V. a kol., Sociální politika, s. 286

3.6. Evropská unie

3.6.1. Charakteristika a instituce EU

Charakteristika EU

EU je politická a ekonomická unie, která má v současné době 28 členských států, ve kterých žije cca 508 milionů obyvatel. Jejimi symboly jsou Evropská vlajka, Evropská hymna, Den Evropy (9. květen) a Motto EU („*Jednotná v rozmanitosti*“⁸⁰).

Nyní je šest kandidátských zemí, které by se chtěly zařadit do EU. Patří mezi ně Albánie, Island, Makedonie, Černá Hora, Srbsko a Turecko.

V EU některé členské státy platí eurem a patří do tzv. eurozóny. K roku 2014 je 18 států EU, ve kterých se platí eurem. V lednu roku 2015 se do eurozóny připojí Litva. Mimo eurozónu se platí eurem i v jiných státech Evropy, jako je např. Madeira, Kanárské ostrovy.

Politika EU, tedy oblasti činnosti, kterými se EU zabývá, se dělily do tzv. tří pilířů dle Maastrichtské smlouvy. Od doby, kdy vstoupila v platnost Lisabonská smlouva, tak tyto pilíře zanikly. Na níže uvedené tabulce č. 2 jsou zobrazeny oblasti činnosti, kterými se EU zabývá. Oblast problematiky zaměstnanosti v EU patří do oblasti Zaměstnanost a sociální věci.

Tabulka č. 2: Politiky EU

Bezpečnostní a ochranná politika	Lidská práva	Vnější ekonomické vztahy
	Měnová politika	Vzdělání a školství
Doprava	Obchodní politika	Zahraniční a bezpečnostní politika
Energetika	Ochrana spotřebitele	
Evropská politika sousedství	Průmysl a podnikání	Zaměstnanost a sociální věci
Finance a daně	Regionální politika	Zdravotnictví
Hospodářská soutěž	Rozvojová politika	Zemědělství
Justice a vnitro	Rybolov	Životní prostředí
Kultura a média	Věda a výzkum	Evropská unie a svět

Zdroj: Euroskop.cz, vlastní zpracování

⁸⁰ Dostupné z: <http://europa.eu/about-eu/basic-information/symbols/index_cs.htm> [cit. 2015-01-02]

Instituce EU

Mezi hlavní instituce EU patří Evropská komise, Rada EU, Evropský parlament, který je doplněn Evropským soudním dvorem. Proto se občas používá pojem institucionální čtyřúhelník. „Komise tedy navrhuje a zajišťuje uplatňování přijatých opatření, Evropský parlament spolurozhoduje, doporučuje a kontroluje, Rada Evropské unie rozhoduje a Soudní dvůr Evropské unie řeší spory.“⁸¹

Tabulka č. 3: Instituce EU

Hlavní instituce	Evropská rada
	Rada EU
	Evropská komise
	Evropský parlament
	Soudní dvůr EU
	Evropská centrální banka
	Účetní dvůr EU
Poradní orgány	Evropský hospodářský a sociální výbor
	Výbor regionů
Jiné specializované orgány	Evropská investiční banka
	Evropský veřejný ochránce práv
	Evropský inspektor ochrany údajů
Interinstitucionální orgány	Úřad pro publikace EU
	Evropský úřad pro výběr personálu
	Evropská správní škola
	Skupina pro reakci na počítačové hrozby

Zdroj: Europa.eu, vlastní zpracování

⁸¹ Dostupné z: <<https://www.euroskop.cz/76/sekce/instituce-eu/>> [cit. 2014-11-26]

3.6.2. Politika zaměstnanosti a nezaměstnanost v EU

3.6.2.1. Politika zaměstnanosti v EU

Politika zaměstnanosti v EU spadá do oblasti Zaměstnanosti a sociálních věcí v rámci EU dle oblastí. Za tvorbu v této oblasti zodpovídá společně EU s členskými státy.

„Evropská unie:

- *koordinuje a monitoruje politiky členských států*
- *podporuje výměnu osvědčených postupů v otázkách zaměstnanosti, chudoby a sociálního vyloučení a v důchodové politice*
- *vytváří právní předpisy a dohlíží na jejich implementaci například při koordinaci systémů sociálního zabezpečení a dodržování práv zaměstnanců.*⁸²

Za politiku zaměstnanosti a sociálních věcí jsou v první řadě odpovědný členské země EU. Evropská unie pouze v určité míře financuje a tím podporuje a doplňuje úsilí jednotlivých států.

„V listopadu 2013 bylo v Unii bez práce více než 26,5 milionu lidí.“⁸³ Díky této skutečnosti je nutné snížit počet nezaměstnaných v EU prostřednictvím strategií v rámci EU. „Jedním z klíčových cílů strategie Evropa 2020 je dosáhnout do konce tohoto desetiletí 75% zaměstnanosti osob v produktivním věku (tj. 20 – 64 let).“⁸⁴

Evropská unie se snaží o zvýšení počtu nových pracovních míst společně s jejich vyšší kvalitou. Toto se samozřejmě neobejde bez investování peněz do školství, vědy a samotné politiky zaměstnanosti.

Evropská strategie zaměstnanosti společně se strategií růstu Evropa 2020 míří na tyto cíle vedoucí:

- *„k vytváření pracovních míst*
- *ke stimulaci a větší vyváženosti pracovních trhů*
- *ke kontrole politik zaměstnanosti v zemích EU.*⁸⁵

⁸² Dostupné z: <http://europa.eu/pol/socio/index_cs.htm#50> [cit. 2015-02-08]

⁸³ EVROPSKÁ KOMISE. *Politiky Evropské unie: Zaměstnanost a sociální věci.*, s. 3.

⁸⁴ EVROPSKÁ KOMISE. *Politiky Evropské unie: Zaměstnanost a sociální věci.*, s. 3.

⁸⁵ Dostupné z: <http://europa.eu/pol/socio/index_cs.htm#50> [cit. 2015-02-08]

Finanční příspěvky v oblasti zaměstnanosti a sociálních věcí jsou poskytovány zejména z těchto programů:

1. „Evropský sociální fond (ESF)
2. Evropský fond pro přizpůsobení se globalizaci (EGF)
3. Program EU pro zaměstnanost a sociální inovace (EaSI)⁸⁶

1. Evropský sociální fond (dále jen „ESF“)

„ESF je hlavním evropským nástrojem na podporu pracovních míst, pomáhá lidem získat lepší zaměstnání a zajišťuje spravedlivější pracovní příležitosti pro všechny občany EU.“⁸⁷ Ročně ESF financuje EU zhruba 10 mld. EUR, což má velkou působnost na miliony lidí v rámci EU k tomu, aby našli zaměstnání. Jeho působnost spočívá v podpoře zaměstnanosti a mobility, investicemi do vzdělání, příležitostmi pro všechny a kvalitní veřejnou službou.

V tabulce č. 4 jsou uvedeny finanční prostředky, které jsou čerpány jednotlivými zeměmi EU z ESF.

Tabulka č. 4: Finanční prostředky z ESF do zemí EU za rok 2007 – 2013

	EU		
Rakousko	€524,412,560	Irsko	€375,362,370
Belgie	€1,073,217,594	Itálie	€6,960,542,469
Bulharsko	€1,179,738,062	Lotyšsko	€1,028,306,727
Kypr	€119,769,154	Lucembursko	€25,243,666
Česká republika	€3,673,107,340	Litva	€583,103,717
Německo	€9,380,654,763	Malta	€112,000,000
Dánsko	€254,788,619	Nizozemsko	€830,002,737
Estonsko	€391,517,329	Polsko	€10,007,397,937
Španělsko	€8,018,292,796	Portugalsko	€6,853,387,865
Finsko	€618,564,064	Rumunsko	€3,684,147,618
Francie	€5,494,547,990	Švédsko	€691,551,158
Řecko	€4,363,800,403	Slovinsko	€755,699,370
Chorvatsko	€152,413,106	Slovensko	€1,484,030,338
Maďarsko	€3,612,105,277	Spojené království	€4,498,917,728
			€76,746,622,757

Zdroj: Europa.eu, vlastní zpracování

Pozn.: údaje platí k: 16/01/2015

⁸⁶ Dostupné z: <http://europa.eu/pol/socio/index_cs.htm#50> [cit. 2015-02-08]

⁸⁷ Dostupné z: <<http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=35&langId=cs>> [cit. 2015-01-02]

Programy, které byly uskutečněny v rámci ESF v ČR v období 2007 – 2013 byly: OP Lidské zdroje a zaměstnanost, OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost a OP Praha – Adaptabilita. V současné době je jedním z programů pro období 2014 – 2020 Operační program Zaměstnanost 2014 – 2020. Tento program „pokrývá oblasti:

- podpory zaměstnanosti,
- rovných příležitostí žen a mužů,
- adaptability zaměstnanců a zaměstnavatelů,
- dalšího vzdělávání,
- sociálního začleňování a boje s chudobou,
- modernizace veřejné správy a veřejných služeb a
- podpory mezinárodní spolupráce a sociálních inovací v oblasti zaměstnanosti, sociálního začleňování a veřejné správy.⁸⁸

2. Evropský fond pro přizpůsobení se globalizaci

Tento fond pomáhá pracovníkům, kteří v důsledku strukturálních změn v podniku museli být propuštěni. Jako příklad lze uvést případ, kdy velký podnik je nucen díky hospodářské a finanční krizi skončit nebo přemístit svou působnost mimo území EU. „V období 2014 – 2020 je v rámci tohoto programu ročně k dispozici maximálně 150 milionů EUR. Může z něho být financováno až 60 % nákladů na projekty, které mají propuštěným pracovníkům pomoci při hledání zaměstnání nebo se založením vlastní firmy.“⁸⁹

3. Program EU pro zaměstnanost a sociální inovace

Tento program podporuje vysokou úroveň kvality zaměstnanosti, dále zaručuje přiměřenou a důstojnou sociální ochranu a bojuje proti sociálnímu vyloučení a chudobě a také proti zlepšování pracovních podmínek.⁹⁰

⁸⁸ Dostupné z: <<http://www.esfcr.cz/op-zamestnanost-2014-2020>> [cit. 2015-03-07]

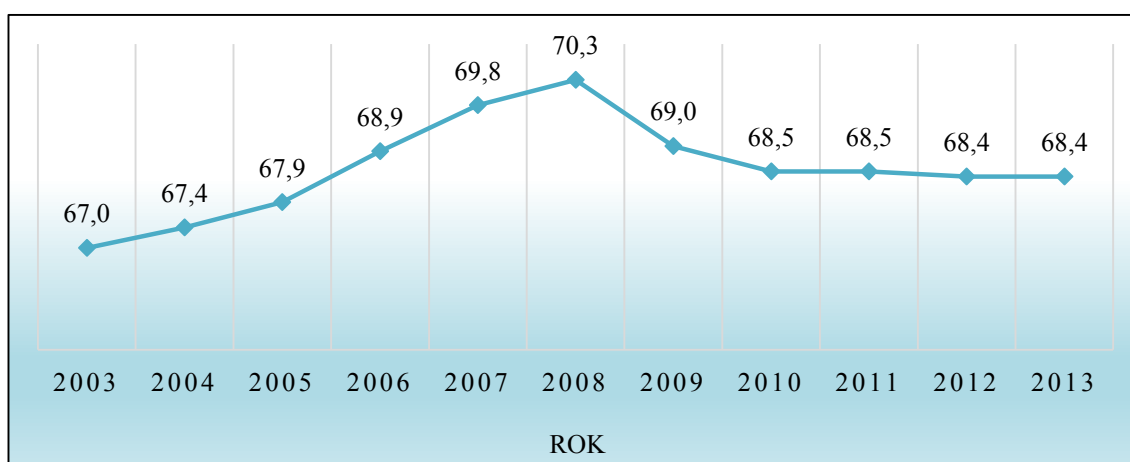
⁸⁹ Dostupné z: <<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=326&langId=cs>> [cit. 2015-01-02]

⁹⁰ Přeloženo z: <<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1081&langId=en>> [cit. 2015-03-22]

Míra zaměstnanosti v EU

Cílem EU je dosažení 75% míry zaměstnanosti do konce roku 2020. Jak je zřejmé z grafu č. 1, tak v roce 2013 byla míra zaměstnanosti 68,4 %, která se v této hladině pohybuje již od roku 2010. „Míra zaměstnanosti je vypočítána podílem počtu zaměstnaných osob ve věku 20 až 64 let k počtu všech osob v této věkové skupině.“⁹¹

Graf č. 1: Vývoj míry zaměstnanosti v EU 28 (v %)

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

3.6.2.2. Nezaměstnanost v EU

1. Počet nezaměstnaných osob v EU – harmonizovaná nezaměstnanost

„V září 2013 bylo v zemích Evropské unie 26,872 milionů občanů nezaměstnaných. Při srovnání s údaji za září loňského roku stoupl počet nezaměstnaných o 978 tisíc.“⁹² Počet nezaměstnaných v září 2014 klesl na 24,371 milionů (viz tabulka č. 5), což je pokles téměř o 1,5 milionů nezaměstnaných oproti minulému roku.

Harmonizovaná nezaměstnanost dle Databáze Eurostatu říká, že „Nezaměstnané osoby zde zahrnují osoby ve věku 15 – 74 let, které byly bez práce během referenčního týdne, byly připraveny k nástupu do práce, a buď aktivně hledaly práci po dobu posledních čtyř týdnů, nebo si již našly zaměstnání, které začnou vykonávat během následujících tří měsíců.“⁹³

⁹¹ Dostupné z: <<http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=tsdec420>> [cit. 2015-02-24]

⁹² Dostupné z: <<http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=tsdec420>> [cit. 2015-02-24]

⁹³ Dostupné z: <<http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=teilm010>> [cit. 2015-02-24]

**Tabulka č. 5: Harmonizovaná nezaměstnanost dle věkové skupiny za rok 2014
v EU 28 (v tis. osob)**

Měsíce	Věková skupina		Celkem
	15 – 24	25 – 74	
Leden	5 399	20 215	25 614
Únor	5 342	20 059	25 401
Březen	5 316	19 934	25 250
Duben	5 209	19 788	24 997
Květen	5 144	19 748	24 892
Červen	5 099	19 614	24 713
Červenec	5 080	19 598	24 678
Srpen	5 048	19 441	24 489
Září	5 051	19 353	24 404
Říjen	5 031	19 310	24 341
Listopad	5 020	19 221	24 241
Prosinec	4 923	19 048	23 971

Zdroj: Databáze Eurostatu a Eurostat, vlastní zpracování
Pozn. Sezónně očištěno

Tabulka č. 5 zobrazuje počet nezaměstnaných osob za celý rok 2014. Ve všech uvedených měsících je více nezaměstnaných ve věkové skupině 15 – 24 let než v druhé věkové skupině 25 – 74 let. V lednu 2014 bylo 25 614 tisíc nezaměstnaných osob, k prosinci stejného roku tomu bylo o 1 643 tisíc méně nezaměstnaných osob. Je tedy z této uvedené tabulky zřejmé, že celkový počet nezaměstnaných osob každým měsícem roku 2014 klesá, což je pozitivní vývoj.

Na níže uvedené tabulce č. 6 jsou členské státy EU 28 a jejich počty nezaměstnaných osob za říjen 2014. Nejvíce nezaměstnaných osob má Itálie, Francie a Německo. Státy, ve kterých je nejnižší počet nezaměstnaných osob, jsou Malta, Lucembursko a Kypr. Samozřejmě je nutné brát na zřetel, že každý stát má jiný počet obyvatel a s tím souvisí i počty nezaměstnaných osob. Celkový počet nezaměstnaných za celou EU byl v říjnu 2014 24 341 tisíc osob (viz tabulka č. 5).

Tabulka č. 6: Harmonizovaná nezaměstnanost celkem za říjen 2014 v jednotlivých členských státech EU 28 (v tis. osob)

Belgie	429	Itálie	3 344	Portugalsko	694
Bulharsko	383	Kypr	71	Rakousko	224
Česká republika	305	Litva	151	Rumunsko	618
		Lotyšsko	104	Řecko	1 245
Dánsko	188	Lucembursko	15	Slovensko	347
Estonsko	47	Maďarsko	327	Slovinsko	96
Finsko	239	Malta	12	Spojené království	1 893
Francie	2 995	Německo	2 071		
Chorvatsko	322	Nizozemsko	632	Španělsko	5 478
Irsko	229	Polsko	1 468	Švédsko	418

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Pozn. Sezónně očištěno, nezaměstnané osoby ve věku 15–74 let

2. Míra nezaměstnanosti v EU

Dle Eurostatu „*míra nezaměstnanosti představuje nezaměstnané osoby jako procentní podíl z pracovní síly = aktivního obyvatelstva. Pracovní síla je celkový počet zaměstnaných a nezaměstnaných osob.*“⁹⁴

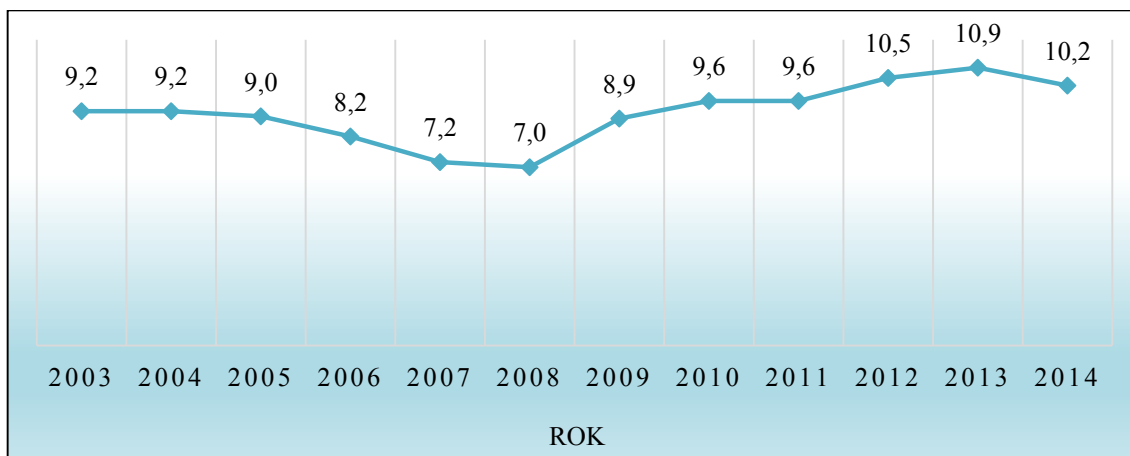
Za nezaměstnané osoby jsou považovány osoby ve věku 15 – 74let, které:

- nebyly zaměstnané (tedy byli bez práce),
- „*jsou k dispozici pro nástup do práce, tzn. jsou připraveny pro výkon placeného zaměstnání nebo sebezaměstnání (zaměstnání ve vlastním podniku) před koncem dvou týdnů následujících po referenčním týdnu,*
- *aktivně hledající práci, tzn. podnikající aktivní kroky pro hledání placeného zaměstnání nebo sebezaměstnání (zaměstnání ve vlastním podniku) ve čtyřtýdenním období končícím referenčním týdnem,*
- *nebo kteří našli práci s pozdějším začátkem, tzn. max. v tříměsíčním období.*“⁹⁵

⁹⁴ Dostupné z: <<http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=tsdec450>> [cit. 2015-02-24].

⁹⁵ Dostupné z: <<http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=tsdec450>> [cit. 2015-02-24].

Graf č. 2: Vývoj míry nezaměstnanosti v EU 28 za rok 2003 – 2014 (v %)

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Vývoj míry nezaměstnanosti v EU 28 za rok 2003 až 2014 je zobrazen na výše uvedeném grafu č. 2. Je z něho zřejmé, že nejnižší nezaměstnanost v EU byla v roce 2008 a to 7,0 %. Od následujícího roku míra nezaměstnanosti v EU stoupá až do roku 2013. Zároveň se dá rok 2013 považovat jako za rok nejvyšší míry nezaměstnanosti za sledované roky. V minulém roce nastal pokles naproti roku 2013 o 0,6 procentního bodu.

Míra nezaměstnanosti v jednotlivých zemích EU za rok 2013 je zobrazena v níže uvedené tabulce č. 7. V roce 2013 byla nejvyšší míra nezaměstnanosti v Řecku, Španělsku a Chorvatsku. Naopak nejnižší míra nezaměstnanosti byla v Rakousku, Německu a Lucembursku.

Tabulka č. 7: Míra nezaměstnanosti v jednotlivých zemích EU 28 za rok 2013 (v %)

Belgie	8,4	Itálie	12,1	Portugalsko	16,4
Bulharsko	13,0	Kypr	15,9	Rakousko	4,9
Česká republika	7,0	Litva	11,8	Rumunsko	7,1
		Lotyšsko	11,9	Řecko	27,5
Dánsko	7,0	Lucembursko	5,9	Slovensko	14,2
Estonsko	8,6	Maďarsko	10,2	Slovinsko	10,1
Finsko	8,2	Malta	6,4	Spojené království	7,6
Francie	10,3	Německo	5,2		
Chorvatsko	17,3	Nizozemsko	7,3	Španělsko	26,1
Irsko	13,1	Polsko	10,3	Švédsko	8,0

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

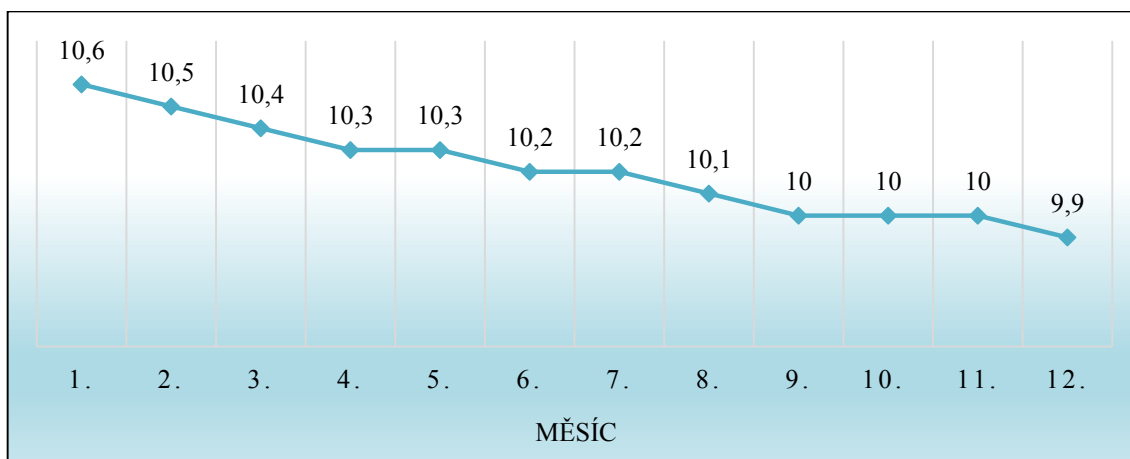
3. Harmonizovaná míra nezaměstnanosti v EU

Dle Eurostatu „Míra nezaměstnanosti vyjadřuje podle definice Mezinárodní organizace práce (ILO) podíl nezaměstnaných osob v procentech z celkové pracovní síly, která je zde dána celkovým součtem všech zaměstnaných a nezaměstnaných osob. Nezaměstnané osoby zde zahrnují osoby ve věku 15 – 74 let, které:

- a) jsou bez práce,
- b) jsou připraveny k nástupu do práce během následujících dvou týdnů a
- c) aktivně hledaly práci po dobu posledních čtyř týdnů nebo si již našly zaměstnání, které začnou vykonávat během následujících tří měsíců. Údaje jsou sezónně očištěny.“⁹⁶

Harmonizovaná míra nezaměstnanosti v EU za období roku 2014 klesá, jak je zřejmé z níže uvedené grafu č. 3. V září roku 2013 byla harmonizovaná míra nezaměstnanosti 12,2 %, což bylo o 2,2 % více jak v září roku 2014. V prosinci 2014 byla harmonizovaná míra nezaměstnanosti 9,9 %.

Graf č. 3: Harmonizovaná míra nezaměstnanosti v EU 28 za rok 2014 (v %)

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

⁹⁶ Dostupné z: <<http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=teilm020>> [cit. 2015-02-24]

Na níže uvedené tabulce č. 8 jsou zobrazeny jednotlivé členské státy s jejich harmonizovanou mírou nezaměstnanosti za říjen 2014. Pomyslné tři první místa v nejnižší míře nezaměstnanosti patří státům: Německo, Rakousko, Malta. ČR by obsadila tzv. čtvrté místo. Naopak nejvyšší míru nezaměstnanosti mají státy: Řecko, Španělsko a Chorvatsko.

Tabulka č. 8: Harmonizovaná míra nezaměstnanosti celkem v říjnu 2014 v jednotlivých členských státech EU (v %)

Belgie	8,6	Itálie	13,0	Portugalsko	13,5
Bulharsko	11,3	Kypr	16,3	Rakousko	5,1
Česká republika	5,8	Litva	10,3	Rumunsko	6,7
		Lotyšsko	10,6	Řecko	25,9
Dánsko	6,4	Lucembursko	5,9	Slovensko	12,8
Estonsko	6,9	Maďarsko	7,3	Slovinsko	9,7
Finsko	8,9	Malta	5,9	Spojené království	5,7
Francie	10,2	Německo	4,9	Španělsko	23,9
Chorvatsko	16,7	Nizozemsko	7,1	Švédsko	8,0
Irsko	10,7	Polsko	8,5		

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Pozn. Sezónně očištěno

4. Vlastní práce

4.1. Nezaměstnanost v ČR

Nezaměstnanost v ČR lze zhodnotit ve dvou rovinách, dle:

- ČSÚ a MPSV,
- Eurostatu.

V první rovině na základě údajů z ČSÚ (obecná míra nezaměstnanosti) a MPSV (podíl nezaměstnaných osob). Tyto data jsou použita pro hlubší analýzu nezaměstnanosti v ČR. V druhé rovině na základě dat z Eurostatu, kdy na základě těchto dat je provedeno srovnání ČR s vybranými státy EU.

4.1.1. Nezaměstnanost v ČR dle ČSÚ a MPSV

Obecná míra nezaměstnanosti

Obecná míra nezaměstnanosti je sestavována na základě podkladů z ČSÚ dle metodiky Eurostatu, jak již bylo uvedeno v teoretické části.

Tabulka č. 9: Obecná míra nezaměstnanosti celkem v ČR za rok 2003 – 2014 (v %)

Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Celkem	7,8	8,3	7,9	7,1	5,3	4,4	6,7	7,3	6,7	7,0	7,0	6,1

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Pozn. jedná se o roční průměry

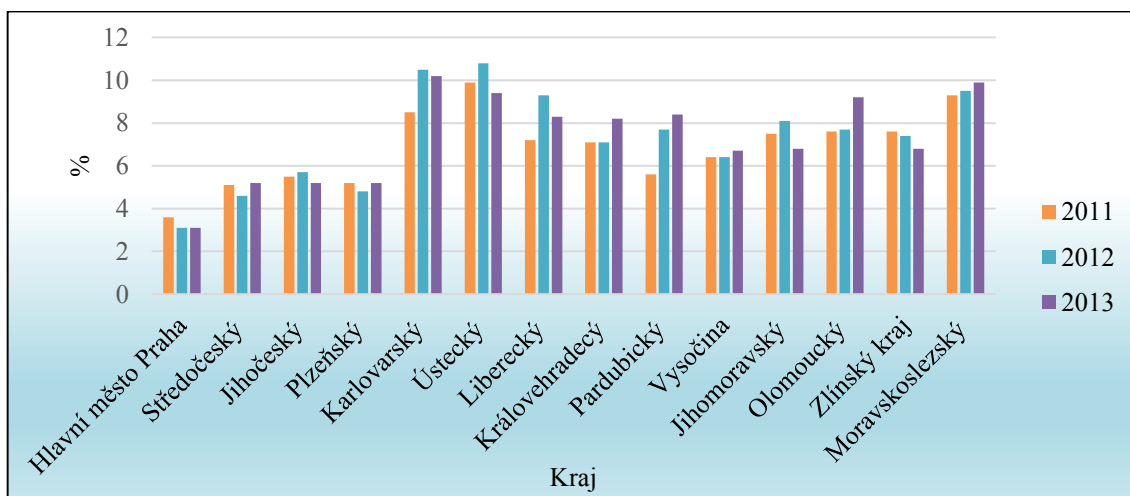
Obecná míra nezaměstnanosti za rok 2003 – 2014 je zobrazena ve výše uvedené tabulce č. 9. V tomto sledovaném období byla zaznamenána nejnižší obecná míra nezaměstnanosti v roce 2008 a to 4,4 %. Od tohoto roku se obecná míra nezaměstnanosti zvyšovala až do roku 2010, kdy dosáhla 7,3 %. Zvyšování obecné míry nezaměstnanosti v ČR bylo díky hospodářské krizi mezi roky 2008 a 2009. Roku 2011 klesla obecná míra nezaměstnanosti na 6,7 %, a do roku 2013 zůstala na úrovni 7 % míry nezaměstnanosti. Za minulý rok 2014 klesla obecná míra nezaměstnanosti na 6,1 %.

Za pozitivním vývojem, který se odehrává na trhu práce, stojí zejména programy aktivní politiky zaměstnanosti (např. veřejně prospěšné práce, společensky účelná pracovní místa) a také lepší komunikace úřadu práce se zaměstnavateli o volných pracovních místech.

Na níže uvedeném grafu č. 4 jsou zřejmé rozdíly obecné míry nezaměstnanosti v jednotlivých krajích ČR za rok 2011 – 2013. Nejnížší mírou nezaměstnanosti disponuje Hlavní město Praha a to ve všech sledovaných letech. Její obecná míra nezaměstnanosti byla v roce 2013 3,1 %, což je oproti ročnímu průměru více jak o polovinu méně.

Naopak mezi kraje s nejvyšší obecnou mírou nezaměstnanosti patří Karlovarský a Ústecký kraj. V roce 2011 a 2012 byla nejvyšší obecná míra nezaměstnanosti právě v kraji Ústeckém, a to s obecnou mírou nezaměstnanosti za rok 2011 9,9 % a v roce 2012 dokonce 10,8 %. Roku 2013 byla nejvyšší nezaměstnanost v Karlovarském kraji a to 10,2 %, což oproti ročnímu průměru ČR bylo o 3,2 procentního bodu vyšší.

Graf č. 4: Obecná míra nezaměstnanosti dle krajů v ČR za rok 2011–2013 (v %)

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Podíl nezaměstnaných osob

Podíl nezaměstnaných osob je vypočten na základě podkladů MPSV a neslouží pro mezinárodní srovnání. Tento ukazatel má dostupné hodnoty až od roku 2005, vzhledem k tomu, že se používá až od roku 2013. Proto byly MPSV spočítány hodnoty podílu nezaměstnaných osob pro názorný vývoj tohoto ukazatele. Do roku 2012 byl používán ukazatel registrovaná míra nezaměstnanosti.

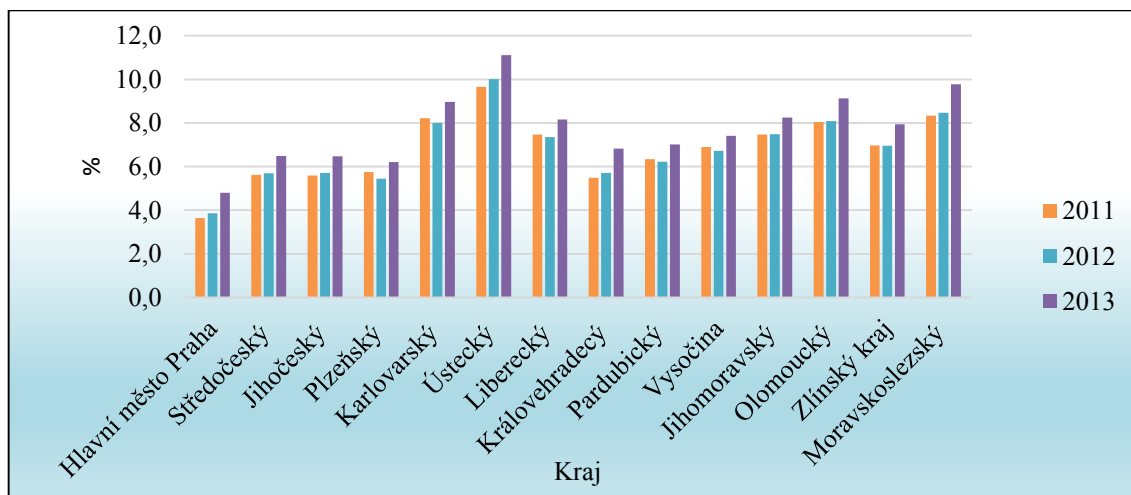
Tabulka č. 10: Podíl nezaměstnaných osob v ČR za rok 2005 – 2013 (v %)

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Podíl nezaměstnaných osob	6,6	6,1	5,0	4,1	6,1	7,0	6,7	6,8	7,7	7,7

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Ve výše uvedené tabulce č. 10 je zobrazen podíl nezaměstnaných osob od roku 2005 do roku 2013. Nejnižší podíl nezaměstnaných osob byl v roce 2008 s hodnotou 4,1 %. Roku 2008 proběhla hospodářská krize a ta měla za následek zvýšení podílu nezaměstnaných osob v roce 2009 a 2010 (7,0 %). V roce 2011 došlo k mírnému snížení podílu míry nezaměstnanosti díky mírnému oživení ekonomiky. Roku 2012 byl opět její nárůst, které také pokračoval v roce 2013 na hodnotu 7,7 %. V roce 2014 zůstal podíl nezaměstnaných osob na stejné procentní hodnotě jako roku 2013, tedy 7,7 %. V posledních dvou letech byl nejvyšší podíl nezaměstnaných osob za sledované období 2005 – 2014. Rok 2013 a 2014 se liší od roku 2012 o 0,9 procentního bodu.

Graf č. 5: Podíl nezaměstnaných osob dle krajů v ČR za rok 2011–2013 (v %)

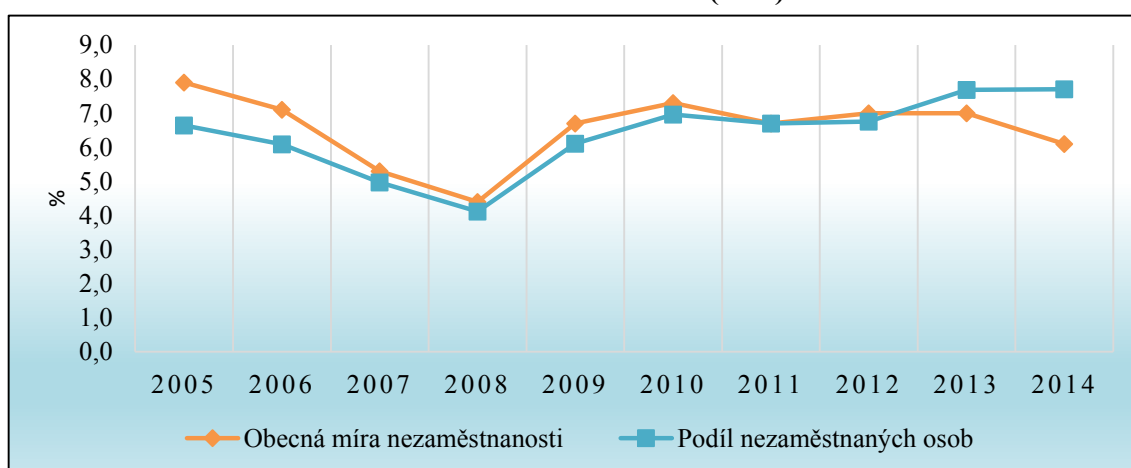
Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Na výše uvedeném grafu č. 5 je uveden podíl nezaměstnaných osob dle jednotlivých krajů v ČR za rok 2011 až 2013. Z grafu je ihned zřejmé, že nejnižší podíl nezaměstnaných osob má Hlavní město Praha ve všech sledovaných letech. Naopak nejvyšším podílem nezaměstnaných osob disponuje Ústecký kraj také ve všech sledovaných obdobích. Velmi podobný podíl nezaměstnaných osob vykazuje Středočeský, Jihočeský a Plzeňský kraj.

Na níže uvedeném grafu č. 6 je srovnání obecné míry nezaměstnanosti s podílem nezaměstnaných osob v ČR za rok 2005 až 2014. Obecná míra nezaměstnanosti od roku 2005 až do roku 2010 vykazuje vyšších hodnot, než podíl nezaměstnaných osob. Rozdíl ve stanovených hodnotách u obou ukazatelů je díky odlišným datům, které využívají. U obecné míry nezaměstnanosti se provádí VŠPS, podle kterého se stanoví počet nezaměstnaných k celkové pracovní síle. Naopak u podílu nezaměstnaných osob jsou za nezaměstnané považovány osoby ve věku 15 – 64, kteří jsou evidováni na úřadu práce ke všem obyvatelům ve věku 15 – 64 let, tedy ekonomicky aktivní i neaktivní obyvatelstvo.

Roku 2011 byly oba ukazatele ve stejné výši a to 6,7 %. Roku 2012 ještě obecná míra vykazovala větší míru oproti podílu nezaměstnaných osob. Avšak roku 2013 a 2014 vykazuje podíl nezaměstnaných osob vyšších hodnot. Roku 2014 byla obecná míra nezaměstnanosti oproti podílu nezaměstnaných o 1,6 procentního bodu nižší.

Graf č. 6: Srovnání obecné míry nezaměstnanosti s podílem nezaměstnaných osob v ČR za rok 2005 – 2014 (v %)

Zdroj: ČSÚ a MPSV, vlastní zpracování

Specifická míra nezaměstnanosti

Specifická míra nezaměstnanosti dle nejvyššího dosaženého vzdělání uvedená v tabulce č. 11 ukazuje, že největší rozdíl mezi muži a ženami je u středního vzdělání bez maturity a následně u základního a bez vzdělání. Zcela minimální rozdíly jsou u vzdělání vyššího a vysokoškolského. Z této tabulky je také zřejmé, že nejvyšší míra nezaměstnanosti je u osob se základním vzděláním a bez vzdělání, v obou sledovaných letech 1. čtvrtletí. Nejmenší potíže s hledáním zaměstnání mají lidé s vyšším a vysokoškolským vzděláním, protože jejich specifická míra nezaměstnanosti je mezi 2 – 3 % v daném období.

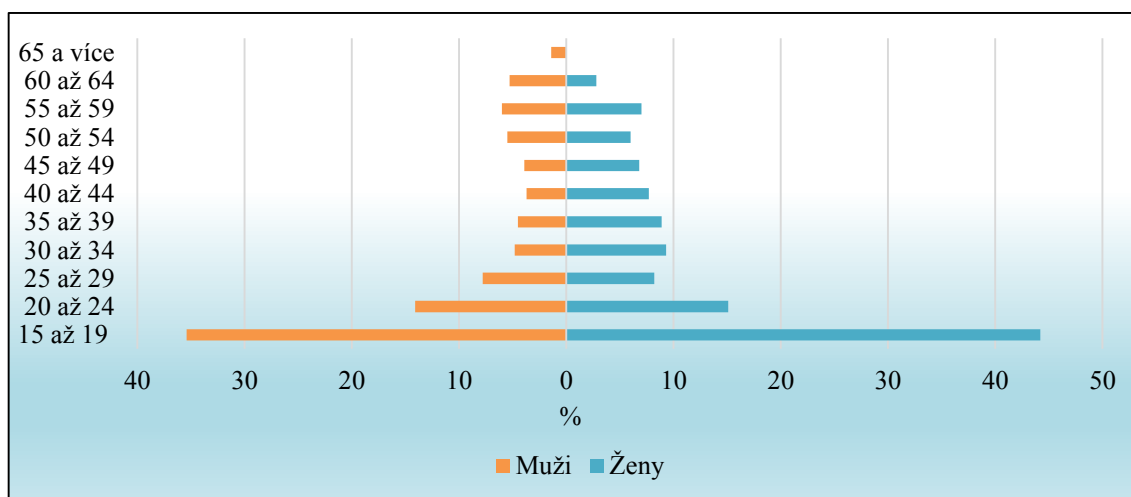
Tabulka č. 11: Specifická míra nezaměstnanosti dle nejvyššího dosaženého vzdělání za 1. čtvrtletí roku 2013 a 2014 (v %)

Nejvyšší dosažené vzdělání	1. čtvrtletí			
	2013		2014	
	muži	ženy	muži	ženy
základní a bez vzdělání	30,3	28,7	25,1	22,7
střední bez maturity	7,7	12,2	6,8	11,4
střední s maturitou	4,6	5,8	4,0	6,3
vyšší a vysokoškolské	2,1	3,0	2,4	3,3

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Pozn. Věk obyvatelstva 15 a více let

Graf č. 7: Specifická míra nezaměstnanosti dle věkových skupin za 1. čtvrtletí roku 2014 (v %)

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Na výše zobrazeném grafu č. 7 je uvedena specifická míra nezaměstnanosti dle věkových skupin, která vyjadřuje kolik procent je nezaměstnaných ve vymezených věkových kategoriích. Jak je na první pohled zřejmé, tak největší věkovou skupinou nezaměstnaných je 15 až 19 let. Tuto skutečnost, lze zdůvodnit tím, že pro mladistvé není mnoho pracovních příležitostí, díky tomu, že nemají dostatečnou praxi či vzdělání pro daná zaměstnání. Druhou věkovou skupinou, která má vysokou míru nezaměstnanosti je skupina 20 – 24 let, což lze opět považovat za nezaměstnanost mladistvých. Jako třetí věkovou skupinou s největší mírou nezaměstnanosti je u žen ve věku 30 – 34 let, u mužů je to ve věkové skupině 25 – 29 let. Nejnížší procento specifické míry nezaměstnanosti

je v kategorii 65 a více, u mužů je to 1,4 %, u žen tomu není žádné procento, lze to odůvodnit tím, že ženy jsou v důchodu ve většině případů dříve než muži, protože se jim odečítají léta odchodu do důchodu za každé porozené dítě.

Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo

V tabulce č. 12 je počet uchazečů na jedno volné pracovní místo za období posledních devíti let v průměru ČR. Z tabulky je zřejmé, že od roku 2007 stoupá markantně počet uchazečů na jedno volné pracovní místo. V roce 2013 připadalo na jedno volné pracovní místo 17 uchazečů, což je oproti roku 2007 téměř sedminásobný nárůst.

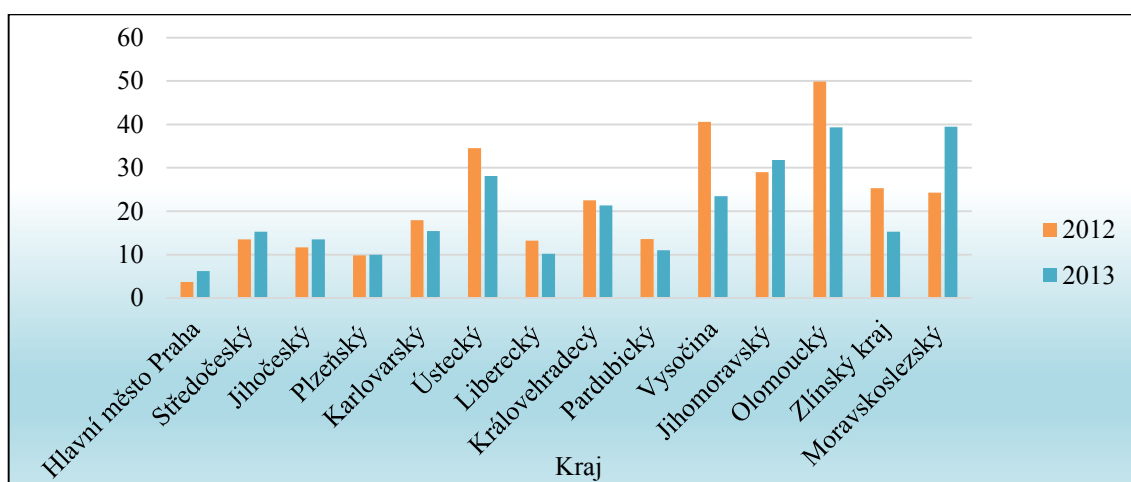
Tabulka č. 12: Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo k 31. 12. roku 2005 – 2013

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ČR	9,8	4,8	2,5	3,9	17,4	18,2	14,2	15,6	17,0

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Na níže uvedeném grafu č. 8 je počet uchazečů na jedno volné pracovní místo ve všech krajích ČR za rok 2012 a 2013. Na první pohled je z grafu vidět, jak velké jsou rozdíly v jednotlivých krajích ČR. Nejvíce uchazečů na jedno volné pracovní místo za rok 2012 je v Olomouckém kraji a to 49,9 uchazeče, v roce 2013 tomu je v Moravskoslezském kraji s 39,5 uchazeči. Nejméně uchazečů na jedno volné pracovní místo je v Hlavním městě Praze v obou letech. Největší rozdíl v porovnávaných letech je v kraji Vysočina, kde meziročně stoupl počet uchazečů na jedno pracovní místo o 17 uchazečů.

Graf č. 8: Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo k 31. 12. 2012 a 2013 dle krajů

Zdroj: Český statistický úřad a MPSV, vlastní zpracování

4.1.2. Nezaměstnanost v ČR dle Eurostatu

Nezaměstnanost v ČR na základě informací z Eurostatu, lze popsat pomocí:

1. počtu nezaměstnaných osob – harmonizovaná nezaměstnanost,
2. mírou nezaměstnanosti,
3. harmonizovanou míry nezaměstnanosti.

1. Počet nezaměstnaných osob – harmonizovaná nezaměstnanost

Harmonizovaná nezaměstnanost tedy počet nezaměstnaných osob za rok 2014 je zobrazen v níže uvedené tabulce č. 13. Harmonizovaná nezaměstnanost je rozdělena do dvou věkových kategorií a to na kategorii 15 – 24 let a 25 – 74 let.

V první věkové kategorii se počet nezaměstnaných osob pohybuje do poloviny roku 2014 do 60 tisíc nezaměstnaných osob. Od druhé poloviny tento vývoj má klesající počet nezaměstnaných. S nejnižším počtem nezaměstnaných osob se ČR setkala v říjnu a prosinci roku 2014 s počtem 51 tisíc v této věkové kategorii.

U druhé věkové kategorie (25 – 74 let) měl rok 2014 také klesající charakter počtu nezaměstnaných, až na některé výkyvy. Z tabulky č. 13 je zřejmé, že leden – březen byl kolísavý a pohyboval se kolem 290 tisíc nezaměstnaných osob. Od dubna až do července nastal pokles harmonizované nezaměstnanosti a to na 252 tisíc osob v červenci. V následujícím měsíci byl zaznamenán opět nárůst a to o 12 tisíc nezaměstnaných osob oproti červenci. V září se jednalo opět o pokles a to na hodnotu 253 tisíc obyvatel, která se s menším nárůstem (2 – 4 tisíce osob) pohybovala až do konce roku 2014.

Tabulka č. 13: Harmonizovaná nezaměstnanost v ČR za rok 2014 (v tis. osob)

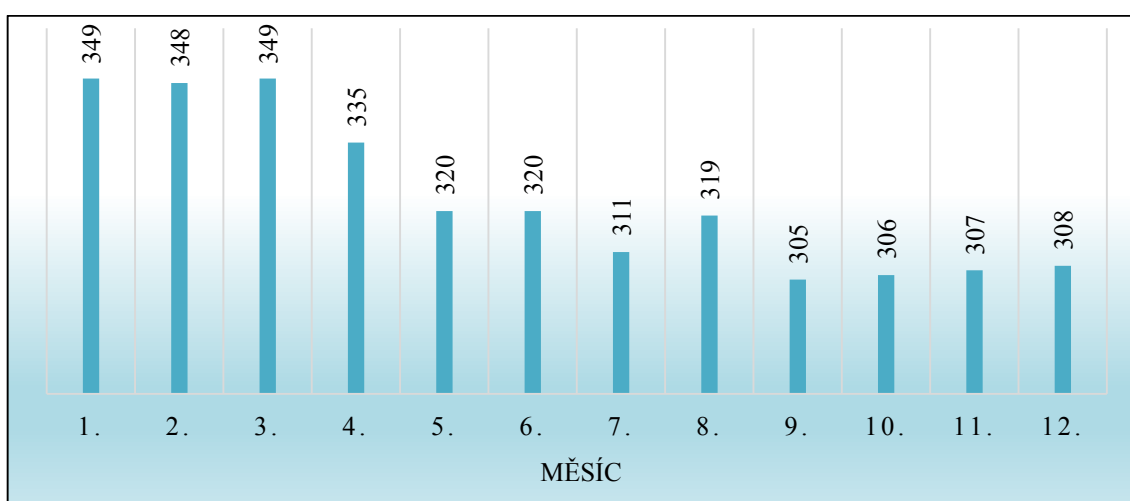
Měsíc		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
Věková skupina	15 – 24	59	59	58	57	58	60	59	55	52	51	53	51
	25 – 74	290	289	291	278	262	260	252	264	253	255	254	257

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Celkový počet nezaměstnaných osob za obě věkové kategorie je zobrazen v grafu č. 9. Z grafu je na první pohled zřejmé, že první čtvrtletí roku 2014 mělo zhruba vyrovnaný počet nezaměstnaných osob a zároveň nejvyšší počet za celý rok 2014. Je tomu zejména z toho důvodu, že v zimních měsících není dostatek nebo nelze vykonávat sezónní práce (např. stavby) a proto je většinou zásadně vyšší počet nezaměstnaných osob

než v jiných měsících roku. Od dubna do srpna byl počet nezaměstnaných stálý a to cca 320 tisíc nezaměstnaných s výjimkou července, kdy byl pokles nezaměstnaných osob oproti červnu o 9 tisíc osob. Poslední čtyři měsíce roku se drželi na hranici do 308 tisíc nezaměstnaných osob. Je možné říci, že od května do konce roku bylo každý měsíc nezaměstnáno maximálně 320 tisíc osob, což je oproti prvnímu čtvrtletí značný pokles a je to samozřejmě díky sezónním pracím, jako jsou například pomocné práce v zemědělství, nebo v oblasti stavebnictví a turistiky.

Graf č. 9: Harmonizovaná nezaměstnanost celkem v ČR za rok 2014 (v tis. osob)

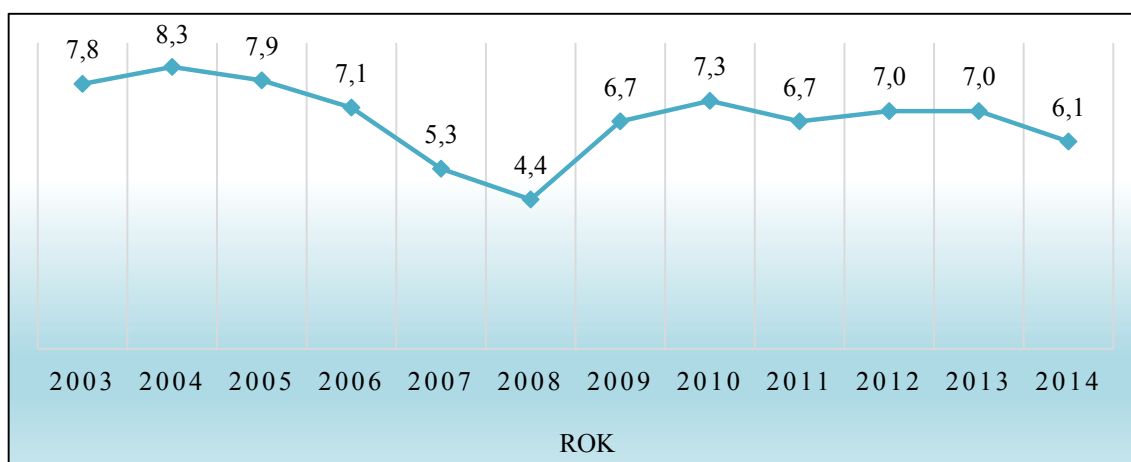
Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

2. Míra nezaměstnanosti

Míra nezaměstnanosti, která je na níže uvedeném grafu č. 10 zobrazuje vývoj míry nezaměstnanosti ČR za rok 2003 – 2014. V tomto sledovaném období byla nejvyšší míra nezaměstnanosti v roce 2004 a to 8,3 %. Zároveň od tohoto roku nezaměstnanost klesala až do roku 2008 na hodnotu 4,4 %, která byla nejnižší mírou nezaměstnanosti od roku 2003. Roku 2009 se zvýšila míra nezaměstnanosti a to o 2,3 procentního bodu. Tento nárůst byl zejména z toho důvodu, že v roce 2008 nastala ekonomická krize, která se podepsala na výši míry nezaměstnanosti jak roku 2009, tak i 2010. V tomto roce dosáhla míra nezaměstnanosti 7,3 %. Roku 2011 míra nezaměstnanosti mírně klesla, a pak se opět dostala na hranici 7 % (roku 2012 a 2013). V minulém roce míra nezaměstnanosti klesla o 0,9 procentního bodu oproti roku 2013.

Na základě podkladů vývoje míry nezaměstnanosti v EU 28 (viz graf č. 2) uvedených v teoretické části v porovnání s mírou nezaměstnanosti v ČR je patrné že křivka vývoje míry nezaměstnanosti má podobný tvar i výkyvy. Míra nezaměstnanosti ČR má vždy nižší hodnotu, než míra nezaměstnanosti v EU 28. Nejvyšší rozdíl mezi mírou nezaměstnanosti ČR a EU 28 byl v roce 2014 a to o 4,1 procentního bodu nižší v ČR oproti EU 28.

Graf č. 10: Vývoj míry nezaměstnanosti v ČR za rok 2003 – 2014 (v %)

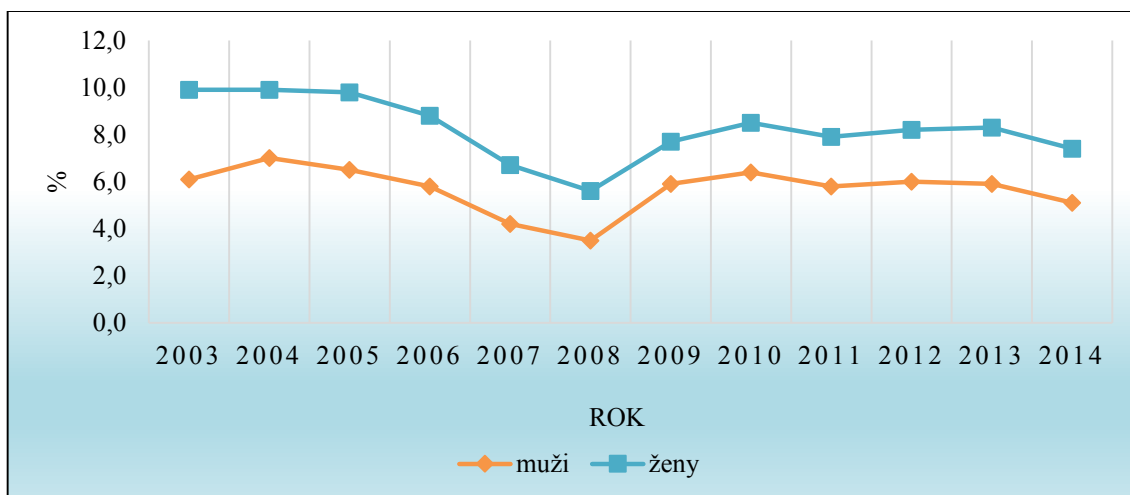

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Míra nezaměstnanosti za rok 2003 – 2014 dle pohlaví je znázorněna na grafu č. 11. Na první pohled je jasné, že míra nezaměstnanosti u žen je vyšší než u mužů. U žen se v roce 2003 až 2005 pohybovala míra nezaměstnanosti na úrovni kolem 9,9 %. Pak zásadně poklesla na 5,6 % v roce 2008. Od roku 2009 až do současnosti kolísá a to způsobem, že se střídá zvýšení a snížení v jednotlivých letech. V minulém roce klesla míra nezaměstnanosti u žen o 0,9 procentního bodu, tedy stejně jako v celkovém průměru míry nezaměstnanosti ČR (viz graf č. 10).

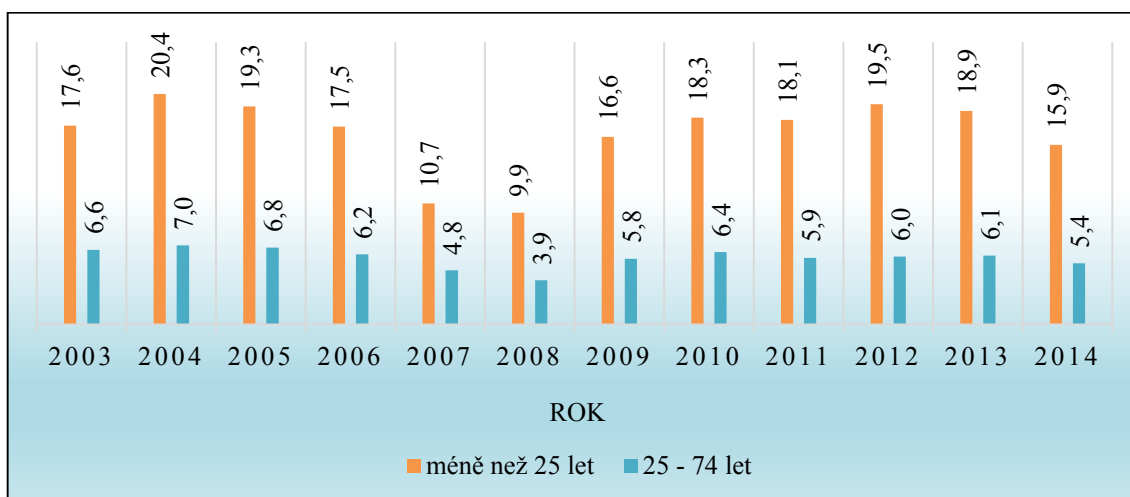
Míra nezaměstnanosti u mužů byla nejvyšší a to 7,0 % v roce 2004, v průběhu následujících deseti let se pohybovala pouze pod touto hranicí. Stejně tak jak tomu bylo u žen, tak i u mužů, od roku 2005 dochází k poklesu míry nezaměstnanosti a to dokonce až na hodnotu 3,5 % v roce 2008. Roku 2009 byl oproti roku 2008 nárůst o 2,4 procentního bodu. V období 2010 – 2013 se míra nezaměstnanosti u mužů pohybovala kolem 6 %. V roce 2014 nastal pokles na hodnotu 5,1 %, což je třetí nejnižší míra nezaměstnanosti u mužů za toto sledované období.

Graf č. 11: Míra nezaměstnanosti v ČR dle pohlaví za rok 2003 – 2014 (v %)

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Graf č. 12: Míra nezaměstnanosti v ČR dle věkových skupin za rok 2003 – 2014 (v %)

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Míra nezaměstnanosti dle věkových skupin na grafu č. 12 za rok 2003 – 2014 zobrazuje dvě věkové skupiny a to osoby mladší než 25 let a osoby ve věku 25 – 74 let. Ve skupině osob mladších 25 let je samozřejmě vyšší nezaměstnanost než ve skupině 25 – 74 let. Je to z toho důvodu, že mladý člověk hledá většinou práci delší dobu a také střídá více zaměstnání.

Ve skupině méně než 25 let byla nejvyšší míra nezaměstnanosti v roce 2004 a to 20,4 %. Naopak nejnižší byla v roce 2008 a to 9,9 %, což je oproti roku 2004 o polovinu nižší míra nezaměstnanosti. Ve sledovaném období se nejčastěji míra nezaměstnanosti pohybovala v intervalu cca 17 – 19 %.

Ve druhé zmíněné věkové kategorii 25 – 74 let byla míra nezaměstnanosti nižší a poměrně srovnatelná s celkovou mírou nezaměstnanosti v ČR. Nejvyšší míra nezaměstnanosti v této skupině byla v roce 2004 a to 7,0 %. Od roku 2005 klesala až do roku 2008 na míru 3,9 %. Od následujícího roku se opět zvýšila a držela se na hranici kolem 6 %. V minulém roce se snížila o 0,7 procentního bodu vůči roku 2013.

3. Harmonizovaná míra nezaměstnanosti

Na níže uvedené tabulce č. 14 je zobrazena harmonizovaná míra nezaměstnanosti celkem za rok 2014 v ČR. První čtvrtletí roku zaznamenalo nejvyšší harmonizovanou míru nezaměstnanosti za tento rok. Je to zejména tím, že v této době byl také nejvyšší počet nezaměstnaných osob za toto sledované období (viz graf č. 9). Druhé čtvrtletí mírně kleslo a to na hodnotu 6,1 %. Konec třetího čtvrtletí zaznamenal pokles o 0,3 procentního bodu oproti konci druhého čtvrtletí. V posledním čtvrtletí roku 2014 zůstalo na stejné hodnotě, jako v měsíci září a to na 5,8 %.

Při porovnání harmonizované míry nezaměstnanosti ČR a průměrem EU 28 (viz graf č. 3) je očividné, že ČR je pod průměrem EU 28, což je pozitivní vývoj, protože ČR má nižší harmonizovanou míru nezaměstnanosti za rok 2014 než je tomu u průměru EU 28. ČR má průměrně o 4 procentní body nižší míru harmonizované nezaměstnanosti v každém měsíci roku 2014 oproti průměru EU 28.

Tabulka č. 14: Harmonizovaná míra nezaměstnanosti v ČR za rok 2014 (v %)

Měsíc	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
Celkem	6,7	6,6	6,6	6,3	6,1	6,1	5,9	6,0	5,8	5,8	5,8	5,8

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

4.2. Nezaměstnanost ve vybraných zemích EU – Slovensko, Polsko, Maďarsko, Slovinsko

Podklady pro zjištění situace nezaměstnanosti ve vybraných zemích EU jsou shromážděny na základě informací z Eurostatu a dále dle ČSÚ, který vykazuje některé statistiky z webu Eurostatu v českém jazyce. Stejně jako tomu bylo u nezaměstnanosti v ČR, tak i u všech vybraných států lze dle pokladů popsat nezaměstnanost na základě:

1. počtu nezaměstnaných osob – harmonizovaná nezaměstnanost,
2. míry nezaměstnanosti,
3. harmonizované míry nezaměstnanosti.

4.2.1. Nezaměstnanost na Slovensku

1. Počet nezaměstnaných osob – harmonizovaná nezaměstnanost

Počet nezaměstnaných osob na Slovensku za rok 2014 zobrazuje níže uvedená tabulka č. 15. Ve věkové kategorii 15 – 24 let dosahuje nejvyšší počet nezaměstnaných osob první čtvrtletí a to s 67 tisíci nezaměstnaných za každý měsíc čtvrtletí. V druhém a třetím čtvrtletí se počet nezaměstnaných mírně snižuje. Ve čtvrtém čtvrtletí harmonizovaná nezaměstnanost klesla na 60 tisíc nezaměstnaných osob.

V druhé věkové kategorii 25 – 74 let opět vykazuje první čtvrtletí nejvyšší hodnoty počtu nezaměstnaných osob. V lednu tomu bylo 309 tisíc nezaměstnaných lidí. Na konci druhého čtvrtletí se dostal počet nezaměstnaných osob pod hranici 300 tisíc nezaměstnaných a to na počet 295 tisíc osob. V druhé polovině roku počet nezaměstnaných klesal, zprvu jen o 1 tisíc nezaměstnaných, poté v průměru o 3 tisíce nezaměstnaných. Tímto tempem se počet nezaměstnaných na konci roku rovnal 278 tisícům nezaměstnaných osob.

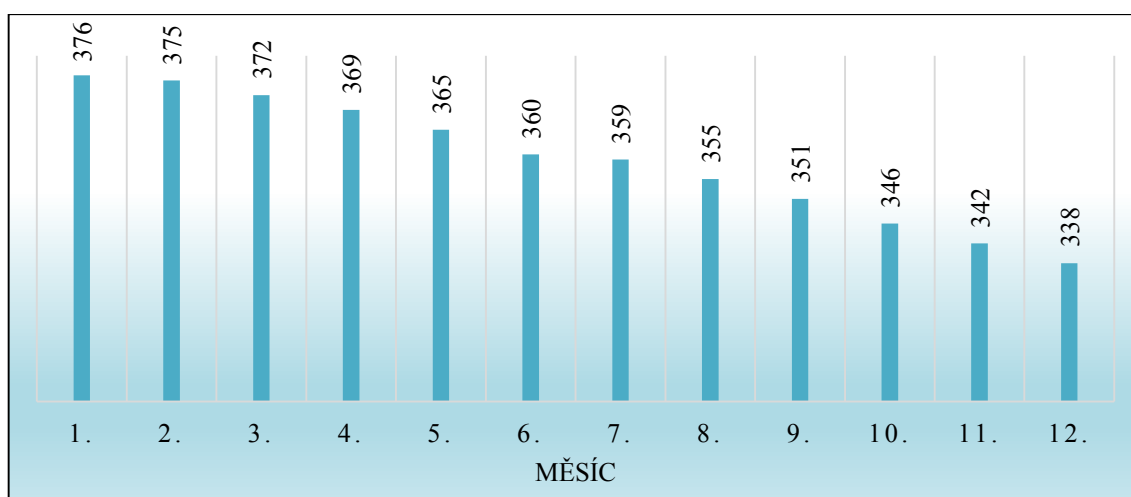
Tabulka č. 15: Harmonizovaná nezaměstnanost na Slovensku za rok 2014 (v tis. osob)

Měsíc		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
Věková skupina	15 – 24	67	67	67	66	65	65	64	61	61	61	61	60
	25 – 74	309	308	305	303	300	295	295	294	290	285	281	278

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Na grafu č. 13 je zobrazen celkový počet nezaměstnaných osob za celý rok 2014. Z grafu je na první pohled zřejmé, že celkový počet nezaměstnaných osob od začátku roku 2014 klesá. Rozdíl mezi lednem a prosincem roku 2014 je 38 tisíc nezaměstnaných osob. V prvním čtvrtletí roku byl nejvyšší počet nezaměstnaných osob, a to vyšší jak 370 tisíc nezaměstnaných. V druhém čtvrtletí se jednalo o pokles a to k červnu 2014 na 360 tisíc nezaměstnaných. V druhé polovině roku počet nezaměstnaných klesal rychlejším tempem a to zhruba o 4 tisíce nezaměstnaných za každý měsíc. Na konci ledna byl počet nezaměstnaných 338 tisíc.

Graf č. 13: Harmonizovaná nezaměstnanost na Slovensku za rok 2014 (v tis. osob)

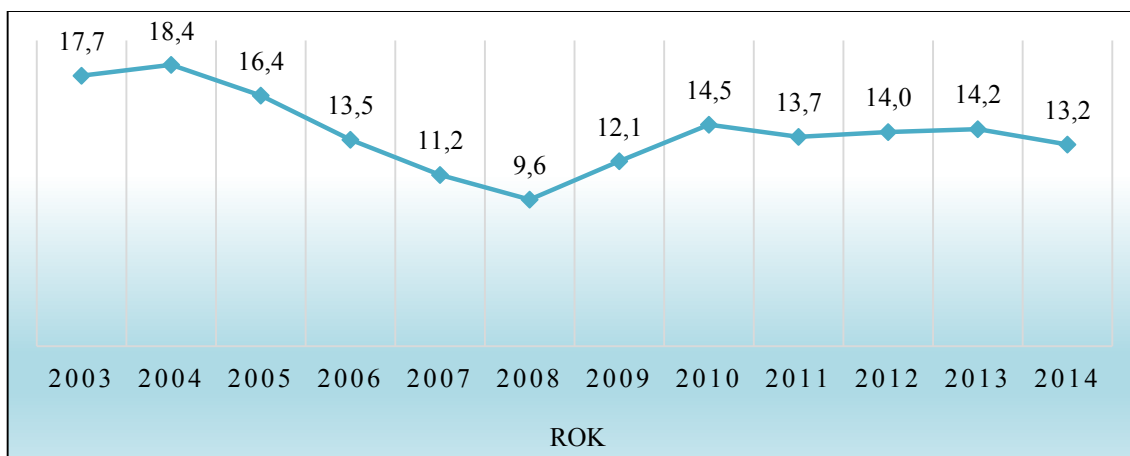

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

2. Míra nezaměstnanosti

Celkový vývoj míry nezaměstnanosti za rok 2003 – 2014 je zobrazen na grafu č. 14. Z grafu je zřejmé, že vývoj míry nezaměstnanosti je za toto sledované období kolísající. V roce 2003 dosahovala míra nezaměstnanosti 17,7 %. O rok později se zvýšila o 0,7 procentního bodu na hodnotu 18,4 %. Tato hodnota byla zároveň nejvyšší mírou nezaměstnanosti za sledované období. Od roku 2005 do roku 2008 se míra nezaměstnanosti snižovala, až na míru nezaměstnanosti 9,6 %. Roku 2009 opět míra nezaměstnanosti stoupla a to o 2,5 procentního bodu oproti roku 2008. Rok 2010 také zaznamenal zvýšení míry nezaměstnanosti na míru 14,5 %. Následující tři roky (2011 – 2013) byla míra nezaměstnanosti skoro neměnná, jen s malými výkyvy a pohybovala se na úrovni 14 %. V roce 2014 klesla na 13,2 %.

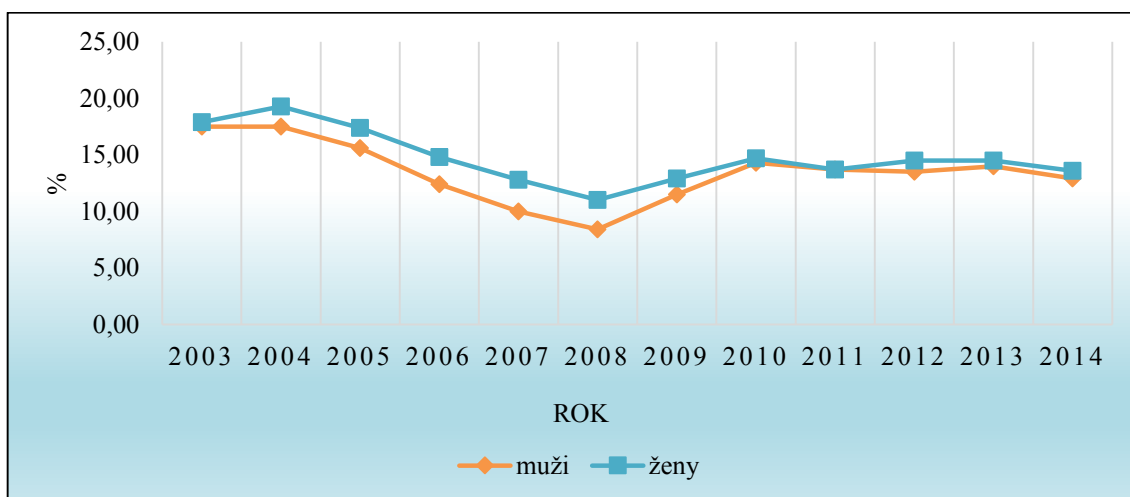
Graf č. 14: Vývoj míry nezaměstnanosti na Slovensku za rok 2003 – 2014 (v %)

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Při srovnání celkové míry nezaměstnanosti za EU 28 (viz graf č. 2) s mírou nezaměstnanosti Slovenska, lze říci, že vývoj obou křivek míry nezaměstnanosti, je téměř shodný, samozřejmě s jinými hodnotami. Míra nezaměstnanosti Slovenska oproti EU 28 je ve všech sledovaných letech nad průměrem EU 28. Největší rozdíl byl v roce 2004, kdy Slovensko vykazovala dvojnásobnou míru nezaměstnanosti než průměr EU 28.

Graf č. 15: Míra nezaměstnanosti dle pohlaví na Slovensku za rok 2003 – 2014 (v %)

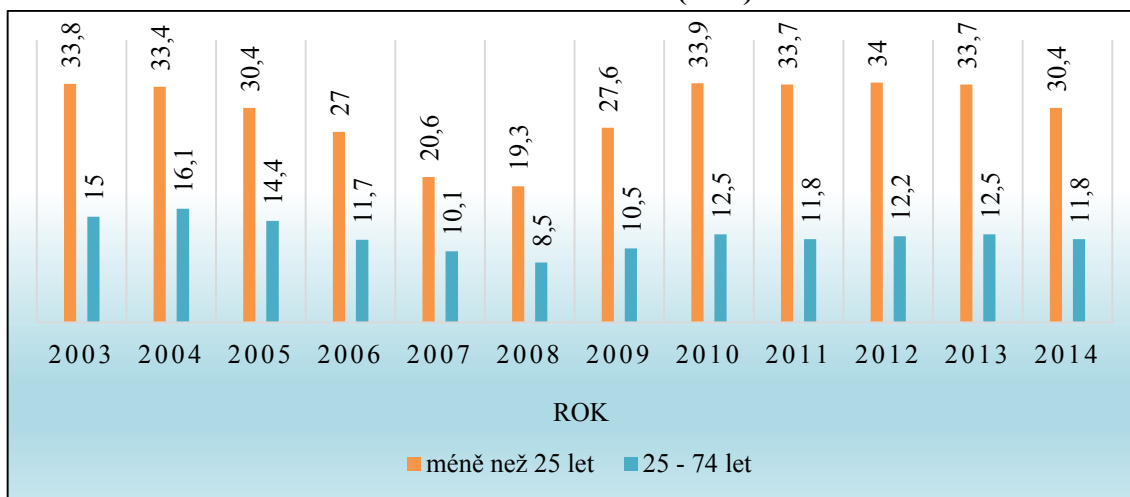
Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Na grafu č. 15 je znázorněn vývoj míry nezaměstnanosti dle pohlaví za rok 2003 – 2014. Z grafu je patrné, že u mužů je míra nezaměstnanosti ve většině sledovaných let nižší než u žen. V roce 2003 a 2004 byla míra nezaměstnanosti u mužů 17,5 %. Mezi lety 2005 – 2008 míra nezaměstnanosti u mužů zaznamenala pokles a to na hodnotu

8,4 % (rok 2008). Rok 2009 a 2010 byly rokem rostoucí míry nezaměstnanosti u mužů a to na hodnotu 14,3 % v roce 2010. Roku 2011 míra nezaměstnanosti mírně klesla o 0,6 procentního bodu oproti minulému roku. Opět mírný pokles byl v roce 2012 a zároveň o rok později mírný nárůst. V minulém roce došlo k poklesu a to o 1,1 procentního bodu oproti roku 2013 a to na hodnotu 12,9 %.

Míra nezaměstnanosti u žen je při pohledu na graf mírně vyšší jak u mužů. V roce 2003 byla na hodnotě 17,9 %. Další rok stoupla o 1,4 procentního bodu na hodnotu 19,3 %. Od roku 2005 míra nezaměstnanosti výrazně klesala a to až na hodnotu 11 % v roce 2008. Od roku 2009 její hodnota opět stoupla a to na hodnotu 14,5 % (rok 2013), což je skoro stejná míra nezaměstnanosti jako v roce 2006. V minulém roce míra nezaměstnanosti u žen dosáhla hodnoty 13,6 %.

Graf č. 16: Míra nezaměstnanosti dle věkových skupin na Slovensku za rok 2003 – 2014 (v %)

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Míru nezaměstnanosti lze hodnotit dle stanovených věkových skupin. Na grafu č. 16 jsou uvedeny míry nezaměstnanosti dvou věkových skupin a to méně jak 25 let a věková skupina 25 – 74 let.

U první skupiny méně než 25 let se jedná o zásadně vyšší nezaměstnanost, než je tomu u druhé věkové skupiny. Věková skupina méně jak 25 let vykazuje ve většině letech za toto sledované období míru nezaměstnanosti nad 30 %. Výjimkou byl rok 2006 – 2009, kdy míra nezaměstnanosti klesla pod 30 %. Nejmenší míra nezaměstnanosti byla v roce 2008 a to 19,3 %, následně v roce 2007 a to 20,6 %. Naopak nejvyšší míra nezaměstnanosti byla v roce 2010 a to s hodnotou 33,7 %.

U druhé věkové skupiny 25 – 74 let se pohybuje míra nezaměstnanosti nad 11 % s jistým kolísáním. K rokům s nižší mírou nezaměstnanosti než 11 %, patří rok 2008 (8,5 %), 2007 (10,1 %) a rok 2009 (10,5 %). Nejvyšší míra nezaměstnanosti byla v roce 2004 a to 16,1 %. V minulém roce byla míra nezaměstnanosti 11,8 %.

3. Harmonizovaná míra nezaměstnanosti

Na níže uvedeném grafu č. 16 je vývoj harmonizované míry nezaměstnanosti na Slovensku za rok 2014. Od ledna, kdy byla harmonizovaná míra nezaměstnanosti 13,9 %, se míra nezaměstnanosti stále snižuje. Až do srpna byla stále nad úrovní 13 %, ale od září klesla pod tuto hodnotu. V prosinci dosáhla 12,5 % míry harmonizované nezaměstnanosti.

Harmonizovaná míra nezaměstnanosti Slovenska ve srovnání s harmonizovanou mírou nezaměstnanosti v EU 28 (viz graf č. 3) ukazuje, že je nad průměrem EU 28 a to v průměru o 3 % za každý měsíc roku 2014.

Tabulka č. 16: Harmonizovaná míra nezaměstnanosti na Slovensku za rok 2014 (v %)

Měsíc	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
Celkem	13,9	13,8	13,7	13,5	13,4	13,2	13,2	13,1	12,9	12,8	12,6	12,5

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

4.2.2. Nezaměstnanost v Polsku

1. Počet nezaměstnaných osob – harmonizovaná nezaměstnanost

Počet nezaměstnaných osob v Polsku za rok 2014 dle dvou věkových skupin je vyčíslen v tabulce č. 17. Věková skupina 15 – 24 let vykazuje v prvním čtvrtletí roku 2014 nejvyšší počty nezaměstnaných osob a to v lednu 392 tisíc, kdy tento počet v rámci konce prvního čtvrtletí klesl na 377 tisíc (březen) nezaměstnaných osob. Ve zbylých měsících roku 2014 byl zaznamenán vždy pokles až na hodnotu 324 tisíc nezaměstnaných osob k prosinci 2014. Od počátku do konce roku Polsko snížilo harmonizovanou nezaměstnanost o 68 tisíc nezaměstnaných v rámci první věkové skupiny.

U věkové skupiny 25 – 74 let je opět v prvním čtvrtletí nejvyšší počet nezaměstnaných osob, stejně jako tomu bylo u první věkové skupiny. V lednu byl počet nezaměstnaných 1 341 tisíc osob. Na začátku druhého čtvrtletí došlo k poklesu na 1 268 tisíc

osob, což bylo oproti začátku prvního čtvrtletí o 73 tisíc nezaměstnaných osob méně. V prvním měsíci třetího čtvrtletí se počet nezaměstnaných dostal na hranici 1 180 tisíc nezaměstnaných a v dalších měsících se počet nezaměstnaných nadále snižoval a to na hodnotu 1 067 tisíc nezaměstnaných. Od ledna do konce roku se počet nezaměstnaných osob snížil o 274 tisíc nezaměstnaných.

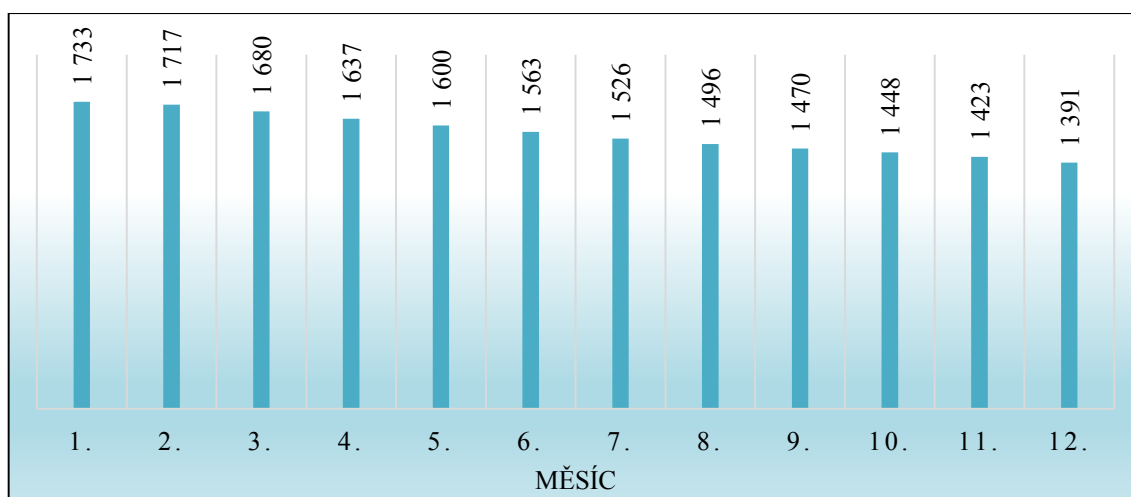
Tabulka č. 17: Harmonizovaná nezaměstnanost v Polsku za rok 2014 (v tis. osob)

Měsíc		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
Věková skupina	15 – 24	392	386	377	369	360	352	346	340	337	333	330	324
	25 – 74	1341	1331	1303	1268	1240	1211	1180	1156	1133	1115	1093	1067

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Na níže uvedeném grafu č. 17 je vývoj počtu nezaměstnaných osob v Polsku za rok 2014. V lednu 2014 byl nejvyšší počet nezaměstnaných osob a to 1 733 tisíc obyvatel. Od února se počty nezaměstnaných snižují. V polovině roku jich bylo 1 526 tisíc. Od srpna se jejich počet dostal pod hodnotu 1 500 tisíc nezaměstnaných. Na konci roku dokonce na hodnotu 1 391 tisíc nezaměstnaných, což bylo s porovnáním ledna 2014 o 342 tisíc nezaměstnaných méně.

Graf č. 17: Harmonizovaná nezaměstnanost celkem v Polsku za rok 2014 (v tis. osob)

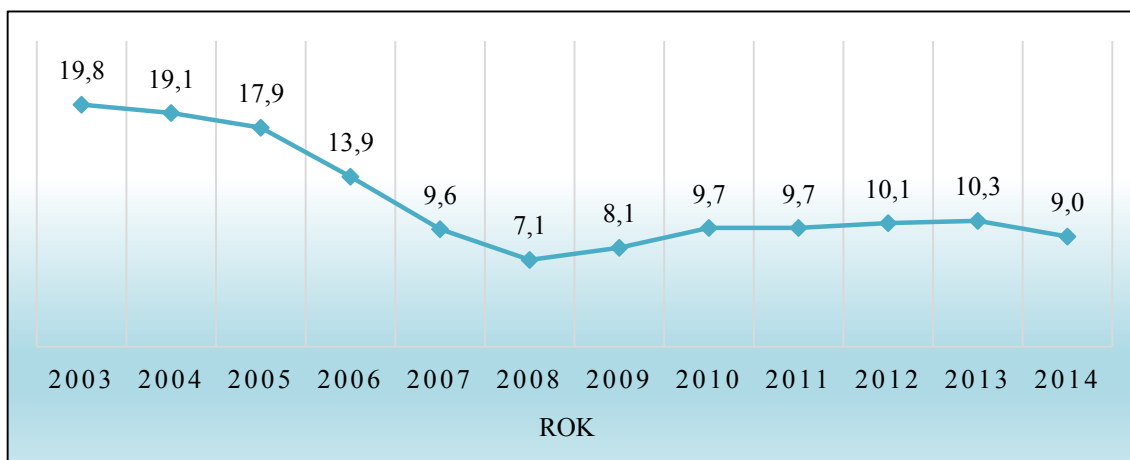
Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

2. Míra nezaměstnanosti

Vývoj míry nezaměstnanosti v Polsku za rok 2003 – 2014 je uveden na grafu č. 18. V roce 2003 mělo Polsko nejvyšší míru nezaměstnanosti za toto sledované období. Zároveň tato míra nezaměstnanosti byla nejvyšší v tomto roce také v rámci celé EU. Od roku 2004 začalo Polsko pracovat na snížení míry nezaměstnanosti, což se podařilo a v roce 2007 její hodnota klesla dokonce na 7,1 %. Tato hodnota tedy byla více jak dvojnásobně nižší než v roce 2003. Od roku 2009 se míra nezaměstnanosti zvyšovala, ale udržela se do hranice 10,3 % (rok 2013). V roce 2014 se snížila na 9 %.

Ze srovnání vývoje míry nezaměstnanosti Polska a průměrem EU 28 (viz graf č. 2) za rok 2003 – 2014, vyplývá, že Polsko v roce 2003 – 2006 bylo vysoce nad průměrem EU 28. Roku 2007 se míra nezaměstnanosti začala přibližovat průměru EU 28, jednalo se o rozdíl 2,4 procentního bodu. V roce 2008 byly hodnoty míry nezaměstnanosti téměř vyrovnané. Za toto sledované období bylo Polsko prvně pod průměrem EU 28 v roce 2009, a následně tomu bylo od roku 2012 do konce minulého roku.

Graf č. 18: Míra nezaměstnanosti v Polsku za rok 2003 – 2014 (v %)

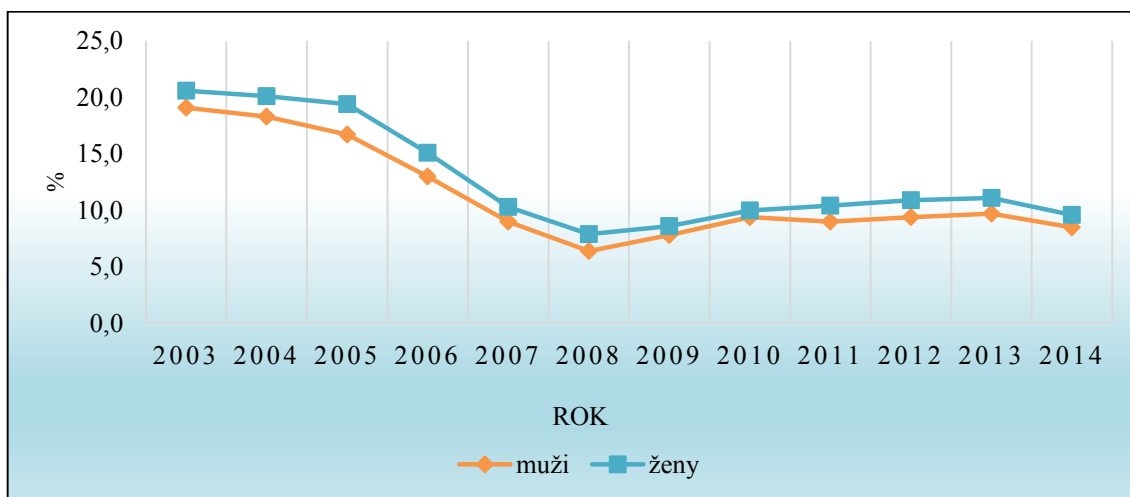

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Míra nezaměstnanosti dle pohlaví v Polsku za rok 2003 – 2014 (viz graf č. 19) ukazuje, že míra nezaměstnanosti u žen je mírně vyšší, než je tomu u mužů. V roce 2003 byla míra nezaměstnanosti u mužů 19,1 % a zároveň nejvyšší za toto sledované období. Od roku 2004 docházelo ke snížení míry nezaměstnanosti až na hodnotu 6,4 % roku 2008. Od následujícího roku se opět nezaměstnanost zvyšovala, ale už ne tak výrazným tempem. Od roku 2010 se drží na hodnotě cca 9,5 %. Minulý rok došlo opět k poklesu a to na 8,5%

míru nezaměstnanosti. U žen byla nejvyšší nezaměstnanost v letech 2003 a 2014, kdy tato míra přesáhla 20 %. Od roku 2005 se postupně snižovala a v roce 2008 dosáhla hodnoty 7,9 %. Od roku 2010 se drží mezi 10 až 11 %, až na minulý rok, ve kterém klesla na 9,6 %.

Graf č. 19: Míra nezaměstnanosti dle pohlaví v Polsku za rok 2003 – 2014 (v %)

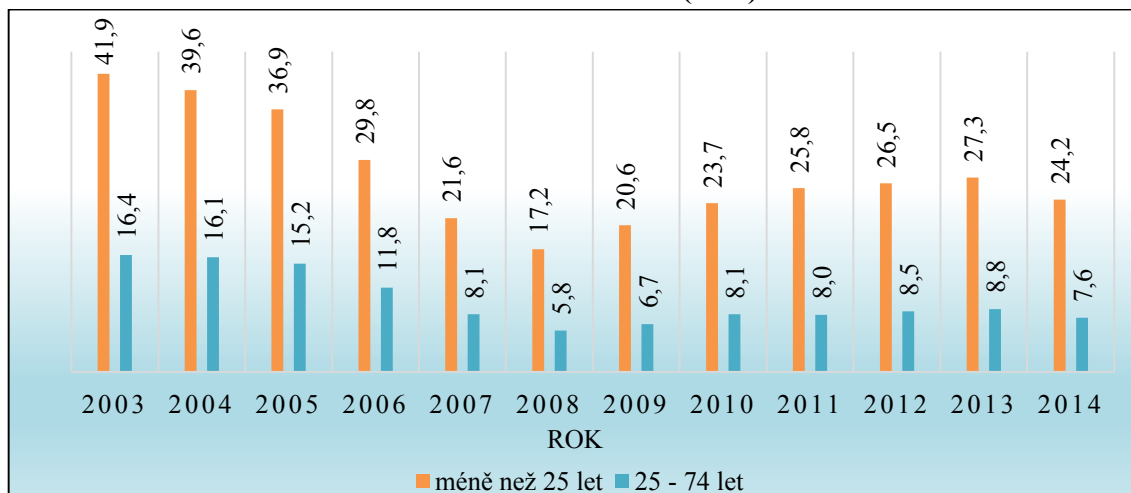

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Míra nezaměstnanosti v Polsku dle dvou věkových skupin je zobrazena na grafu č. 20. Opět je na první pohled vidět, že nezaměstnanost u věkové skupiny mladších než 25 let je zásadně vyšší než u věkové skupiny 25 – 74 let. U první věkové skupiny (méně než 25 let) byla nejvyšší míra nezaměstnanosti v roce 2003 a to 41,9 %. V dalších tří letech se míra nezaměstnanosti postupně snižovala a v roce 2007 se dostala skoro na polovinu (21,6 %) oproti roku 2003. Nejnižší míra byla zaznamenána v roce 2008 a to 17,2 %. Od následujícího roku se míra nezaměstnanosti opět zvyšovala, a to až na 27,3 % (rok 2013). V minulém roce klesla o 3,1 procentního bodu vůči roku 2013.

U věkové skupiny 25 – 74 let nebyla míra nezaměstnanosti až tak vysoká. Nejvyšší hodnoty míry nezaměstnanosti byly v roce 2003 a to 16,4 %. Roku 2004 došlo k mírnému poklesu na 16,1 % a následně se míra nezaměstnanosti snížila na hodnotu 5,8 % v roce 2008, což byla zároveň nejnižší míra za sledované období. V roce 2009 se míra mírně zvýšila, od roku 2010 se pohybovala mezi 8 – 9 %. V roce 2014 došlo k poklesu na 7,6 %.

**Graf č. 20: Míra nezaměstnanosti dle věkových skupin v Polsku
za rok 2003 – 2014 (v %)**

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

3. Harmonizovaná míra nezaměstnanosti

Harmonizovaná míra nezaměstnanosti za rok 2014 je zobrazena na níže uvedené tabulce č. 18. Od počátku do konce roku má harmonizovaná míra nezaměstnanosti klesající charakter. V první půlce roku se harmonizovaná míra nezaměstnanosti pohybovala nad 9 %, nejvíce tomu bylo v lednu a to 9,9 %. V druhé polovině roku byla nejprve na hodnotě 8,8 % (červenec) a dále klesala. V prosinci se dostala na hodnotu 8 %.

Při srovnání harmonizované míry nezaměstnanosti Polska s EU 28 (viz graf č. 3) je zřejmé, že harmonizovaná míra nezaměstnanosti Polska je pod průměrem EU. Z počátku roku se jejich míry významně neliší, například v lednu je harmonizovaná míra nezaměstnanosti v Polsku o 0,7 procentního bodu nižší než je tomu u EU 28. Každým dalším měsícem jsou rozdíly mezi harmonizovanou mírou Polska a EU 28 větší. V prosinci byla harmonizovaná míra nezaměstnanosti o 1,9 procentního bodu nižší než v EU 28.

Tabulka č. 18: Harmonizovaná míra nezaměstnanosti v Polsku za rok 2014 (v %)

Měsíc	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
Celkem	9,9	9,8	9,6	9,4	9,2	9,0	8,8	8,6	8,5	8,3	8,2	8,0

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

4.2.3. Nezaměstnanost v Maďarsku

1. Počet nezaměstnaných osob – harmonizovaná nezaměstnanost

Počet nezaměstnaných osob dle věkových skupin v Maďarsku za rok 2014 je uveden v tabulce č. 19. U věkové skupiny 15 – 24 let bylo v lednu 73 tisíc nezaměstnaných osob a zároveň se v prvním čtvrtletí snižoval jejich počet a to na 67 tisíc osob. V průběhu druhého čtvrtletí došlo k nárůstu a to na hodnotu 72 tisíc (červen) nezaměstnaných osob. Ve třetím čtvrtletí opět nastal pokles na 64 tisíc (září) nezaměstnaných osob. Poslední čtvrtletí zaznamenalo prvotně nárůst o 1 tisíc nezaměstnaných v říjnu oproti září. Na konci roku bylo 64 tisíc nezaměstnaných osob.

U věkové kategorie 25 – 74 let bylo v prvním měsíci roku 295 tisíc nezaměstnaných osob, což byl zároveň nejvyšší počet za celý rok. V únoru a březnu počet nezaměstnaných klesl, v dubnu opět stoupl na 286 tisíc nezaměstnaných. V květnu byl druhý nejvyšší počet nezaměstnaných za rok 2014, od následujícího měsíce až do září došlo k poklesu a to na 259 tisíc nezaměstnaných osob. V posledním čtvrtletí roku se počet nezaměstnaných zvyšoval a to až na hodnotu 264 tisíc nezaměstnaných v prosinci.

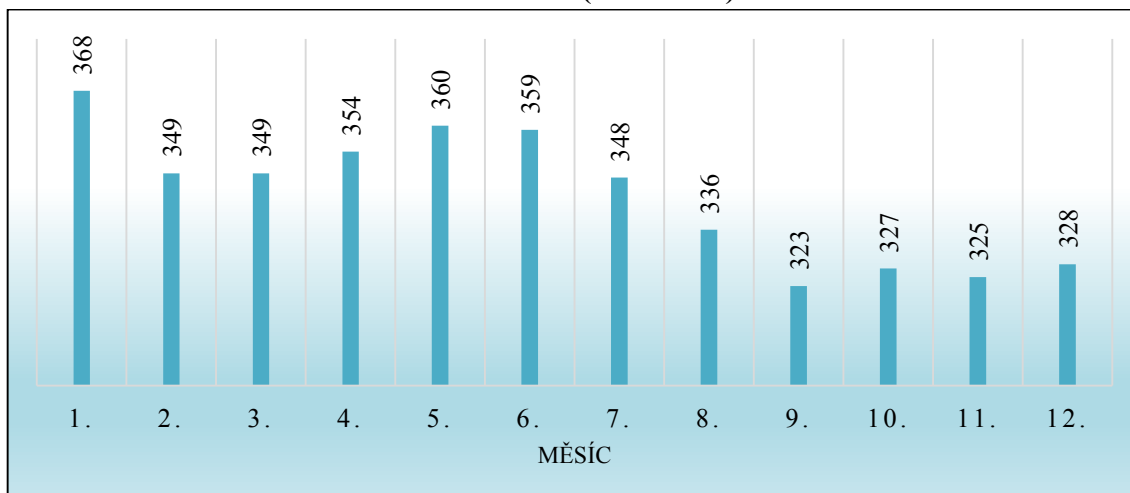
Tabulka č. 19: Harmonizovaná nezaměstnanost v Maďarsku dle věkové skupiny za rok 2014 (v tis. osob)

Měsíc	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	
Věková skupina	15 – 24	73	68	67	68	70	72	71	68	64	65	63	64
	25 – 74	295	281	282	286	290	287	277	268	259	262	262	264

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Celková harmonizovaná nezaměstnanost tedy celkový počet nezaměstnaných osob za rok 2014 v Maďarsku je zobrazen na níže uvedeném grafu č. 21. Při pohledu na graf, je zřejmé, že počet nezaměstnaných za rok 2014 je kolísavý. V lednu bylo 368 tisíc nezaměstnaných osob. V únoru a březnu počet nezaměstnaných oproti lednu klesl o 19 tisíc nezaměstnaných. Druhé čtvrtletí zaznamenalo růst, a to na 359 tisíc nezaměstnaných osob v červnu. V třetím čtvrtletí počet nezaměstnaných klesl na 323 tisíc v září. Poslední čtvrtletí roku bylo kolísavé s menšími rozdíly, v říjnu bylo 327 tisíc nezaměstnaných, v listopadu o 2 tisíce nezaměstnaných méně a v prosinci o 1 tisíc nezaměstnaných více oproti říjnu.

Graf č. 21: Harmonizovaná nezaměstnanost v Maďarsku celkem za rok 2014 (v tis. osob)

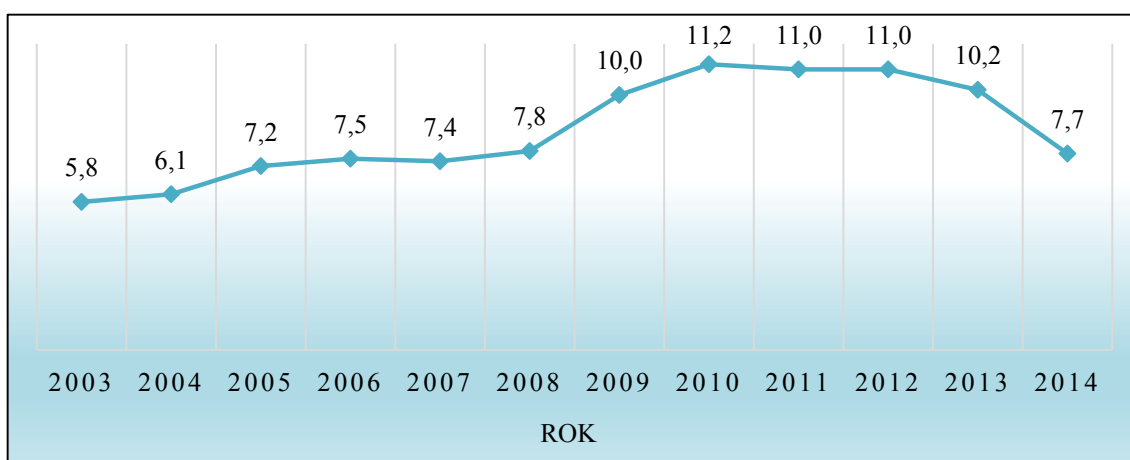

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

2. Míra nezaměstnanosti

Vývoj míry nezaměstnanosti v Maďarsku za rok 2003 – 2014 je uveden na grafu č. 22. Nejnižší míra nezaměstnanosti byla v roce 2003. Od roku 2004 míra nezaměstnanosti Maďarska stoupala a to až do roku 2010. Mezi lety 2005 – 2008 se míra nezaměstnanosti pohybovala mezi 7 – 8 %. Roku 2009 stoupla na 10 %. Rok 2010 až 2012 zaznamenal míru nezaměstnanosti cca 11 %. V roce 2013 míra nezaměstnanosti klesla o 0,8 procentního bodu oproti roku 2012. Minulý rok došlo k výraznému poklesu míry nezaměstnanosti a to na hodnotu 7,7 %.

Graf č. 22: Vývoj míry nezaměstnanosti v Maďarsku za rok 2003 – 2014 (v %)

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

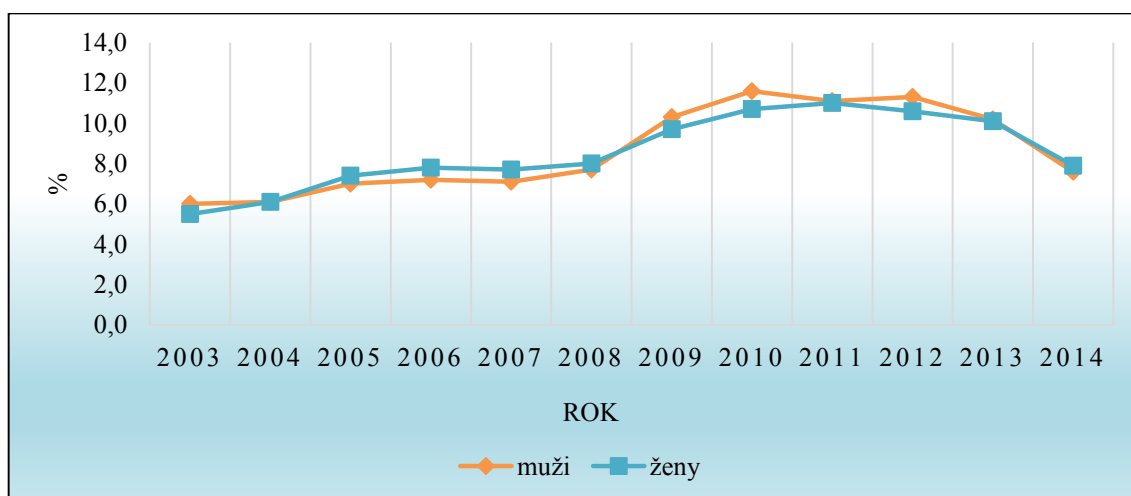
Ve srovnání míry nezaměstnanosti Maďarska s průměrem EU 28 (viz graf č. 2), dochází k tomu, že míra nezaměstnanosti Maďarska je mezi lety 2003 – 2006 pod úrovní průměru EU 28. Naopak od roku 2007 – 2012 byla nad úrovní průměrné míry nezaměstnanosti v EU 28. V roce 2007 míra nezaměstnanosti v Maďarsku byla pouze o 0,2 procentního bodu vyšší, než je tomu u EU 28. Rok 2013 a 2014 byla opět pod úrovní průměrné míry nezaměstnanosti v EU 28.

Míra nezaměstnanosti dle pohlaví je zobrazena na grafu č. 23. Graf zobrazuje, že vývoj míry nezaměstnanosti u mužů a žen je proměnlivý. Na první pohled nelze říci, že by muži nebo ženy disponovali vyšší mírou nezaměstnanosti. Totožná míra nezaměstnanosti u mužů a žen byla v roce 2004. Také v roce 2011 byla míra nezaměstnanosti velmi podobná a to u mužů 11,1 %, u žen o 0,1 procentního bodu méně v porovnání s muži.

U mužů byla nejvyšší míra nezaměstnanosti v roce 2010 a to 11,6 %, naopak nejnižší byla 6 % v roce 2003. Od roku 2004 nezaměstnanost roste a to do roku 2010, kdy byla nejvyšší míra nezaměstnanosti. Rok 2011 – 2012 se pohyboval na úrovni 11,1 % a 11,3 %. V roce 2012 došlo k poklesu o 1,1 procentního bodu oproti roku 2011. V minulém roce došlo k velkému poklesu na hodnotu 7,6 %.

U žen byla nejnižší míra nezaměstnanosti v roce 2003 a to 5,5 %. Od následujícího roku se míra nezaměstnanosti zvyšovala a to až do roku 2011 na 11 %. V letech 2012 a 2013 došlo k mírnému poklesu. Rok 2014 zaznamenal zásadnější pokles a to na úroveň 7,9 %.

Graf č. 23: Míra nezaměstnanosti v Maďarsku dle pohlaví za rok 2003 – 2014 (v %)

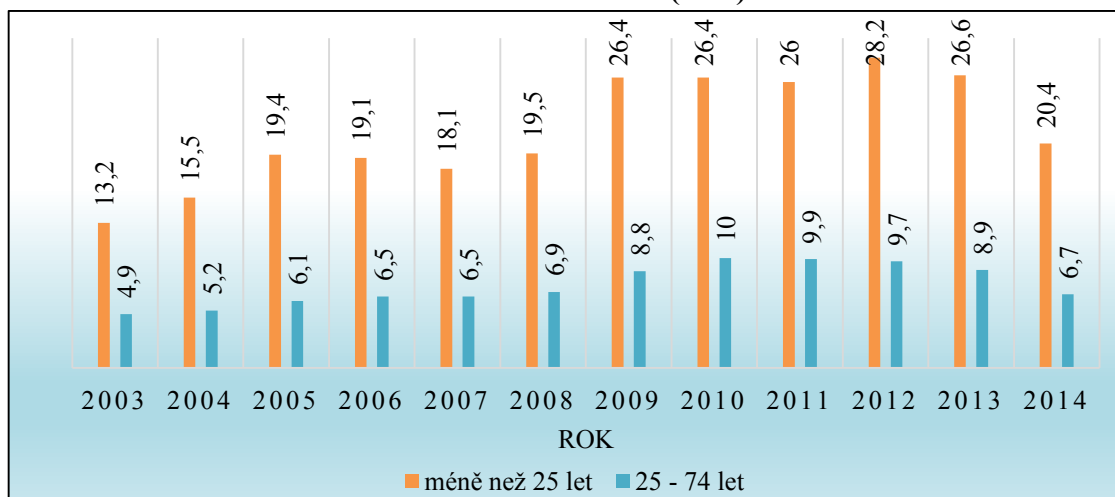

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Míra nezaměstnanosti dle dvou věkových skupin je zobrazena na grafu č. 24 níže. Věková skupina méně než 25 let vykazuje zásadně vyšších hodnot než je tomu u druhé věkové skupiny 25 – 74 let. V první věkové skupině byla míra nezaměstnanosti nejnižší v roce 2003 a to 13,2 %. V letech 2004 a 2005 rostla míra nezaměstnanosti na 19,4 %. V období 2006 – 2008 neměla míra nezaměstnanosti vysoké výkyvy, pohybovala se mezi 18 – 19,5 %. Roku 2009 došlo k razantnějšímu nárůstu a to na hodnotu 26,4 %, která přetrvala i v roce 2010. V roce 2011 nastal pokles o 0,4 procentního bodu. V roce 2012 byl opět nárůst na 28,2 %, což byla zároveň nejvyšší míra nezaměstnanosti v této skupině. Pokles míry nezaměstnanosti nastal v roce 2013 a 2014, až na hodnotu 20,4 %.

Ve věkové skupině 25 – 74 let byl v období 2003 – 2008 nárůst, ale ne až tak vysoký. Roku 2003 byla míra nezaměstnanosti 4,9 %, oproti tomu byl v roce 2008 nárůst o 2 procentní body. Míra nezaměstnanosti od roku 2009 do roku 2011 měla stoupající tendenci. Roku 2012 mírně klesla, následně nastal pokles i v následujících dvou letech a to na míru 6,7 % k roku 2014.

Graf č. 24: Míra nezaměstnanosti v Maďarsku dle věkových skupin za rok 2003 – 2014 (v %)

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

3. Harmonizovaná míra nezaměstnanosti

Harmonizovaná míra nezaměstnanosti z rok 2014 v Maďarsku je uvedena v tabulce č. 20. Na konci prvního čtvrtletí došlo k poklesu harmonizované míry nezaměstnanosti a to o 0,4 procentního bodu oproti lednu 2014. Druhé čtvrtletí zaznamenalo nárůst

a to na 8,1 %. Od druhé poloviny roku došlo k poklesu harmonizované míry nezaměstnanosti. Poslední čtyři měsíce roku zůstali stagnovat na stejné hodnotě a to 7,3 %.

Harmonizovaná míra nezaměstnanosti Maďarska se ve srovnání s EU 28 (viz graf č. 3) nachází pod úrovní průměrné harmonizované míry nezaměstnanosti EU 28.

Tabulka č. 20: Harmonizovaná míra nezaměstnanosti Maďarska celkem za rok 2014 (v %)

Měsíc	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
Celkem	8,2	7,9	7,8	8,0	8,1	8,1	7,8	7,5	7,3	7,3	7,3	7,3

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

4.2.4. Nezaměstnanost na Slovinsku

1. Počet nezaměstnaných osob – harmonizovaná nezaměstnanost

Počet nezaměstnaných osob ve dvou věkových kategoriích je zobrazena v tabulce č. 21. Ve věkové skupině 15 – 24 let je počet nezaměstnaných první pololetí roku 2014 konstantní a to na 15 tisících nezaměstnaných osob. Ve třetím čtvrtletí dochází k mírnému poklesu na 14 tisíc nezaměstnaných. V posledním čtvrtletí dochází k nárůstu a to na 17 tisíc nezaměstnaných osob.

Druhá věková skupina u harmonizované nezaměstnanosti představuje nejvyšší hodnoty na počátku roku a to 88 tisíc nezaměstnaných v lednu a únoru. V březnu dochází k mírnému snížení o 1 tisíc nezaměstnaných. Druhé čtvrtletí zaznamenalo pokles na 82 tisíc nezaměstnaných v červnu. V prázdninových měsících byl opět nárůst. Ve čtvrtém čtvrtletí nastal pokles a to na 79 tisíc nezaměstnaných v prosinci.

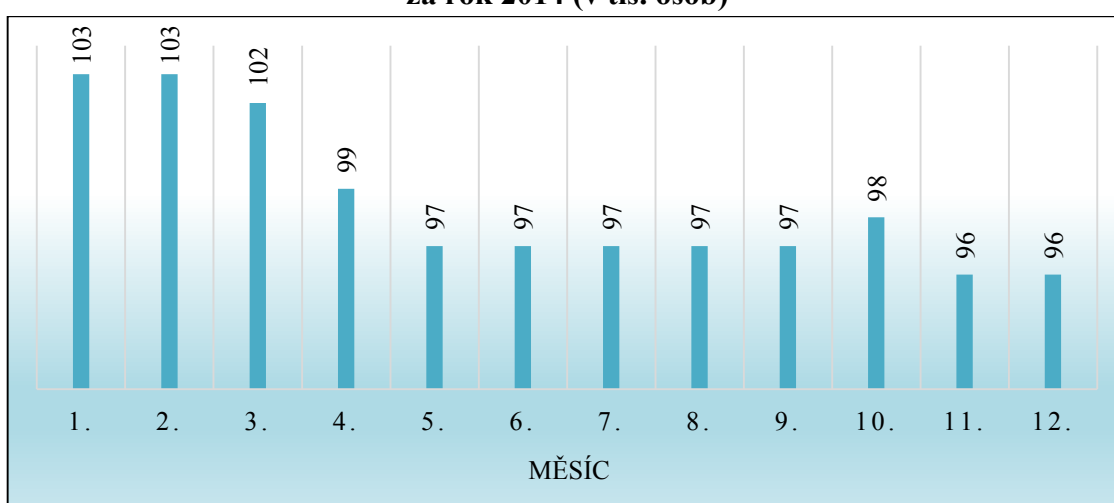
Tabulka č. 21: Harmonizovaná nezaměstnanost na Slovinsku za rok 2014 (v tis. osob)

Měsíc	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	
Věková skupina	15 – 24	15	15	15	15	15	15	14	14	14	17	17	17
	25 – 74	88	88	87	84	82	82	83	83	83	81	79	79

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Harmonizovaná nezaměstnanost Slovinska celkem za rok 2014 je zobrazena na grafu č. 25. Celkový počet nezaměstnaných osob je v prvním čtvrtletí roku nejvyšší. V lednu je tomu 103 tisíc nezaměstnaných osob. V prvním měsíci druhého čtvrtletí v dubnu počet nezaměstnaných klesl na 99 tisíc osob. V období od května do září byl celkový počet nezaměstnaných neměnný a zůstal na hranici 97 tisíc nezaměstnaných osob. V říjnu nastal mírný růst a to o 1 tisíc osob. V posledních dvou měsících roku došlo ke snížení na 96 tisíc nezaměstnaných.

Graf č. 25: Harmonizovaná nezaměstnanost na Slovinsku celkem za rok 2014 (v tis. osob)

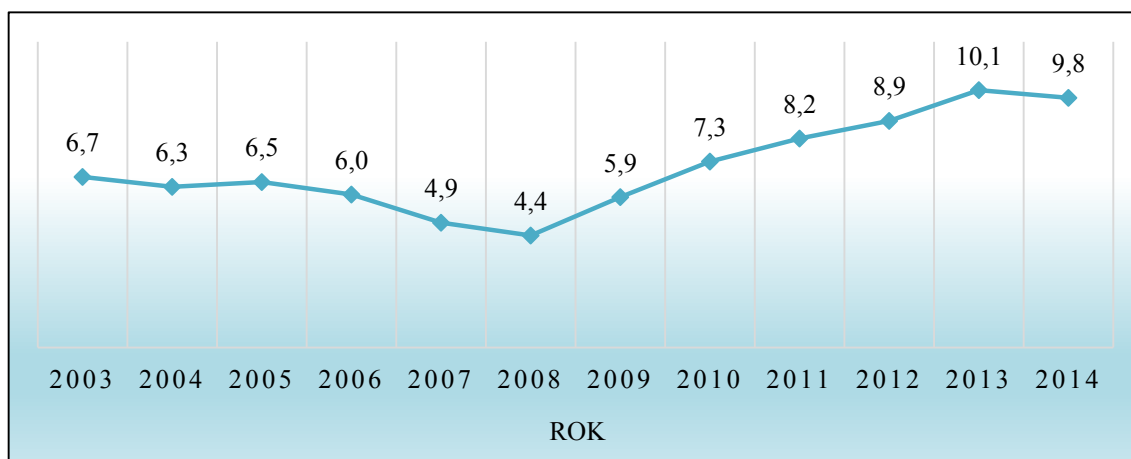
Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

2. Míra nezaměstnanosti

Vývoj míry nezaměstnanosti na Slovinsku v období 2003 – 2014 je uvedeno na grafu č. 26. V roce 2003 byla míra nezaměstnanosti 6,7 %. Mezi lety 2004 – 2006 došlo k mírnému růstu i poklesu, míra nezaměstnanosti v tomto období nepřekročila 6,5 %. V roce 2007 došlo k poklesu o 1,1 procentního bodu oproti roku 2006. V roce 2008 byla nejnižší míra nezaměstnanosti a to 4,4 %. Od roku 2009 míra nezaměstnanosti stoupala až do roku 2013 s mírou nezaměstnanosti 10,1 %, což je více jak dvojnásobný nárůst oproti roku 2008. Je zřejmé, že důsledky finanční krize se Slovinska dotkly rostoucí nezaměstnaností v posledních letech. V minulém roce se míra nezaměstnanosti mírně snížila na 9,8 %.

Při srovnání míry nezaměstnanosti Slovinska a průměru EU 28 (viz graf č. 2) je vidět, že obě křivky vývoje míry nezaměstnanosti mají podobný průběh. Míra nezaměstnanosti na Slovinsku se nachází celé sledované období pod průměrem EU 28. Nejbližší míra nezaměstnanosti Slovinska vůči EU 28 byla v roce 2014, kdy míra nezaměstnanosti Slovinska byla o 0,4 procentního bodu nižší, než tomu bylo u průměru EU 28.

Graf č. 26: Míra nezaměstnanosti na Slovinsku za rok 2003 – 2014 (v %)

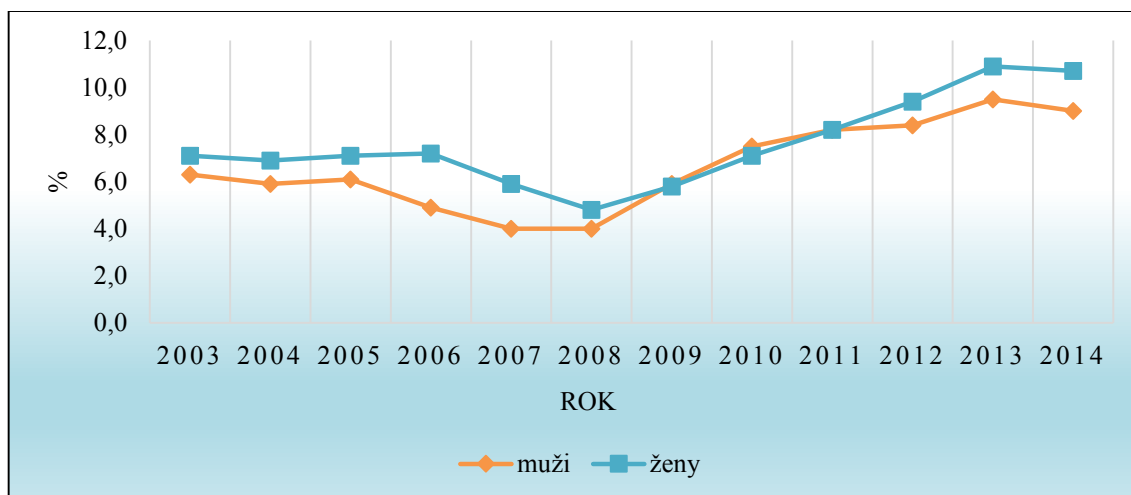
Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Míra nezaměstnanosti dle pohlaví je uvedena na grafu č. 27. Při pohledu na graf převažuje vyšší míra nezaměstnanosti u žen. Za výjimku se dá označit rok 2010, kdy ženy mají o 0,4 procentního bodu nižší míru nezaměstnanosti než muži. Také v roce 2010 měli muži vyšší míru nezaměstnanosti, ale pouze o 0,1 procentního bodu vůči ženám. Shodná míra nezaměstnanosti byla v roce 2011 a to 8,2 %. V letech 2009 – 2011 lze říci, že míry nezaměstnanosti u mužů a žen jsou téměř vyrovnané.

První tři roky za sledované období se u mužů pohybovala míra nezaměstnanosti okolo 6 %. V letech 2006 – 2008 se pohybovala v rozmezí 4,0 – 4,9 %. Od následujícího roku se míra nezaměstnanosti zvyšovala a to na 9,5 % v roce 2012, což zároveň byla nejvyšší míra nezaměstnanosti u mužů. V roce 2014 došlo k mírnému poklesu na 9 %.

U žen se míra nezaměstnanosti pohybovala mezi lety 2003 – 2006 kolem 7 %. V roce 2007 došlo k poklesu na 5,9 %. V následujícím roce se míra nezaměstnanosti snížila o 1,1 procentního bodu oproti roku 2007. Od roku 2009 do roku 2013 dochází k nárůstu a to na míru nezaměstnanosti 10,9 %. V minulém roce nastal pokles o 0,2 procentního bodu.

Graf č. 27: Míra nezaměstnanosti dle pohlaví na Slovinsku za rok 2003 – 2014 (v %)

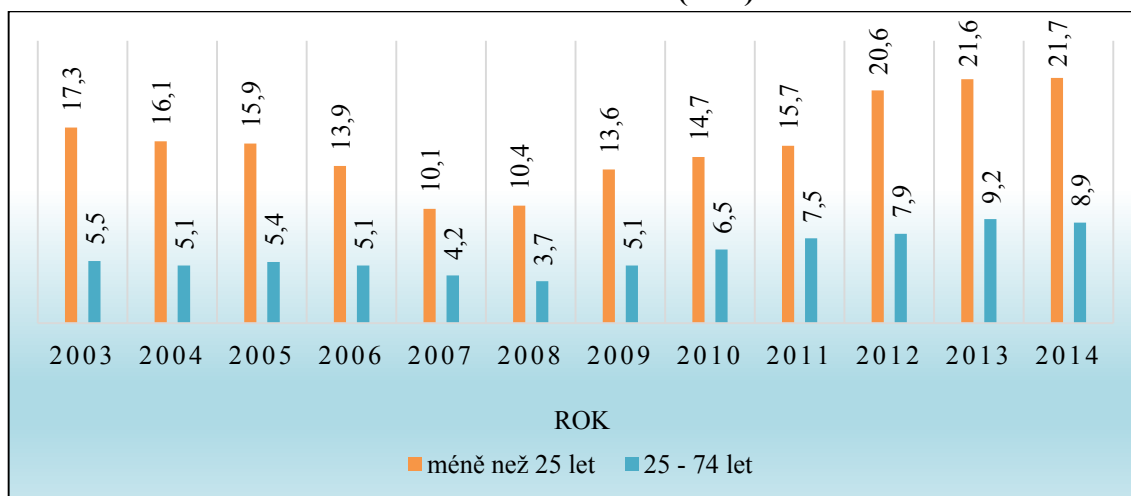

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Míra nezaměstnanosti dle dvou věkových skupin je znázorněna na grafu č. 28. Ve věkové skupině méně než 25 let byla míra nezaměstnanosti v roce 2003 na 17,3 %. K roku 2007 má klesající charakter a to na hodnotu 10,1 %. Od roku 2008 dochází k zásadnějšímu nárůstu a to více jak dvojnásobně na 21,7 % (rok 2014).

U druhé věkové skupiny 25 – 74 let byla míra nezaměstnanosti od roku 2003 – 2006 kolísavá a nepřekročila 5,5 %. V roce 2008 nastal pokles na 3,7 %, což byla nejnižší míra nezaměstnanosti v této skupině. Od roku 2009 dochází každým rokem k rostoucí míře nezaměstnanosti až do roku 2013 na 9,2 %. V minulém roce došlo k mírnému poklesu o 0,3 procentního bodu.

Graf č. 28: Míra nezaměstnanosti dle věkových skupin na Slovinsku za rok 2003 – 2014 (v %)

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

3. Harmonizovaná míra nezaměstnanosti

Harmonizovaná míra nezaměstnanosti za rok 2014 je uvedena v tabulce č. 22. V prvním čtvrtletí roku se míra nezaměstnanosti pohybovala těšně nad úrovní 10 %. V druhém čtvrtletí mírně klesla pod 10 %, a to na 9,5 % v červnu. Od srpna až do konce roku zůstala na hodnotě 9,7 %.

Při srovnání harmonizované míry nezaměstnanosti Slovinska a EU 28 za rok 2014 (viz graf č. 3), tak harmonizovaná míra nezaměstnanosti Slovinska je celý rok velmi blízko pod průměrem EU 28. V prosinci 2014 je harmonizovaná míra nezaměstnanosti Slovinska jen o 0,2 procentního bodu nižší, než je tomu u průměru EU 28.

Tabulka č. 22: Harmonizovaná míra nezaměstnanosti na Slovinsku za rok 2014 (v %)

Měsíc	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
Celkem	10,2	10,3	10,1	9,7	9,5	9,5	9,6	9,7	9,7	9,7	9,7	9,7

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

4.3. Srovnání nezaměstnanosti v České republice s vybranými státy EU

4.3.1. Srovnání ČR a Slovenska

Při srovnání **počtu nezaměstnaných osob** tedy jak harmonizované nezaměstnanosti u ČR a Slovenska dle věkových skupin, tak u věkové skupiny 15 – 24 se v ČR pohyboval za každý měsíc roku počet nezaměstnaných osob mezi 51 – 60 tisíci, na Slovensku tomu bylo mezi 60 – 67 tisíci nezaměstnaných osob. U druhé věkové kategorie 15 – 74 let byl počet nezaměstnaných osob mezi 252 – 290 tisíci za každý měsíc roku 2014, na Slovensku tomu bylo od 278 do 309 tisíc nezaměstnaných každý měsíc roku 2014.

Celkový počet nezaměstnaných v lednu ČR dosahoval 349 tisíc a na Slovensku 376 tisíc nezaměstnaných osob. U obou zemí byl počet nezaměstnaných v lednu nejvyšší za celý rok 2014. Nejméně nezaměstnaných na Slovensku bylo v prosinci a to 338 tisíc, v ČR tomu bylo v září s 305 tisíci nezaměstnanými.

Celková míra nezaměstnanosti za rok 2003 až 2014 při srovnání ČR a Slovenska ukazuje, že Slovensko po celé toto sledované období je nad mírou nezaměstnanosti ČR. Téměř ve všech sledovaných letech byla míra nezaměstnanosti Slovenska více jak dvakrát větší, než tomu bylo u ČR. To neplatilo pouze pro rok 2006, 2009 a 2010, ale i tak se míra nezaměstnanosti Slovenska držela blízko dvojnásobné hodnoty ČR. Při pohledu na křivku je ihned rozpoznatelné, že sice hodnoty Slovenska jsou vyšší, ale průběh grafu míry nezaměstnanosti je u obou států velmi podobný. Nejvyšší míru nezaměstnanosti zaznamenalo Slovensko i ČR v roce 2004, i když ČR s mírou 8,3 % a Slovensko s 18,4 %. Pak v období 2005 – 2008 následoval pokles u obou zemí na nejnižší míru, která byla v roce 2008 a to v ČR na 4,4 % a na Slovensku na 9,6 %. V ČR i na Slovensku v roce 2009 a 2010 rostla míra nezaměstnanosti, v roce 2011 mírně klesla. V ČR roku 2012 – 2013 opět lehce stoupla na 7 %. Na Slovensku tomu bylo na 14,2 % (2013). K roku 2014 došlo k poklesu u obou zemí, v ČR na 6,1 %, na Slovensku na 13,2 %.

U vývoje **míry nezaměstnanosti dle pohlaví** u ČR a Slovenska, je očividné, že v obou zemích je míra nezaměstnanosti u žen vyšší jak u mužů. V ČR byla míra nezaměstnanosti mezi muži a ženami ve větším rozpětí (cca 2 – 3 %), ale na Slovensku toto rozpětí bylo ve většina sledovaných let zásadně nižší (pod 2 %) až na výjimky v letech 2006 – 2008. Lze tedy říci, že v ČR jsou větší rozdíly v míře nezaměstnanosti dle pohlaví, než je to mu na Slovensku. U *můžu* míra nezaměstnanosti od roku 2004 (7,0 %) začala klesat až do roku 2008 na hodnotu 3,5 %, to samé platilo pro Slovensko, jen v roce 2004 měla 17,5% míru nezaměstnanosti a k roku 2008 8,4 %. V roce 2009 – 2010 došlo k nárůstu na 6,4 % v ČR, následující rok k pokles, v roce 2012 k mírnému zvýšení a od roku 2013 došlo k poklesu na 5,1 % k roku 2014. Na Slovensku stoupala míra nezaměstnanosti mezi lety 2009 – 2011, v roce 2012 – 2013 rostla na 14 %. V roce 2014 došlo k poklesu na 12,9 %. U *žen* byl vývoj míry nezaměstnanosti v ČR stejný, jako u mužů, až na rok 2013, kdy došlo k poklesu v míře nezaměstnanosti u žen a u mužů k poklesu. V ČR byla nejvyšší míra nezaměstnanosti u žen mezi lety 2003 – 2004. Naopak nejnižší v roce 2008 s 5,6 %. V roce 2014 míra nezaměstnanosti u žen dosáhla 7,4 %. Na Slovensku byl taky velmi podobný průběh zvýšení/snížení míry nezaměstnanosti u žen jako u mužů, až na rok 2012, kdy míra nezaměstnanosti u žen stoupla na 14,5 % a u mužů klesla s porovnáním roku 2011. Nejnižší míra nezaměstnanosti na Slovensku u žen byla 11,0 % v roce 2008, naopak nejvyšší v roce 2004 s 19,3 %. V roce 2014 byla její výše na Slovensku 13,6 %.

Ze srovnání ČR a Slovenska v **míře nezaměstnanosti dle věkových skupin** vyplývá, že věková skupina méně než 25 let měla za sledované období 2003 – 2014 vyšší míru nezaměstnanosti než u věkové kategorie 25 – 74 let. Ve věkové skupině méně než 25 let na Slovensku byla míra nezaměstnanosti ve většině sledovaných let nad 30 %, u ČR se tato míra pohybovala maximálně do 20 %, až na rok 2004 (20,4 %). V roce 2014 byla míra nezaměstnanosti v této věkové kategorii v ČR 15,9 %, na Slovensku téměř dvojnásobek a to 30,4 %. U druhé věkové skupiny 25 – 64 let nebyla u Slovenska, tak vysoká míra nezaměstnanosti jako u první věkové skupiny, ale i tak oproti ČR vykazovala minimálně dvojnásobnou míru nezaměstnanosti. ČR se za toto sledované období a v této skupině pohybovala cca mezi 4 – 7% mírou nezaměstnanosti, v Polsku tomu bylo cca mezi 8,5 – 16 % mírou nezaměstnanosti. V roce 2014 byla míra nezaměstnanosti v ČR 5,4 %, na Slovensku 11,8 %.

Harmonizovaná míra nezaměstnanosti ČR ve srovnání se Slovenskem ukazuje, že opět byla míra nezaměstnanosti ČR minimálně dvakrát menší, než tomu bylo u Slovenska. Slovensko mělo po celý rok klesající trend v harmonizované míře nezaměstnanosti, což se o ČR nedá říci, protože v srpnu došlo k mírnému nárůstu oproti červenci, a pak opět k poklesu. V posledním čtvrtletí na Slovensku klesala míra nezaměstnanosti na 12,5 % (prosinec), ale u ČR se celé toto období drželo na stejné hodnotě 5,8 %.

4.3.2. Srovnání ČR a Polska

Při srovnání **počtu nezaměstnaných osob** ČR a Polska je ihned zřejmé, že počet nezaměstnaných ČR je zásadně nižší, než je tomu u Polska v obou věkových kategoriích. Ve věkové kategorii 15 – 24 let měla ČR počet nezaměstnaných mezi 51 – 60 tisíc, u Polska tomu bylo mezi 324 – 392 tisíci za každý měsíc roku 2014. U druhé věkové skupiny 25 – 74 let v ČR představoval počet nezaměstnaných 257 – 290 tisíci, v Polsku to představovalo v rozmezí 1 067 – 1 341 tisíc nezaměstnaných za jednotlivé měsíce roku 2014.

Při zhodnocení **celkového počtu nezaměstnaných osob** v ČR a Polsku, dochází k tomu, že počet nezaměstnaných v ČR je jasně nižší oproti Polsku. Harmonizovaná nezaměstnanost ČR je minimálně 4,5 krát nižší než je tomu u Polska. První měsíc roku 2014 v Polsku začal na 1 733 tisíci nezaměstnaných osob a celý rok počet nezaměstnaných klesal až na hodnotu 1 391 tisíc nezaměstnaných k prosinci. Naopak v ČR nedocházelo k poklesu

celé sledované období. První čtvrtletí bylo stálé a to na 349 tisících nezaměstnaných (únor o 1 tisíc méně). V druhém čtvrtletí došlo k poklesu na 311 tisíc (červen), začátek třetího čtvrtletí zaznamenal opět pokles a pak v srpnu nárůst na 319 tisíc nezaměstnaných. Na konci třetího čtvrtletí byl opět úbytek nezaměstnaných a to na 305 tisíc. Poslední čtvrtletí roku došlo k nárůstu a to každý měsíc o 1 tisíc nezaměstnaných na 308 tisíc.

Při srovnání **míry nezaměstnanosti** ČR s Polskem byla na počátku sledovaného období roku 2003 více jak dvakrát vyšší míra nezaměstnanosti v Polsku než v ČR. Toto pokračovalo do roku 2005. Roku 2006 se míra nezaměstnanosti v Polsku zásadně snížila (o 4 %), v ČR také, ale jen o 0,8 % oproti roku 2005. V roce 2007 a 2008 došlo k poklesu míry nezaměstnanosti jak v Polsku tak i ČR. Roku 2009 nastalo zvýšení míry nezaměstnanosti díky dopadu hospodářské krize, ale u Polska došla k nárůstu pouze o 1 % oproti roku 2008, u ČR to bylo o 2,3 %. V Polsku mezi lety 2010 – 2013 rostla míra nezaměstnanosti, ale maximálně o 0,5 procentního bodu, v ČR roku 2010 sice stoupala, ale zároveň následující roky klesala. Vzhledem k tomu, jaký vývoj měla míra nezaměstnanosti Polska s porovnáním s ČR za sledované období, tak se Polsko roku 2014 dostalo na hodnotu 9% míry nezaměstnanosti, což už není zas až tak velký rozdíl oproti ČR (6,1 % roku 2014), s porovnáním toho jak velké rozdíly byly mezi Polskem a ČR mezi roky 2003 – 2005.

Míra nezaměstnanosti dle pohlaví, jak v Polsku, tak v ČR ukazuje vyšší míru nezaměstnanosti u žen. U *mužů* byla míra nezaměstnanosti v Polsku zásadně vyšší než v ČR a to v letech 2003 – 2006. Od roku 2007 došlo k poklesu míry nezaměstnanosti v Polsku, a to pod 10 %, což zapříčinilo, že se míra nezaměstnanosti Polska přiblížila hodnotám míry nezaměstnanosti ČR. V roce 2014 mělo ČR 5,1 % a Polsko 8,5 % míru nezaměstnanosti u mužů. U *žen* byla míra nezaměstnanosti v Polsku nejvyšší a to mírně nad 20 % v roce 2003 a 2004. Zároveň v těchto letech i ČR vykazovala nejvyšší míru nezaměstnanosti u žen (9,9 %). Od roku 2005 docházelo ke kolísání míry nezaměstnanosti zhruba ve stejném tempu u obou států, až na rok 2011, kdy v ČR došlo k poklesu na 7,9 %, naopak v Polsku k růstu na 10,4 %. V roce 2014 u žen byla míra nezaměstnanosti v ČR 7,4 % a v Polsku 9,6 %.

Míra nezaměstnanosti dle věkových skupin ukazuje, že míra nezaměstnanosti u věkové skupiny méně než 25 let byla za sledované období vyšší v Polsku než v ČR. Nejvyšší míru nezaměstnanosti mělo Polsko 41,9 % v roce 2003, v ČR to bylo v roce 2004 s 20,4 %. Zbylé roky se míra nezaměstnanosti v ČR držela mezi 15 – 20 %,

až na rok 2007 a 2008. Polsko se mezi 15 – 20 % pohybovalo pouze v roce 2008, ostatní roky se pohybovalo většinou nad úrovní 25 % míry nezaměstnanosti. V roce 2014 byla míra nezaměstnanosti v ČR 15,9 %, v Polsku 24,2 %. U druhé věkové skupiny Polsko mělo opět zásadně vyšší míru nezaměstnanosti v letech 2003 – 2006 než ČR, která nevykazovala v tomto období extrémní hodnoty s porovnáním celého sledovaného období. Roku 2007 se míra nezaměstnanosti Polska zásadně snížila a následující roky nepřekročila 9 %, čímž se přiblížila k míře nezaměstnanosti v ČR. Roku 2014 byla míra nezaměstnanosti v ČR 5,4 %, v Polsku 7,6 %.

Harmonizovaná míra nezaměstnanosti za rok 2014 ukazuje u Polska, že dochází od počátku roku (leden 9,9 %) k jejímu poklesu, u ČR tomu také tak je, až na měsíc srpen, kdy došlo k mírnému zvýšení a pak opět k poklesu. V ČR je harmonizovaná míra nezaměstnanosti cca o 2 – 3% nižší než je tomu u Polska za jednotlivé měsíce roku 2014. K prosinci roku 2014 dosahovala harmonizovaná míra v ČR 5,8 %, v Polsku 8 %.

4.3.3. Srovnání ČR a Maďarska

Harmonizovaná nezaměstnanost ve věkové skupině 15 – 24 let se v ČR pohybuje mezi 51 – 60 tisíci nezaměstnaných, v Maďarsku je to mezi 64 – 73 tisíci nezaměstnaných za jednotlivé měsíce roku 2014. U druhé věkové skupiny tomu bylo u ČR 252 – 290 tisíc nezaměstnaných, v Maďarsku mezi 259 – 295 tisíci nezaměstnaných za každý měsíc roku 2014. Horní hranice počtu nezaměstnaných jsou u obou států vždy v prvním měsíci roku, kdy se počet nezaměstnaných navyšuje. Je tedy jasné, že počet nezaměstnaných osob v ČR je nižší než v Maďarsku, nic méně rozdíl mezi těmito státy není velký.

Při zhodnocení **harmonizované nezaměstnanosti celkem** byl nejvyšší počet nezaměstnaných v lednu 2014 u obou zemí. V Maďarsku došlo k únoru a březnu k zásadnějšímu poklesu nezaměstnaných osob, a to na 349 tisíc nezaměstnaných v obou měsících, což byl stejný počet nezaměstnaných jako v ČR v lednu 2014. Naopak ČR zůstala v prvním čtvrtletí v podstatě na stejném počtu nezaměstnaných a to 349 tisíc, s výjimkou února (pokles o 1 tisíc). V druhém čtvrtletí ČR zaznamenala pokles, Maďarsko naopak mírný růst. Ve třetím čtvrtletí v Maďarsku došlo k poklesu, v ČR nejprve k růstu (srpen), pak také k poklesu. Čtvrté čtvrtletí bylo pro ČR a Maďarsko nepatrně rostoucí. K prosinci ČR mělo 308 tisíc, Maďarsko 328 tisíc nezaměstnaných.

Celková míra nezaměstnanosti ČR a Maďarska ukazuje, že křivky vývoje míry nezaměstnanosti jsou opačného charakteru. V ČR od roku 2004 do roku 2008 docházelo k poklesu míry nezaměstnanosti, roku 2009 a 2010 k růstu. Naopak v Maďarsku byl zaznamenán od roku 2003 až do roku 2010 růst. V ČR roku 2011 došlo k poklesu a roku 2012 k mírnému růstu na hodnotu 7 %, která přetrvala do roku 2013. V roce 2014 došlo k poklesu na 6,1 %. V Maďarsku nastal mírný pokles stejně jako v ČR v roce 2011 a 2012 na hodnotu 11 %. Roku 2013 byl pokles na 10,2 %, a následně na 7,7 % v roce 2014.

Míra nezaměstnanosti dle pohlaví byla u žen v ČR ve všech sledovaných letech vyšší než u mužů. V Maďarsku tomu tak nebylo, v letech 2003, 2010 – 2013 byla míra nezaměstnanosti u žen nižší než u mužů. ČR se pohybovala celé sledované období u obou pohlaví pod 10% mírou nezaměstnanosti, Maďarsko také až na období 2009 – 2013, kdy míra nezaměstnanosti stoupla nad 10 % maximálně o 1,6 procentního bodu (v roce 2010 u mužů). V roce 2014 měla ČR u mužů 5,1 %, u žen 7,4 % míru nezaměstnanosti, což byl jistý rozdíl přes 2 procentní body. Naopak v Maďarsku byla míra nezaměstnanosti u mužů pouze o 0,3 procentního bodu nižší než u žen (7,9 %). Dá se tedy říci, že v Maďarsku byl v roce 2014 rozdíl mezi muži a ženami v míře nezaměstnanosti skoro vyrovnaný, což se o ČR říci nedá.

Míra nezaměstnanosti dle věkových skupin ve srovnání ČR a Maďarska je zřejmé, že ve sledovaném období byla míra nezaměstnanosti ve věkové skupině méně než 25 let vyšší u obou států, než tomu bylo u věkové skupiny 25 – 74 let.

U věkové kategorie méně než 25 let byla v letech 2003 a 2004 míra nezaměstnanosti v ČR vyšší, než tomu bylo u Maďarska a to zhruba o 3 %. Od roku 2005 do roku 2014 to bylo naopak, tedy míra nezaměstnanosti Maďarska se pohybovala nad úrovní ČR. Míra nezaměstnanosti v roce 2014 byla v ČR 15,9 %, v Maďarsku 20,4 %. U věkové skupiny 25 – 74 let nepřekročila míra nezaměstnanosti 10,0 % u obou států. Nejvyšší míra nezaměstnanosti byla 7 % v roce 2004 v ČR, v Maďarsku byla v roce 2010 (10,0 %). V Maďarsku v roce 2014 byla míra nezaměstnanosti vyšší o 1,3 procentního bodu oproti ČR (5,4 %).

Srovnání **harmonizované míry nezaměstnanosti** v Maďarsku a ČR ukazuje, že od počátku roku harmonizovaná míra nezaměstnanosti klesá v ČR, až na výjimku srpna, kdy harmonizovaná míra nezaměstnanosti stoupla o 0,1 procentního bodu oproti červenci. V Maďarsku v prvním čtvrtletí harmonizovaná míra klesala na 7,8 % v březnu, v druhém

čtvrtletí stoupala na hodnotu 8,1 % v červnu, v třetím čtvrtletí opět docházelo k poklesu. Celé poslední čtvrtletí roku v Maďarsku zůstala na stejné hodnotě a to 7,3 %, to platí i pro ČR, jen s mírou 5,8 %.

4.3.4. Srovnání ČR a Slovinska

Počet nezaměstnaných osob u věkové skupiny 15 – 24 let na Slovinsku se pohybovala od 14 do 17 tisíc nezaměstnaných za každý měsíc roku 2014. U ČR to bylo mezi 51 – 60 tisíci, takže je jasné, že počet nezaměstnaných osob v této věkové kategorii je vyšší v ČR než na Slovinsku. U druhé věkové kategorie 25 – 74 let v ČR byl počet nezaměstnaných v rozmezích 252 – 290 tisíc, na Slovinsku tomu bylo mezi 79 – 88 tisíci nezaměstnanými za každý měsíc roku 2014. Opět je zřejmé, že počet nezaměstnaných v ČR v této věkové kategorii je cca 3 krát vyšší než je tomu na Slovinsku.

Harmonizovaná nezaměstnanost celkem vykazovala největší počet nezaměstnaných osob v prvním čtvrtletí v ČR i Slovinsku. V ČR tomu bylo 349 tisíc, na Slovinsku 103 tisíc nezaměstnaných k lednu 2014. V konci druhého čtvrtletí došlo k poklesu u obou států a to v ČR na 320 tisíc, na Slovinsku na 97 tisíc nezaměstnaných osob, což přetrvávalo i pro třetí čtvrtletí. Naopak v ČR ve třetím čtvrtletí došlo k nárůstu (srpen na 319 tisíc nezaměstnaných) a opět k poklesu na 305 tisíc nezaměstnaných k září. Poslední čtvrtletí roku na Slovinsku mělo klesající charakter na 96 tisíc nezaměstnaných (prosinec), v ČR naopak stoupající na 308 tisíc nezaměstnaných (prosinec).

Vývoj celkové míry nezaměstnanosti v ČR s porovnáním na Slovinsku ukazuje, že ČR v roce 2003 – 2007 měla vyšší míru nezaměstnanosti než Slovinsko. V roce 2008 oba státy měly stejnou mírou nezaměstnanosti a to 4,4 %. Roku 2009 došlo k nárůstu míry nezaměstnanosti u obou zemí, ale v ČR to byl vyšší nárůst na 6,7 % (Slovinsko 5,9 %). V roce 2010 se opět oba státy dostaly na stejnou míru nezaměstnanosti, na 7,3 %. V roce 2011 došlo v ČR k poklesu na 6,7 %, na Slovinsku k nárůstu na 8,2 %. V roce 2012 – 2013 došlo k růstu míry nezaměstnanosti v obou státech, ale na Slovinsku rychlejším tempem (10,1 % k roku 2013) než v ČR (7,0 % k roku 2013). V roce 2014 došlo k poklesu a to na míru 9,8 % na Slovinsku a 6,1 % v ČR.

Míra nezaměstnanosti dle pohlaví při srovnání ČR a Slovinska udává, že v ČR je míra nezaměstnanosti u mužů nižší než u žen. To platí i pro Slovinsko, až na rok 2009 – 2010, kdy míra nezaměstnanosti u mužů byla vyšší než u žen. Míra

nezaměstnanosti dle pohlaví v ČR i na Slovinsku nepřesáhla hodnotu 10 %, až na dvě výjimky a to rok 2013 – 2014 na Slovinsku u žen, kdy míra nezaměstnanosti byla 10,9 % (rok 2003) a 10,7 % (rok 2014), tyto hodnoty tedy byly nejvyšší za sledované období. V ČR měly ženy nejvyšší míru nezaměstnanosti v prvních dvou letech sledovaného období, tedy rok 2003 – 2004. V ČR byla v roce 2014 míra nezaměstnanosti 7,4 %, na Slovinsku 10,7 %. U mužů byla nejvyšší míra nezaměstnanosti v roce 2004 v ČR (7 %), v roce 2013 na Slovinsku (9,5 %). Při zhodnocení průběhu celého sledovaného období byla míra nezaměstnanosti u mužů v ČR i Slovensku téměř vyrovnaná mezi roky 2003 – 2009. Od roku 2010 míra nezaměstnanosti na Slovinsku rostla až do roku 2013, v ČR od roku 2010 došlo k růstu, následně poklesu a takovýmto způsobem se to střídalo do roku 2013. V roce 2014 byla u mužů míra 5,1 % v ČR a 9 % na Slovinsku.

Míra nezaměstnanosti dle věkových skupin v ČR a na Slovinsku naznačuje, že věková skupina méně než 25 let měla vyšší míru nezaměstnanosti než u skupiny 25 – 74 let.

U věkové skupiny méně než 25 let se pohybovala míra nezaměstnanosti v roce 2003 v ČR na 17,6 %, oproti tomu na Slovinsku o 0,3 procentního bodu méně. V roce 2004 dochází na Slovinsku k poklesu míry nezaměstnanosti (na 16,1 %), v ČR naopak k růstu (na 20,4 %). Roky 2005 – 2007 byly pro oba státy roky poklesu míry nezaměstnanosti a to na 10,7 % (rok 2007) v ČR, na Slovinsku 10,1 % (rok 2007). V roce 2008 došlo v ČR ještě k většímu poklesu na 9,9 %, za to na Slovinsku k růstu na 10,4 %. Mezi roky 2009 – 2014 Slovinsko zaznamenalo růst a to až na hodnotu 21,7 %. ČR oproti tomu v roce 2009 a 2010 také zaregistrovala růst, v následujícím roce mírný pokles. V roce 2012 nastal nárůst, následující dva roky pokles na hodnotu 15,9 % k roku 2014. U věkové skupiny 25 – 74 let nedocházelo až k tak zásadním výkyvům jako u předchozí věkové skupiny. Mezi roky 2003 – 2009 se míra nezaměstnanosti v ČR pohybovala nad mírou nezaměstnanosti na Slovinsku. V ČR se v tomto období míra nezaměstnanosti pohybovala mezi 3,9 – 7,0 %, na Slovinsku tomu bylo mezi 3,7 – 5,5 %. Přesně naopak tomu bylo mezi lety 2010 – 2013, tedy míra nezaměstnanosti na Slovinsku u této skupiny začala stoupat a to na 9,2 %. V roce 2014 byla míra nezaměstnanosti v ČR 5,4 %, na Slovinsku vyšší o 3,5 procentního bodu.

Harmonizovaná míra nezaměstnanosti za rok 2014 v ČR ve srovnání se Slovinskem ukazuje, že harmonizovaná míra nezaměstnanosti v ČR je nižší než na Slovinsku. V ČR se pohybovala mezi 5,8 – 6,7 % za každý měsíc roku 2014,

na Slovinsku to bylo mezi 9,7 – 10,2 %. U obou států je nejvyšší harmonizovaná míra nezaměstnanosti v prvním čtvrtletí roku 2014, v ČR 6,7 % (leden) a na Slovinsku 10,3 % (únor). Ve druhém čtvrtletí došlo k poklesu, na 6,1 % (červen) v ČR a na 9,5 % (červen). Třetí čtvrtletí v ČR zaznamenalo nejprve pokles (červenec), následně mírný nárůst a pak opět pokles na 5,8 % (září), která zůstala stejná i v posledním čtvrtletí roku 2014. Na Slovinsku se ve třetím čtvrtletí jednalo pouze o nárůst a to na hodnotu 9,7 % (září), která stejně jako u ČR zůstala stejná i v posledním čtvrtletí roku 2014.

5. Zhodnocení výsledků

Při zhodnocení celkového počtu nezaměstnaných osob za rok 2014 v ČR s porovnáním s vybranými státy, je zřejmé, že počet nezaměstnaných na Slovensku byl trochu vyšší, než tomu bylo u ČR. Zároveň bylo Slovensko velmi blízko počtu nezaměstnaných osob z vybraných států. Toto také platí pro Maďarsko, které také vykazovalo velmi podobný počet nezaměstnaných osob za jednotlivé měsíce roku 2014. Lze tudíž ČR se Slovenskem a Maďarskem zařadit do jedné skupiny počtu nezaměstnaných osob mezi 300 – 380 tisíci za jednotlivé měsíce roku 2014. Polsko mělo oproti ČR za každý měsíc roku 2014 téměř 4,5 krát větší počet nezaměstnaných osob, proto je zřejmé, že Polsko je naprosto v jiné situaci s počtem nezaměstnaných, než je tomu v ČR. Je to dáno počtem obyvatel, protože Polsko má 38,53 mil. obyvatel, oproti tomu ČR 10,52 mil., což se jasně odráží v počtu nezaměstnaných osob. Posledním vybraným státem je Slovinsko, které oproti Polsku vykazovalo přesný opak vůči ČR, protože Slovinsko mělo za každý měsíc roku 2014 zásadně méně nezaměstnaných osob než ČR. Nezaměstnaných na Slovinsku se pohybovalo kolem 100 tisíc obyvatel, což bylo více jak třikrát méně než v ČR.

Ve vývoji míry nezaměstnanosti za rok 2003 – 2014 měla ČR ve srovnání se Slovenskem a Polskem vždy nižší míru nezaměstnanosti. Slovensko mělo zhruba dvakrát vyšší míru nezaměstnanosti než ČR. V Polsku byla také míra nezaměstnanosti vždy vyšší než v ČR. Je hlavně nutné podotknout, že první dva roky sledovaného období byla míra nezaměstnanosti Polska skoro 20 %, v posledním sledovaném roce tuto míru srazilo více než o polovinu, takže v roce 2014 mezi ČR a Polskem nebyly tak vysoké rozdíly v míře nezaměstnanosti. K tomu, že Polsko v tomto sledovaném období dokázalo snížit nezaměstnanost v takovém měřítku, přispělo zejména to, že po vstupu do EU v roce 2004 se oživila polská ekonomika. Zároveň do země vstoupilo mnoho nových investorů a tím

se vytvořila nová pracovní místa. Maďarsko vůči ČR vykazovalo od roku 2003 – 2005 nižší míru nezaměstnanosti. Od roku 2006 do roku 2014 už byla míra nezaměstnanosti Maďarska nad úrovní ČR. V Maďarsku se nejvíce zvýšila míra nezaměstnanosti v roce 2011 díky vlivu ekonomické krize, což samozřejmě platilo i pro ČR a ostatní státy EU. Slovensko v porovnání s ČR mezi lety 2003 – 2009 bylo pod úrovní míry nezaměstnanosti v ČR. V roce 2008 a 2010 byly jejich míry na stejné hodnotě. Od roku 2011 mělo Slovensko vyšší míru nezaměstnanosti než ČR. Při srovnání míry nezaměstnanosti jak za rok 2014, tak vůči ČR (6,1 %) mělo nejvyšší míru nezaměstnanosti Slovensko (13,2 %), pak Slovinsko (9,8%), následně Polsko (9,0 %) a jako poslední Maďarsko (7,7 %). Z tohoto je zřejmé, že v roce 2014 byla míra nezaměstnanosti ČR nejvíce blízká s mírou nezaměstnanosti v Maďarsku.

V ČR v porovnání se Slovenskem a Polskem měly u vývoje míry nezaměstnanosti dle pohlaví za rok 2003 – 2014 vyšší míru nezaměstnanosti ženy než muži. V ČR byl ale rozdíl mezi mírou nezaměstnanosti žen a mužů větší, než tomu bylo u Slovenska i Polska. Slovensko v posledních čtyřech letech mělo míru nezaměstnanosti dle pohlaví vyrovnanější. Maďarsko a Slovinsko oproti ČR ukazovalo, že i ženy měly nižší míru nezaměstnanosti oproti mužům v některých letech za sledované období. Zároveň mělo Maďarsko v posledních čtyřech letech velmi vyrovnanou mírou nezaměstnanosti dle pohlaví. To že Slovensko a Maďarsko mělo poměrně vyrovnanou mírou nezaměstnanosti dle pohlaví za poslední čtyři roky lze odůvodnit tím, že ženy dostávají možnost rovných pracovních příležitostí.

U míry nezaměstnanosti dle věkových skupin za rok 2003 – 2014 všechny vybrané státy společně s ČR ukazují, že míra nezaměstnanosti u věkové skupiny méně než 25 let, tedy nezaměstnanost mladistvých byla zásadně vyšší než u věkové skupiny 25 – 74 let. Nejvyšší míru nezaměstnanosti u mladistvých vykazovalo Slovensko a Maďarsko. V posledních pěti letech se Slovensko pohybovalo nad 30 %, Polsko s Maďarskem nad 25 % a na Slovinsku poslední tři roky kolem 21 %. Tuto situaci je samozřejmě nutné řešit, protože nezaměstnanost mladistvých netrápí pouze tyto státy, ale i celou EU. U druhé věkové skupiny 25 – 74 let nebyl vývoj míry nezaměstnanosti příliš odlišný od vývoje míry nezaměstnanosti celkem za jednotlivé státy. I přesto za posledních 5 let průměrně vykazovalo nejvyšší míru nezaměstnanosti v této skupině Slovensko, následně Maďarsko, Slovinsko, Polsko oproti ČR.

Harmonizovaná míra nezaměstnanosti za jednotlivé měsíce roku 2014 byla v ČR oproti všem vybraným státům vyšší. U všech zemí byl v prvním čtvrtletí počet nezaměstnaných nejvyšší za celý rok 2014 a následně se hodnoty snižovaly, v některých případech mírně zvyšovaly, ale k prosinci vždy dosáhly nižší míry nezaměstnanosti, než tomu bylo na počátku roku. Je to zejména z toho důvodu, že ve druhém a třetím čtvrtletí vstupují na trh práce sezónní práce a díky nim se rozšíří nabídka volných pracovních míst. Nejvyšší harmonizovaná míra nezaměstnanosti byla v prosinci 2014 na Slovensku (12,5 %), Slovinsku (9,7 %) dále v Polsku (8 %), a poté v Maďarsku (7,3 %) a ČR (5,8 %).

6. Závěr

Tato diplomová práce byla věnována tématu „Srovnání nezaměstnanosti v ČR s vybranými zeměmi EU a to Slovenskem, Polskem, Maďarskem a Slovinskem“.

Z teoretických východisek je zřejmé, že nezaměstnanost je velmi diskutovaným tématem, jak ekonomickým, tak i sociálním. Pro popsání situace na trhu práce se v ČR používá obecná míra nezaměstnanosti, podíl nezaměstnaných osob, míra ekonomické aktivity a počet uchazečů na jedno volné pracovní místo. Nejčastěji uváděným ukazatelem je podíl nezaměstnaných osob, který je vydáván na základě MPSV. Druhým nejčastějším je obecná míra nezaměstnanosti, která je konstruována dle ČSÚ a slouží pro mezinárodní srovnávání.

Politika zaměstnanosti v rámci ČR má za hlavní úkol plnou zaměstnanost a ochranu proti nezaměstnanosti. Toto a mnoho dalších úkolů se snaží zajistit náležitým institucionálním zabezpečením, tedy MPSV a Úřady práce. Státní politika zaměstnanosti je členěna na aktivní a pasivní politiku zaměstnanosti. APZ je soubor opatření, který směřuje k maximální možné úrovni zaměstnanosti. Řadí se mezi ně veřejně prospěšné práce, rekvalifikace nebo investiční pobídky. PPZ zajišťuje nezaměstnaným vyplacení sociálních dávek, aby zmírnila dopady výpadku jejich příjmů. Celkové výdaje na státní politiku zaměstnanosti byly v roce 2011 cca 14 mld. korun, z toho cca 3 mld. korun do APZ.

Politika zaměstnanosti v EU patří do oblasti Zaměstnanosti a sociálních věcí, za její tvorbu zodpovídají státy EU společně s EU. Na politiku zaměstnanosti v EU je kladen jasný cíl strategie Evropa 2020, a to splnění 75% míry zaměstnanosti v celé EU do roku 2020. Největší objem finančních prostředků do této oblasti jde z Evropského sociálního fondu, který ročně vydá cca 10 mld. EUR.

Nezaměstnanost v EU v září roku 2014 zaznamenala 24,371 milionů nezaměstnaných osob. Nejvíce nezaměstnaných bylo v Itálii, Francii a Německu. Naopak nejméně na Maltě, Lucembursku a Kypru. Míra nezaměstnanosti v EU byla v roce 2014 10,2 %, od roku 2007 měla rostoucí charakter díky ekonomické krizi, která dopadla na všechny státy EU. V roce 2013 byla nejhorší míra nezaměstnanosti v Řecku, Španělsku a Chorvatsku. Harmonizovaná míra nezaměstnanosti za prosinec 2014 v EU 28 byla 9,9 %.

Ve vlastní práci došlo ke srovnání nezaměstnanosti ČR s vybranými státy EU (Slovensko, Polsko, Maďarsko a Slovinsko) dle podkladů z databáze Eurostatu. Z tohoto srovnání vyšlo, že počet nezaměstnaných osob celkem má ČR se Slovenskem a Maďarskem téměř podobný a to mezi 300 – 380 tisíci osob. Naopak ČR se s Polskem a Slovinskem nelze na základě počtu nezaměstnaných srovnávat, protože Polsko dosahovalo více než 4,5 násobku nezaměstnaných, než tomu bylo v ČR. Slovinsko naopak dosahovalo jen kolem 100 tisíc nezaměstnaných.

U vývoje míry nezaměstnanosti za rok 2003 – 2004 měla ČR ve srovnání s Polskem a Slovenskem vždy nižší míru nezaměstnanosti. Za rok 2014 byla míra nezaměstnanosti ČR (6,1 %) nejvíce blízká míře nezaměstnanosti Maďarska (7,7 %), naopak nejvíce vzdálená byla míra Slovenska (13,2 %).

Vývoj míry nezaměstnanosti dle pohlaví za rok 2003 – 2014 ukazuje, že v ČR je větší rozdíl mezi mírou nezaměstnanosti v pohlaví, než je tomu u Slovenska a Polska. U Maďarska a Slovinska oproti ČR byly roky, v kterých míra nezaměstnanosti u mužů byla vyšší než u žen. Vývoj míry nezaměstnanosti dle pohlaví by určitě měl být do budoucna vyrovnanější zejména v ČR, tedy měly by se nabízet stejné podmínky pro obě pohlaví.

Míra nezaměstnanosti dle věkových skupin zaznamenala hlavní problém u skupiny mladistvých, vzhledem k tomu že dosahovala více jak dvojnásobnou míru než tomu bylo u celkové míry nezaměstnanosti. V porovnání s ČR byla nejvyšší míra nezaměstnanosti v této skupině na Slovensku, Polsku a Maďarsku. Je tedy nutné, aby jak jednotlivé státy, tak i celá EU tento problém řešila. Druhá věková skupina 25 – 74 let nevykazovala přílišné rozdíly od celkové míry nezaměstnanosti.

Harmonizovaná míra nezaměstnanosti za celý rok 2014 byla ve vybraných státech EU vyšší než v ČR. Nejvyšší míru nezaměstnanosti v prosinci roku 2014 oproti ČR (5,8 %) mělo Slovensko (12,5 %), následně Slovinsko (9,7 %), dále Polsko (8,0 %) a poslední v řadě Maďarsko (7,3 %).

Závěrem lze říci, že v počtu nezaměstnaných osob za rok 2014, míře nezaměstnanosti za rok 2014, míře nezaměstnanosti dle věkových skupin a harmonizované míře nezaměstnanosti za rok 2014 je Maďarsko pro ČR nejbližším státem, co se týče těchto ukazatelů, tedy tyto ukazatele vykazují podobné hodnoty u obou států. Naopak nejvíce odlišné hodnoty vykazuje oproti ČR Slovensko a to u ukazatelů míry nezaměstnanosti za rok 2014, míry nezaměstnanosti mladistvých a v harmonizované míře nezaměstnanosti za rok 2014. Tím je možné říci, že tyto státy si jsou u těchto zmíněných ukazatelů nejvzdálenější.

7. Seznam literatury

Knižní zdroje:

- BRČÁK, Josef; SEKERKA, Bohuslav. *Makroekonomie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010. 292s. ISBN 978-80-7380-245-5.
- BRČÁK, Josef; SEKERKA, Bohuslav; STARÁ Dana. *Makroekonomie – teorie a praxe*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. 223 s. ISBN 978-80-7380-492-3.
- BUCHTOVÁ, Božena a kol. *Nezaměstnanost: psychologický, ekonomický a sociální problém*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2002. 236 s. ISBN 80-247-9006-8.
- DVOŘÁKOVÁ Zuzana a kol. *Řízení lidských zdrojů*. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2012. 550 s. ISBN 978-80-7400-347-9.
- EVROPSKÁ KOMISE. *Politiky Evropské unie: Zaměstnanost a sociální věci*. Lucemburk: Úřad pro publikaci Evropské unie, 2014. 16 s. ISBN 978-92-79-42140-2. Dostupné online na http://europa.eu/pol/pdf/flipbook/cs/employment_cs.pdf
- HOLMAN, Robert. *Ekonomie*, 5. Vydání. Praha: C. H. BECK, 2011. 696 s. ISBN 978-80-7400-006-5.
- JUREČKA, Václav a kol. *Makroekonomie*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010. 332 s. ISBN 978-80-247-3258-9.
- JUREČKA, Václav a kol. *Makroekonomie*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2013. 352 s. ISBN 978-80-247-4386-8.
- KLIKOVÁ, Christiana.; KOTLÁN, Igor. *Hospodářská politika*. 1. vydání. Ostrava: Institut vzdělávání SOKRATES, rok. 2003. 275 s. ISBN 80-86572-04-8.
- KREBS, Vojtěch; DURDISOVÁ, Jaroslava; POLÁKOVÁ, Olga; ŽIŽKOVÁ, Jana. *Sociální politika*. 1. vydání. Praha: CODEX Bohemia, s. r. o., 1997. 328 s. ISBN 80-85963-33-7.
- PAVELKA, Tomáš; LÖSTER, Tomáš; MAKOVSKÝ, Petr; LANGHAMROVÁ Jana. *Dlouhodobá nezaměstnanost v České republice*. 1. vydání. Slaný: Melandrium, 2011. 116 s. ISBN 978-80-86175-76-8.
- POTŮČEK, Martin. *Sociální politika*. 1. vydání. Praha: Sociologické nakladatelství, 1995. 142 s. ISBN 80-85850-01-X.
- SWANENBERG, August. *Makroekonomie bez předchozích znalostí*. 1. vydání. Brno: Albatros Media a.s., 2012. 296 s. ISBN 978-80-265-0036-0.
- VLČEK, Josef. *Ekonomie a ekonomika*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. 516 s. ISBN 978-80-7357-478-9.

ZAHRADNÍK, Petr. *Vstup do Evropské unie: přínosy a náklady konvergence*. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2003. 359 s. ISBN 80-7179-472-4.

Zákon o zaměstnanosti (Zákon č. 435/2004 Sb.). Dostupné také online na https://portal.mpsv.cz/sz/obecne/prav_predpisy/akt_zneni/zoz_-_24._cervna_2014.pdf [cit. 2014-08-14]

Zákon o Úřadu práce České republiky a o změně souvisejících zákonů (Zákon č. 73/2011 Sb.) Dostupné také online na http://www.portal-vz.cz/getmedia/608ecdd2-0a2c-448b-b5ce-f7b0da283f70/Zakon-c-73_2011-Sb [cit. 2015-03-17]

Internetové zdroje:

Český statistický úřad. Veřejná databáze. *Míra ekonomické aktivity – údaje za jednotlivá čtvrtletí* [online]. 2015-03-23 [cit. 2015-03-23]. Dostupné z: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=null&cislotab=VSPTS+508_1&voa=tabulka&go_zobraz=1&aktu>

Český statistický úřad. Veřejná databáze. *Obecná míra nezaměstnanosti podle krajů – roční průměry* [online]. 2015-03-17 [cit. 2015-03-17]. Dostupné z: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?cislotab=VSPTS+507_ro%C4%8Dn%C3%AD&kapitola_id=15&voa=tabulka&go_zobraz=1&aktualizuj=Aktualizovat&cas_1_21=2011>

Český statistický úřad. Veřejná databáze. *Počet uchazečů na jedno volné pracovní místo* [online]. 2015-03-17 [cit. 2015-03-17]. Dostupné z: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?cislotab=PRA0100PU_KR&kapitola_id=924&voa=tabulka&go_zobraz=1&aktualizuj=Aktualizovat&cas_3_47=20131231>

Český statistický úřad. *Redakce* [online]. 2014-08-04 [cit. 2014-08-07]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/i/podil_nezamestnanych_osob_v_cervnu_2014_ve_str_edoceskem_kraj>

Český statistický úřad. Veřejná databáze. *Specifické míry nezaměstnanosti – údaje za jednotlivá čtvrtletí* [online]. 2015-03-17 [cit. 2015-03-17]. Dostupné z: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?cislotab=200513+-+V%C5%A0PS+a&kapitola_id=925&voa=tabulka&go_zobraz=1&aktualizuj=Aktualizovat&cas_1_28=20141>

Český statistický úřad. *Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS – Metodika* [online]. 2014-08-04 [cit. 2014-08-16]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zam_vsps>

Český statistický úřad. *Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS – Metodika* [online]. 2014-08-04 [cit. 2014-08-16]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zam_vsps>

Český statistický úřad. Veřejná databáze. *Zaměstnanost a nezaměstnanost od roku 1993* [online]. 2015-03-23 [cit. 2015-03-23]. Dostupné z: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vua=tabulka&cislotab=PRA1010CU&&kapitola_id=3>

Databáze Eurostatu. *Harmonizovaná nezaměstnanost celkem, v členění podle pohlaví – sezónně očištěno (měsíčně)* [online]. 2015-02-15 [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <<http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=teilm010>>

Databáze Eurostatu. *Harmonizovaná nezaměstnanost, v členění podle pohlaví – věková skupina 15 – 24 let – sezónně očištěno (měsíčně)* [online]. 2015-02-15 [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <<http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=teilm011>>

Databáze Eurostatu. *Harmonizovaná nezaměstnanost, v členění podle pohlaví – věková skupina 25 – 74 let – sezónně očištěno (měsíčně)* [online]. 2015-02-15 [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <<http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=teilm012>>

Databáze Eurostatu. *Míra harmonizované nezaměstnanosti, v členění podle pohlaví – celkem (měsíčně)* [online]. 2015-02-15 [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <<http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=teilm020>>

Databáze Eurostatu. *Celková míra zaměstnanosti v členění podle pohlaví (%)* [online]. 2015-02-15 [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <<http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=tsdec420>>

Databáze Eurostatu. *Míra nezaměstnanosti podle pohlaví (v %)* [online]. 2015-02-15 [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <<http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=tsdec450>>

European Commission. Employment, social affairs & inclusion. *EU Programme for Employment and Social Innovation (EaSI)* [online]. 2015-03-18 [cit. 2015-03-22]. Dostupné z: <<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1081&langId=en>>

Euroskop.cz. *Instituce EU* [online]. ©2005 – 15 [cit. 2014-11-26]. Dostupné z: <<https://www.euroskop.cz/76/sekce/instituce-eu/>>

Euroskop.cz. *Politiky EU* [online]. © 2005-15 [cit. 2014-11-26]. Dostupné z: <<https://www.euroskop.cz/8715/sekce/bezpecnostni-a-obrana-politika>>

Eurostat. *Employment rate, by sex* [online]. 2014-12-11 [cit. 2015-04-01]. Dostupné z: <<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&pcode=tsdec420&language=en>>

Eurostat. *Harmonised unemployment by sex – age group 25-74* [online]. 2015-02-15 [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&pcode=teilm012&language=en>>

Eurostat. *Harmonised unemployment by sex – age group 15–24* [online]. 2015–02–15 [cit. 2015–02–24]. Dostupné z: <<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&plugin=1&pcode=teilm011&language=en>>

Eurostat. *Harmonised unemployment by sex* [online]. 2015–02–15 [cit. 2015–02–24]. Dostupné z: <<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&pcode=teilm010&language=en>>

Eurostat. *Harmonised unemployment rate by sex* [online]. 2015–02–15 [cit. 2015–02–24]. Dostupné z: <<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&plugin=1&language=en&pcode=teilm020>>

Eurostat. *Unemployment rate, by sex* [online]. 2014–12–11 [cit. 2015–02–14]. Dostupné z: <<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&plugin=1&language=en&pcode=tsdec450>>

Eurostat. *Unemployment rate by age group* [online]. 2014–12–11 [cit. 2015–02–14]. Dostupné z: <<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&plugin=1&pcode=tsdec460&language=en>>

Evropská komise. *Evropský fond pro přizpůsobení se globalizaci (EGF)* [online]. 2014–08–04 [cit. 2015–01–02]. Dostupné z: <<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=326&langId=cs>>

Evropská komise. *Evropský sociální fond*. [online]. 2013–01–28 [cit. 2015–01–02]. Dostupné z: <<http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=35&langId=cs>>

Evropský sociální fond v ČR. *OP zaměstnanost 2014 – 2020* [online]. © 2008 [cit. 2015–03–07]. Dostupné z: <<http://www.esfcr.cz/op-zamestnanost-2014-2020>>

Evropský sociální fond v ČR. *Rozpočet ESF podle země: 2007 – 2013* [online]. 2015–01–16 [cit. 2015–03–16]. Dostupné z: <<http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=574&langId=cs>>

Evropská unie. *Orgány, instituce a ostatní subjekty EU* [online]. [cit. 2015–01–02]. Dostupné z: <http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/index_cs.htm#30>

Evropská unie. *Symboly EU* [online]. [cit. 2015–01–02]. Dostupné z: <http://europa.eu/about-eu/basic-information/symbols/index_cs.htm>

Evropská unie. *Zaměstnanost a sociální věci* [online]. 2015–01–22 [cit. 2015–02–08]. Dostupné z: <http://europa.eu/pol/socio/index_cs.htm#50>

Integrovaná portál MPSV. *Aktivní politika zaměstnanosti* [online]. 2014–10–01 [cit. 2015–02–12]. Dostupné z: < https://portal.mpsv.cz/upcr/kp/plk/aktivni_politika_zamestnanosti>

Integrovaný portál MPSV. Časové řady. *Podíl nezaměstnaných osob od roku 2005* [online]. 2015–01–12 [cit. 2015–02–12]. Dostupné z: < https://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/casove_rady>

Integrovaný portál MPSV. *Změna metodiky ukazatele registrované nezaměstnanosti* [online]. 2014–08–04 [cit. 2014–08–16]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/zmena_metodiky>

Visegrad Group. *O V4* [online]. © 2000 – 2015 [cit. 2015–03–22]. Dostupné z: < <http://www.visegradgroup.eu/v4-110412>>

8. Seznam grafů, obrázků, tabulek a vzorců

Graf č. 1: Vývoj míry zaměstnanosti v EU 28 (v %)	38
Graf č. 2: Vývoj míry nezaměstnanosti v EU 28 za rok 2003 – 2014 (v %)	41
Graf č. 3: Harmonizovaná míra nezaměstnanosti v EU 28 za rok 2014 (v %)	42
Graf č. 4: Obecná míra nezaměstnanosti dle krajů v ČR za rok 2011–2013 (v %)	45
Graf č. 5: Podíl nezaměstnaných osob dle krajů v ČR za rok 2011–2013 (v %)	46
Graf č. 6: Srovnání obecné míry nezaměstnanosti s podílem nezaměstnaných osob v ČR za rok 2005 – 2014 (v %)	47
Graf č. 7: Specifická míra nezaměstnanosti dle věkových skupin za 1. čtvrtletí roku 2014 (v %)	48
Graf č. 8: Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo k 31. 12. 2012 a 2013 dle krajů	49
Graf č. 9: Harmonizovaná nezaměstnanost celkem v ČR za rok 2014 (v tis. osob)	51
Graf č. 10: Vývoj míry nezaměstnanosti v ČR za rok 2003 – 2014 (v %)	52
Graf č. 11: Míra nezaměstnanosti v ČR dle pohlaví za rok 2003 – 2014 (v %)	53
Graf č. 12: Míra nezaměstnanosti v ČR dle věkových skupin za rok 2003 – 2014 (v %)	53
Graf č. 13: Harmonizovaná nezaměstnanost na Slovensku za rok 2014 (v tis. osob)	56
Graf č. 14: Vývoj míry nezaměstnanosti na Slovensku za rok 2003 – 2014 (v %)	57
Graf č. 15: Míra nezaměstnanosti dle pohlaví na Slovensku za rok 2003 – 2014 (v %)	57
Graf č. 16: Míra nezaměstnanosti dle věkových skupin na Slovensku za rok 2003 – 2014 (v %)	58
Graf č. 17: Harmonizovaná nezaměstnanost celkem v Polsku za rok 2014 (v tis. osob)	60
Graf č. 18: Míra nezaměstnanosti v Polsku za rok 2003 – 2014 (v %)	61
Graf č. 19: Míra nezaměstnanosti dle pohlaví v Polsku za rok 2003 – 2014 (v %)	62
Graf č. 20: Míra nezaměstnanosti dle věkových skupin v Polsku za rok 2003 – 2014 (v %)	63
Graf č. 21: Harmonizovaná nezaměstnanost v Maďarsku celkem za rok 2014 (v tis. osob)	65
Graf č. 22: Vývoj míry nezaměstnanosti v Maďarsku za rok 2003 – 2014 (v %)	65
Graf č. 23: Míra nezaměstnanosti v Maďarsku dle pohlaví za rok 2003 – 2014 (v %)	66
Graf č. 24: Míra nezaměstnanosti v Maďarsku dle věkových skupin za rok 2003 – 2014 (v %)	67

Graf č. 25: Harmonizovaná nezaměstnanost na Slovinsku celkem za rok 2014 (v tis. osob)	69
Graf č. 26: Míra nezaměstnanosti na Slovinsku za rok 2003 – 2014 (v %)	70
Graf č. 27: Míra nezaměstnanosti dle pohlaví na Slovinsku za rok 2003 – 2014 (v %)	71
Graf č. 28: Míra nezaměstnanosti dle věkových skupin na Slovinsku za rok 2003 – 2014 (v %)	71
Obrázek č. 1: Křivka poptávky po práci	12
Obrázek č. 2: Křivka nabídky po práci	13
Obrázek č. 3: Trh práce	14
Obrázek č. 4: Beveridgeova křivka	24
Tabulka č. 1: Výdaje na státní politiku zaměstnanosti (v tis. Kč)	30
Tabulka č. 2: Politiky EU	33
Tabulka č. 3: Instituce EU	34
Tabulka č. 4: Finanční prostředky z ESF do zemí EU za rok 2007 – 2013	36
Tabulka č. 5: Harmonizovaná nezaměstnanost dle věkové skupiny za rok 2014 v EU 28 (v tis. osob)	39
Tabulka č. 6: Harmonizovaná nezaměstnanost celkem za říjen 2014 v jednotlivých členských státech EU 28 (v tis. osob)	40
Tabulka č. 7: Míra nezaměstnanosti v jednotlivých zemích EU 28 za rok 2013 (v %)	41
Tabulka č. 8: Harmonizovaná míra nezaměstnanosti celkem v říjnu 2014 v jednotlivých členských státech EU (v %)	43
Tabulka č. 9: Obecná míra nezaměstnanosti celkem v ČR za rok 2003 – 2014 (v %)	44
Tabulka č. 10: Podíl nezaměstnaných osob v ČR za rok 2005 – 2013 (v %)	46
Tabulka č. 11: Specifická míra nezaměstnanosti dle nejvyššího dosaženého vzdělání za 1. čtvrtletí roku 2013 a 2014 (v %)	48
Tabulka č. 12: Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo k 31. 12. roku 2005 – 2013	49
Tabulka č. 13: Harmonizovaná nezaměstnanost v ČR za rok 2014 (v tis. osob)	50
Tabulka č. 14: Harmonizovaná míra nezaměstnanosti v ČR za rok 2014 (v %)	54
Tabulka č. 15: Harmonizovaná nezaměstnanost na Slovensku za rok 2014 (v tis. osob)	55
Tabulka č. 16: Harmonizovaná míra nezaměstnanosti na Slovensku za rok 2014 (v %)	59
Tabulka č. 17: Harmonizovaná nezaměstnanost v Polsku za rok 2014 (v tis. osob)	60
Tabulka č. 18: Harmonizovaná míra nezaměstnanosti v Polsku za rok 2014 (v %)	63
Tabulka č. 19: Harmonizovaná nezaměstnanost v Maďarsku dle věkové skupiny za rok 2014 (v tis. osob)	64
Tabulka č. 20: Harmonizovaná míra nezaměstnanosti Maďarska celkem za rok 2014 (v %)	68
Tabulka č. 21: Harmonizovaná nezaměstnanost na Slovinsku za rok 2014 (v tis. osob)	68
Tabulka č. 22: Harmonizovaná míra nezaměstnanosti na Slovinsku za rok 2014 (v %)	72
Vzorec č. 1: Výpočet míry nezaměstnanosti	22